

Orgaan van de Ned. Commissie voor de Geitenfokkerij.

Abonnementsprijs per jaar. . . f 0.60
 franco per post . . . . . „ 0.75
 Buitenland . . . . . „ 1.—
 stukken in te zenden voor den 10en,
 Advertentiën voor den 13en.

REDACTIE: ULFT (Geld.)
 ADMINISTRATIE EN UITGAVE:
 Stoom- en Electretrische Drukkerij
 „GENDRINGEN” te Gendringen.

Prijzen der Advertentiën:
 Van 1—6 regels . . . . . f 0.60
 Elke regel meer . . . . . „ 0.10
 Bij Abonnement aanzienlijk Rabat.

ATTENTIE!

Met dit nummer begint het nieuwe abonnementsjaar. Men zij er op bedacht, dat het abonnement loopt *over een geheel jaar*. Over het abonnementsgeld zal vóór 1 April per postkwitantie worden beschikt.

Door de voortdurende stijging der papierprijzen en der kosten van cliché's, zien wij ons genoodzaakt de prijzen der advertentiën wederom te brengen op 10 cts. per regel. Men neme hiervan goede nota.

Daar onze uitgever de vorige maand uit den militairen dienst is ontslagen en het personeel aan de drukkerij weer compleet is, zal „De Geit” voortaan weer geregeld op den 15en der maand, 's avonds om 6 uur te Gendringen worden ge-

post. Valt die datum op een Zondag dan een dag later. Ieder abonné kan dus den 16en het blad ontvangen. Gebeurt dit niet, dan gelieve men zich terstond te wenden tot de uitgeefster, de Stoom- en Electrische Drukkerij „Gendringen” te Gendringen.

Foutieve adressen of adreswijzigingen en verder alles wat de *uitgave* van „De Geit” betreft, mede te deelen aan de uitgeefster en *niet* aan de Redactie.

Verder zij men er op bedacht dat, wat men geplaatst wenschte te zien, vóór of op den 10en der maand in 't bezit der Redactie is. Advertentiën op den 13en. Deze kunnen ook rechtstreeks aan de uitgeefster gezonden worden.

Door de enorme stijging der prijzen van de cliché's, kan plaatsing van een portret niet altijd gebeuren. We houden ons evenwel *ten zeerste* voor toezending aanbevolen.

Verslag

van de 7e Conferentie ter behartiging van de belangen van de Geitenfokkerij in Nederland (Nederlandsche Commissie voor de Geitenfokkerij) gehouden te Utrecht op Donderdag 28 December 1916, voorm. 10¹/₂ uur, in het Haagsche Koffiehuis.

Aanwezig 12 personen.

Voorzitter de heer R. Visser Lz. te Berkhout.

Het verslag der vorige conferentie, voorkomende in no. 10 van „De Geit” van 15 Juli 1916, wordt goedgekeurd.

Hierbij wijst de heer Dr. D. L. Bakker, Rijksveeteeltconsulent voor Noord- en Zuid-Holland op eene onjuistheid, voorkomende in een verslag eener vergadering der Prov. Commissie te Groningen, opgenomen in het laatste nummer van „de Geit”, betreffende het vaststellen van benamingen van geiten van Saanen-ras, op de laatstgehouden 6e Conferentie. Hij stelt er prijs op uitdrukkelijk te verklaren dat als toen alléén is vastgesteld de benaming „volbloed-saanen-import” voor de ingevoerde volbloed-saanendieren en hunne directe afstammelingen, terwijl men zich als toen van verdere benamingen heeft onthouden.

Spreeker wenscht deze rectificatie in ons orgaan „de Geit” opgenomen te zien, waarmede de vergadering accoord gaat.

Hierna deelt de voorzitter mede dat van den heer C. Zwagerman te Middelburg bericht is ingekomen dat hij wegens ongesteldheid verhinderd is heden de aangekondigde voordracht over „Fokstations” te houden.

Vervolgens worden behandeld de door den voorzitter en secretaris ontworpen statuten en huishoudelijk reglement.

Hierover worden langdurige discussiën gevoerd, en de ontwerpen worden na verschillende wijzigingen vastgesteld, zullende de Koninklijke goedkeuring op de statuten worden aangevraagd, wordende het Bestuur tevens gemachtigd tot het overbrengen van eventueele kleine wijzigingen welke door het Departement mochten worden verlangd.

Tot Bestuursleden werden gekozen de heeren R. Visser Lz. te Berkhout, C. Bergman te Halfweg, J. H. Rasing te Ulft, F. J. L. Monchen te 's-Gravenhage en W. Schmitz te Lage-Zwaluwe.

Het rapport der Commissie inzake invoering van verplichte bokkenkeuring wordt niet behandeld, aangezien geen der rapporteurs ter vergadering aanwezig is, doch zal op voorstel van den heer Jacq. Timmermans worden opgenomen in „De Geit”.

Hierna sluiting.

Aan de Nederlandsche Commissie voor de Geitenfokkerij.

De Commissie, benoemd door de 6e Conferentie ter behartiging der belangen van de Geitenfokkerij in Nederland, om een rapport samen te stellen over de wenschelijkheid en mogelijkheid van „verplichte bokkenkeuring” heeft de eer U bijgaand het resultaat van haren arbeid aan te bieden.

Een aantal vragenlijsten, waarvan bijgaand een exemplaar, zijn verzonden; daarvan zijn slechts 23 stuks weder terug ontvangen, benevens eenige briefkaarten.

Hierbij zijn antwoorden van heele provinciale vereenigingen, en van enkelingen, zeer uitvoerig uitgewerkte en vrij korte.

Het kan onze bedoeling niet zijn, de waarde dezer stemmen te gaan wegen; om dezelfde reden kunnen ze eigenlijk niet eens worden geteld, zonder meer.

De hierna volgende samenvatting der ingekomen antwoorden geeft dus uitsluitend zoo volledig alle geopperde meeningen weer.

Daarna volgen enkele conclusies van de meerderheid en van de minderheid in onze commissie.

December 1916. De Commissie voornoemd,
R. G. ANEMA.
DOMMERHOLD.

A. Acht u. verplichte bokkenkeuring wenschelijk?

2 Antwoorden: „neen”; 21 Antw.: „ja.”

Waarom?

Om een betere en vaste keuring te geven aan de Nederlandsche Geitenfokkerij, en de blijvende en voortdurende verbetering van het geitenras sneller te doen gaan. 't Is de eenige manier, om op afdoende te zorgen voor goed mannelijk fokmateriaal, daar anders te veel slechte voor dekking gebruikt worden, en alzoo tevens de fokvereenigingen te bevrijden van de doodende concurrentie der „wilde bokken”, om familieteelt te voorkomen(?) en de menschen te dwingen hun aandacht meer te vestigen op het nut der keuze van goede fokdieren.

Neen: De voorzienigheid van den Staat gaat al ver genoeg, en waar verplichte bokkenkeuring noodig is, is ze niet uitvoerbaar, zonder te veel door de vingers te zien. teneinde voldoende fokmateriaal beschikbaar te houden; waar ze uitvoerbaar is, is ze niet noodig!

Om tenminste de allerslechtste bokken te kunnen weren?

Ja, en niet alleen de allerslechtste, maar ook de slechtste en slechte en minder goede te weren. In de meeste plaatsen bestaat nog slecht

fokmateriaal en de particuliere bokhouders zouden dan genoodzaakt zijn, bokken van beter gehalte te houden, dan thans.

In 't belang der vereenigingen?

In 't belang der vereenigingen in de eerste plaats, doch ook in 't algemeen belang, daar voorkomen wordt, dat het door fokvereenigingen gestichte nut door minderwaardige bokken wordt te niet gedaan. Het belang der fokkerij in het algemeen gaat toch ook weer gepaard met het belang der vereenigingen.

Om leiding te geven aan de fokrichting?

Ja, hoewel het voorschrijven van een bepaald ras niet mogelijk is, omdat voorshands van elk ras het materiaal in onvoldoende hoeveelheid beschikbaar is, en we zelf nog niet weten, welke fokrichting eigenlijk het beste is! Particuliere bokhouders staan geen bepaalde fokrichting voor, wel kunnen vereenigingen dat doen.

Acht u het een ernstig bezwaar, dat daardoor de vrijheid eenigszins aan banden wordt gelegd?

Neen, hoewel het voor een Nederlander een groot bezwaar is, is 't een noodzakelijk kwaad; vrijheid op dit gebied is uit den boeze, en dient als ze leidt tot het kweken van iets slechts, aan banden te worden gelegd. Al blijft 't dus een bezwaar, daartegenover staat een groot nut! Het algemeen belang gaat boven dat van eenige bokkenhouders. En alle mogelijke wetten, verordeningen en voorschriften beperken onze vrijheid!

Ja: een zeer ernstig bezwaar; liever de individualiteit en het zelfstandig denken aankweken, dan haar vernietigen en te vervangen door het zoogenaamd onfeilbaar inzicht van den Staat, de groote kindermeid!

Verdere opmerkingen.

Een bezwaar is, dat een eventueele regelingscommissie bij de beoordeeling der bokken geen ras mag voorstaan.

Waar er reeds vele goede Saanenbokken en -geiten in Nederland zijn, in deze richting voortgaan.

De ondervinding leert, hoe met de keuring de veestapel verbeterd is.

Het gebruik van minderwaardige fokdieren benadeelt de fokkerij. Een ander middel om aan dat gebruik een eind te maken, bestaat niet.

Men bepaalt zich voorloopig tot een verplichte keuring van bokken van bestaande en op te richten vereenigingen, en deze hierdoor tot het hoogste doel op te voeren in hun streven en alzoo de particuliere bokken te verdringen.

Keuring van staatswege, en ook de bokken der buiten de vereenigingen staande bokhouders onder controle te krijgen.

Een goedgebouwde bok, afstammende van een veel melk gevende geit, met een $2\frac{1}{2}\%$ vet in die melk, is voor fokvereenigingen niets waard, en toch wordt hij vast goedgekeurd, mogelijk met een hoog cijfer.

B. Acht u verplichte bokkenkeuring mogelijk?

3 Antwoorden: „neen“; 16 antwoorden: „ja“; 4 antwoorden: „moeilijk“, of niets.

Hoe denkt u zich de uitvoering daarvan en de controle?

Verschillende regelingen zijn voorgesteld en mogelijk.

De goedgekeurde bokken krijgen een tatoueermerk in de ooren, of een ander goedkeuringsmerk; of wel de goedgekeurde en de afgekeurde worden van een verschillend merk voorzien.

't Houden van bokken zonder goedkeuringsmerk is verboden.

Een lijst van goed- en afgekeurde bokken wordt gepubliceerd.

Strafbepalingen worden vastgesteld voor den houder van den bok en ook voor dien van de geiten; vrees voor boete zal het aantal „klanten“ sterk doen verminderen en de afgekeurde bok geeft geen winst meer en wordt opgeruimd.

Bokken van minstens vijf maanden oud moeten ter keuring worden aangeboden. Aangifte voor 1 Mei, met opgave van geboortedatum, afstamming, melkgift; voor 1 Augustus keuren in de heele provincie door dezelfde keurmeesters. De keuring heeft plaats op de belangrijkste weekmarkten der provincie, om een goedkoop transport te hebben.

In denzelfden geest als de stierenkeuringen, (in N.-Br.) met hieraan verbonden premiekeuringen voor afstamming, enz.

Voorloopig gelijk met keuringen van geiten ook de bokken keuren.

Regeling door het Rijk, dat kan voorschrijven, dat tweemaal per jaar verplichte keuring zal worden gehouden.

Districtsgewijze of in gemeenten op bepaalde plaatsen; commissie uit bestaande vereenigingen, onder toezicht van een veearts.

Een commissie van twee leen gaat rond om te keuren.

De provinciale regelingscommissie benoemt de juri.

Onder een deskundig veearts of veeteeltconsulent.

Hoe denkt u zich de controle op de afgekeurde bokken?

Op deze vraag kwamen als antwoord tal van algemeenheden, als b.v.: door de gemeentepolitie, door plaatselijke vereenigingen, door

districtsinspecteurs, enz., die absoluut niets zeggen.

Anderen, die er blijkbaar zeer over nagedacht hebben, of beter op de hoogte zijn, zeggen dan ook: dat is het juist! zal de controle werkelijk afdoende zijn, dan mag er wel een heirleger van controleurs aangesteld worden, en geen uitvoering is denkbaar, die afdoende resultaten gevend, niet veel te duur zou worden, terwijl, gezien de ervaringen bij de paardenfokkerij, controle bijna onuitvoerbaar is. Toezicht van politie heeft geen waarde.

Een afdoende regeling wordt moeilijk, zeer moeilijk, geacht. Waar fokvereenigingen bestaan, zullen die allicht wat helpen.

Vereenigingsbokken zullen wel verwijderd worden. Voor afgekeurde bokken dient de jury direct een goede som te bieden. Onteigenen of per se castreren zijn de door meerdere aan de hand gedane oplossingen: als men A zegt, moet men ook B durven zeggen.

Acht u voorschrijven van verplichte castratie (ontmanning) mogelijk?

9 Antwoorden: „neen”; 7 Antwoorden: „ja”; 7 Antwoorden niets.

Hoe denkt u zich de controle op niet ter keuring opgekomen bokken?

Ook deze controle wordt zeer moeilijk geacht, al merkt iemand op, dat de bokkenlucht zelf de sinjeurs verraadt. Elke fraude zal niet voorkomen kunnen worden, evenmin als bij paarden en runderen; sommigen achten dit beter dan niets, anderen vreezen juist voor het invoeren van bepalingen, die toch niet gehandhaafd worden.

Vereenigingen kan men verplichten tot opkomst, door anderszins de subsidie in te houden, in gevallen, waar deze wordt verstrekt.

Men kan wel voorschrijven: veldwachter, enz., maar dat is niet afdoende!

Zware boeten, zoo mogelijk gevangenisstraf, en andere consequenties! En ook hier de geitenhouder evengoed verbaliseeren, als de bokhouder.

Hoe stelt u zich voor in de behoefte aan bokken te voorzien in een streek, wadr een of meerdere worden afgekeurd?

De antwoorden hierop ingekomen zijn zeer uiteenlopend.

Sommigen meenen: in ons land bestaat gelegenheid in overvloed.

Anderen zeggen: staatsbokken; indien noodig het tekort direct aanvullen uit een rijksfokstation.

Weer anderen: dat kan moeilijkheden geven, maar een moet een beetje water in den wijn gedaan worden. Niet te streng keuren in het begin.

Er kan in voorzien worden door:

Reservebokken aan te houden door de provinciale bonden.

Reservebokken aan te houden door de provinciale bonden voor extra rijks-subsidie.

Plaatselijke vereenigingen of particulieren.

Provinciale commissies of bonden.

Invoer uit streken waar bokken overcompleet zijn.

Hoe stelt u zich voor den houder van een afgekeurden bok eenigszins schadeloos te stellen? Of acht u dat overbodig?

Velen vinden schadeloosstelling overbodig. Het risico van het bedrijf is te dragen door den eigenaar, waar tegenover staat de te maken winst bij goedkeuring. Schadeloosstelling zou kunnen worden een premie op zorgeloosheid of anderszins. Het verlies is niet groot.

Anderen willen naar gelang van omstandigheden de taxatie-prijs vergoeden, af alleen wanneer een eenmaal goedgekeurde bok later wordt afgekeurd. Men zou ook hier onderling kunnen verzekeren, en waar een vereeniging is, behoorde geen particulier geholpen te worden.

Bokken van vereenigingen zouden tegen taxatie-prijs onteigend en door een anderen vanwege de provinciale commissie of door een rijksbok vervangen worden.

Schadeloosstellen zou heel wat kosten veroorzaken.

Aan wie moeten de keuringen worden opgedragen?

Een keurmeester.

Twee personen met een arbiter.

Keuringscommissies van drie personen.

Herkeuringscommissies van drie personen; bij goedkeuring na herkeuring alle kosten voor het Rijk, anders drie gulden.

Commissies te benomen door Rijk of Provincie.

Als deskundige leden worden genoemd: vee- teeltconsulenten, dierenartsen, zuivelconsulenten, ervaren kundige fokkers, enz.

Hoe moeten de kosten gevonden worden?

Hievoor worden bijna uitsluitend genoemd subsidies van Rijk en Provincie, daarbij van landbouwmaatschappijen, de bonden van fokvereenigingen, gemeentebesturen, particuliere kapitalisten, en zoo noodig door de bokhouders, door voor elk goedkeuringsmerk f 0.50 te laten betalen.

Zouden de hiervoor aan te wenden gelden uws inziens op de beste manier besteed zijn, waar steeds de geitenbeweging met geldgebrek tobt?

De wenschelijkheid en uitvoerbaarheid aangenomen, zal in elk geval de keuring enorm veel geld kosten, en is dus deze vraag van groot praktisch belang. De beantwoording doet blijken van groot verschil in inzicht.

Er wordt gezegd: beter manier is niet denkbaar; beste bokken zijn noodig om den geite-

stapel vooruit te brengen; een bok geeft veel afstammelingen, meer dan enkele goede geiten; vereenigingen moeten zich zelf staande houden, rijks gelden alleen voor de verbetering der fokkerij; goede fokdieren en betere verzorging moeten voorop staan; aan de hoogere vraagstukken zijn we nog niet. Daartegenover ook premiekeurings, stalwedstrijden, enz. zijn nuttiger. Liever subsidiëren en kennis en inzicht bevorderen bij geiten- en bokkenhouders. Steun aan fokvereenigingen, melkcontrole, enz. Konden de provinciale vereenigingen deze gelden gebruiken en de lokale vereenigingen meer kapitaalkrachtig te maken, dan werd het lidmaatschap niet zoo duur en dan verloren de wilde bokken reeds een groot deel van hun cliënten en zouden weldra gaandeweg verdwijnen. Een aanzienlijk minder bedrag zou den geitenfokkers hun bestaan verzekeren. Enkelen merken op: provincie en rijk betaalt de kosten. De regeering moet meer subsidiëren. 't Is bijna uitsluitend voor de kleine man. Staat, gewest en gemeente moeten flink bijdragen.

Veel hangt van de uitvoering af.

Verdere opmerkingen.

De keuringen moeten vooral plaatselijk geschieden en niet te laat (eind Aug.).

De keuringscommissies dienen intijds inlichtingen te geven over de te stellen eischen.

Elke provincie moet afzonderlijk werken.

In Limburg is er misschien kans op verwezenlijking door de provincie met enkele jaren.

Conclusie van de meerderheid der Commissie van Rapporteurs.

Afgezien van de „wenschelijkheid”, lijkt ons de invoering van verplichte bokkenkeuring op grond van praktische bezwaren, onmogelijk. 't Zou vrij zeker met de geringe daarvoor beschikbare middelen, een groote janboel worden!

Alleen dan, wanneer geen kosten behoeften te worden geschroomd, zou een redelijk goede uitvoering, met schadeloosstelling van den kleinen man, wiens bok werd afgekeurd, doenlijk zijn.

En dan nog zou het zeer de vraag zijn, of de gelden als zoodanig niet beter waren te besteedden, namelijk voor opvoedingsdoeleinden, (als steun aan vereenigingen, tentoonstellingen, enz.)

Met verplichte bokkenkeuring, die zich uitsluitend zou bepalen tot *goed-* of *afkeuren*, zou naar onze meening al zeer weinig gewonnen worden, daar alleen de *allerslechtste* van mededinging zouden zijn uitgesloten. Men zou dus werken met de groote rompslomp der *massa*, wat uit een veredelings-oogpunt bezien, absoluut foutief is! Hier is 't *de weg* niet de *allerslechtste* eruit te gooien, maar het *allerbeste* naar voren te brengen! Onherroepelijk zouden dus premiekeu-

ringen eraan verbonden moeten worden, waarbij op grond van goed-gemotiveerde rapporten, (voor de oudere bokken na een soort keuring op afstammelingen) de beste fokdieren werden aangewezen. Dit lijkt ons voor de geitenfokkerij, door de te uiteenlopende voedings- en verplegingsomstandigheden, stalling inbegrepen, vrijwel ondoenlijk, afgezien alweer van de nog grootere kosten!

Daarom, besteed de gelden, die er komen, voor steun aan vereenigingen, door het in bruikleen geven van *goede* bokken en door het bevorderen van geitentoonstellingen, e.d., in het algemeen dus voor die zaken, die mee kunnen werken tot een verbreiding van rationeele begrippen omtrent geitenhouderij en geitenfokkerij!

Wanneer op deze manier in den beginne een kleine *kern* liefhebbers wordt opgevoed, dan zullen gezonde begrippen zich verbreiden van deze kern naar de *massa*. Zeer onjuist achten wij de meening, dat men door in de massa te gaan wroeten en modderen, ten slotte een gezonde kern voor het licht zal brengen!

Ondergeteekenden achten dus „verplichte bokkenkeuring” niet wenschelijk, laat staan van mogelijk!

R. G. ANEMA.

DOMMERHOLD,

Rapporteurs.

Enkele stukken, die geplaatst *moesten* worden, bereikten ons te laat.

Met de opname der verschillende statuten en reglementen uit Limburg, wordt door de Redactie geenszins te kennen gegeven dat ze overal *moeten* zijn. Ieder is natuurlijk vrij er uit te laten of bij te voegen, wat hij verkiest.

De Redactie staat tegenover iedere vereeniging, hoe zij zich ook noemt, neutraal.

Aan de Voorzitters en Secretarissen der Zeeuwsche geitenfokvereenigingen, die bij de P. V. aangestoten zijn.

Wilt s.v.p. klachten over het niet geregeld ontvangen van ons orgaan „De Geit” of over iets, wat betrekking heeft op, of in verband staat met „De Geit” *niet* zenden aan de Administratie te Ulft, maar *wel* aan ondergeteekende.

J. A. LYPSENS,

Secretaris Vereeniging ter Verbetering van het Geitenras in Zeeland.

Zuiddorpe, 15 Jan. 1917.

Voeding in den draagtijd.

Als de geit tot den bok is toegelaten en ze heeft opgenomen, dan treedt al spoedig een merkbare verandering op in de levenswijze van het dier. Het frissche, vroolijke, opgewekte leven

maakt plaats voor kalmte en rust, alsof het zich bewust is van het groote gebeuren, dat met haar zal plaats grijpen. De melkgift vermindert gaandeweg om doorgaans ten slotte geheel te verdwijnen, het nuttig zijn van het dier heeft zoo goed als opgehouden. Er is een toestand ingetreden als die wordt waargenomen bij onze vruchtboomen in den winter. Maar evenals een verstandig tuinder in deze periode zijn boomen niet alleen aan zijn lot zal overlaten, doch ze daarentegen behandelt zóó, dat een rijk beschoot kan worden verwacht, evenzoo zal ook de verstandige geitenhouder zijn dier in den draagtijd met des te meer opmerkzaamheid behandelen, wetend, dat het tweërlei taak te vervullen heeft, 1e. het zal een jong leven, dat zich thans gaandeweg moet ontwikkelen, ter wereld brengen en 2e. melk geven opdat die vrucht ook na de geboorte kan voortleven, of, die geheel of gedeeltelijk den mensch als een voornaam voedingsmiddel moet dienen.

Het voeder moet dus toereikend zijn om het lichaam van het moederdier in stand te houden en te ontwikkelen, om de vrucht tot volkomenheid te brengen. Dwaas denkt derhalve hij, die meent, dat in den draagtijd, als er geen melk door de geit behoeft te geproduceerd, het rantsoen wel verminderd kan worden. Dat zou het paard achter den wagen spannen zijn. En toch, men ziet zoo vaak, dat na het lammeren het krachtvoeding rijkelijk wordt toebedeeld, gedachtig aan het spreekwoord: „van wat, komt wat”, terwijl het gedurende den draagtijd schaars of in 't geheel niet werd gegeven. Men meende spaarzaam te zijn, doch hier zal zeker de zuinigheid de wijsheid bedriegen. Wat moet men dan doen? Moet er buitengewoon gevoederd worden? Neen. Immers het drachtig zijn is ook geen buitengewoon iets, het is een volkomen natuurlijke zaak, en het is noodzakelijk in alle opzichten, dat men het zoo beschouwt. Maar waar men wel in 't bijzonder op moet letten, is de aanwezigheid van het noodige phosphorzuur en kalk, of beide te zamen gevoegd: phosphorzure kalk in het voeder.

Immers, de geit doet over de ontwikkeling van haar lichaam, dus voornamelijk van het beenderstelsel, zoo ongeveer vijf jaar. Maar gewoonlijk wordt zij op éénjarigen leeftijd, ja nog eerder soms, gedekt, zoodat de beenvorming in haar eigen lichaam nog in vollen gang is, als zij tevens voor de ontwikkeling der vrucht moet zorgen, waarbij de beenvorming ook weder de eerste rol speelt. Er moet dus in het voeder voldoende phosphorzure kalk, het hoofdbestanddeel der beenderen, aanwezig zijn, zal en moederdier en vrucht geen schade lijden. En letten we nu op de voedermiddelen, die in den wintertijd, die met den draagtijd doorgaans samengaan, worden gegeven, dan vinden we, dat in de knol- en wortelgewassen het phosphorzuur zoo goed als geheel ontbreekt. (Slot volgt.)

Reglement der afdeeling : Geitenfokkerij van de R.K. Werkliedenvereniging :

te

Art. 1. De afdeeling geitenfokkerij van de R. K. Werkliedenvereniging ..... te ..... aangesloten bij de Provinciale Vereeniging ter bevordering van de geitenfokkerij in Limburg, heeft ten doel, de bevordering der geitenfokkerij en de verbetering van het geitenras.

Art. 2. Zij tracht dit doel te bereiken door : a. het verspreiden van nuttige kennis ; b. het stichten of steunen van fokstations, bokhouderijen, fokverenigingen en geitenverzekeringen ; c. het aanschaffen van goede fokdieren ; d. het houden van tentoonstellingen en markten.

Leden, Bestuur, Vergaderingen.

Art. 3. Ieder lid der R. K. Werkliedenvereniging : ..... te ..... kan lid worden.

Art. 4. De aanneming en het ontslag van leden ; de verkiezing van bestuur, voorzitter, ondervoorzitter en secretaris-penningmeester ; hun respectievelijke verplichtingen en bevoegdheden, alsmede de bevoegdheden en verdere verplichtingen der leden en der vergaderingen zijn geregeld overeenkomstig de betreffende bepalingen der statuten en het huishoudelijk reglement der R. K. Werkliedenvereniging met dien verstande echter, dat het bestuur behoudens het bepaalde bij het volgend artikel, zitting heeft voor een tijd van 4 jaar. Tusschentijdsche vacaturen worden binnen drie maanden aangevuld.

Art. 5. Het Bestuur treedt af vóór den 20sten Januari van het jaar, waarin het Hoofdbestuur der Provinciale Vereeniging ter bevordering der geitenfokkerij in Limburg aftreedt. Het aftredend Bestuur blijft echter in functie tot het door het nieuwe is vervangen.

Art. 6. Een besluit tot wijziging van dit reglement behoeft om geldig te zijn, een stemmental dat grooter is dan de helft van het aantal leden.

Art. 7. Omtrent voorstellen tot Reglements-wijziging, welke voorstellen wegens het niet aanwezig zijn van het noodig aantal leden in eene gehouden vergadering niet in stemming zijn gebracht, wordt in de eerste daaropvolgende vergadering met een eenvoudige meerderheid van stemmen beslist.

Algemeene Bepalingen.

Art. 8. Ieder gewoon lid betaalt jaarlijks in de eerste helft van de maand Januari eene contributie van minstens 20 en hoogstens 40 cent. Eereleden betalen minstens f 1. Van dit bedrag wordt jaarlijks in de maand Januari 20 cent per gewoon lid afgedragen aan den penningmeester der Provinciale Vereeniging ter bevordering van de Geitenvereniging in Limburg.

Art. 9. De beschikking over de bezittingen der afdeeling behoort aan de algemeene vergadering.

De rechten van leden zijn persoonlijk. Zij vervallen met het lidmaatschap.

Art. 10. Tot het doen van uitgaven of van handelingen, die geldelijke verplichtingen kunnen tengevolge hebben, wordt niet overgegaan, dan krachtens een besluit in eene algemeene vergadering genomen.

Art. 11. Tot ontbinding van de afdeeling geitenfokkerij kan slechts worden besloten in eene vergadering waar $\frac{3}{4}$ der leden aanwezig zijn en met een stemmental van $\frac{3}{4}$ der aanwezige leden. Bij dat besluit worden, met inachtneming van het bepaalde bij art. 1702 van het Burg. Wetboek, tevens de gevolgen der ontbinding geregeld.

Art. 12. Is in de vergadering het vereischte aantal leden niet aanwezig, dan heeft binnen 14 dagen daarna eene vergadering plaats, welke met $\frac{2}{3}$ der aanwezige stemmen omtrent de ontbinding beslist. De besluiten in dit art. en in art. 11 bedoeld, worden niet genomen dan in eene algemeene vergadering, daartoe speciaal belegd.

Art. 13. Omtrent alles, wat bij dit reglement niet is geregeld, beslist de algemeene vergadering, tot aan die beslissing het bestuur, in spoedeisende gevallen de voorzitter.

De beslissingen mogen niet in strijd zijn met dit reglement of met de statuten der Provinciale Vereeniging tot bevordering der geitenfokkerij in Limburg.

Het Bestuur der afdeeling:

De Secretaris:

De Voorzitter:

Uit Gelderland.

Groenlo. In het Café van mej. de wed. Koen-derink werd Maandag 11 Dec. 1916 de jaarvergadering gehouden van de leden van de Geitenverzekering aldaar.

Uit de verslagen van Secretaris en Penningm. bleek dat de vereeniging thans 66 leden telt met pl.m. 100 verzekerde geiten. De inkomsten bedroegen f 104,07 $\frac{1}{2}$, de uitgaven f 48,33, saldo f 55,74 $\frac{1}{2}$.

Op voorstel van het bestuur werd besloten om, evenals verleden jaar, ook dit jaar 10 pCt. van het verzekerde bedrag te heffen en de betaling ook weer in 4 termijnen te doen plaats hebben.

Ook werd het Bestuursvoorstel om de jaarvergadering boetplichtig te stellen, aangenomen, echter dat niet zooals het bestuur voorstelde 5 cts. maar 10 cts. boete betaald zal moeten worden.

Voor het nazien der boeken van den Penningmeester werden de leden Brandenburg en Anten benoemd, die op de vergadering der fokvereeniging in Febr. a.s. te houden, verslag zullen uitbrengen.

Na rondvraag werd de vergadering door den voorz. gesloten.

Uit Utrecht.

Austerlitz. Op Dinsdag 2 Jan. heeft de geitenfokvereeniging alhier haar eerste jaarvergadering gehouden onder presidium van haar eere-voorz. den heer W. P. van Notten. Er was een flinke opkomst. Uit het jaarverslag van den Secretaris bleek, dat in het voorafgaande jaar 2 lezingen waren gehouden en wel door de heeren F. J. Swierstra en Tromp van Holst, beiden goede bekenden op het gebied van fokvereenigingen. Verder bleek uit het verslag, dat er ingeschreven waren 65 geiten, waaronder 21 witte ongehoorde, — dat de vereeniging in 't bezit was van een uitnemende bokkestal, ingericht naar de eischen des tijds, — een tatoueertang en wat het voor- naamste is: van een uitstekenden bok, bekroond met den 1sten prijs op de landbouwtentoonstelling te Utrecht.

Op de lammerenkeuring waren 7 lammeren bekroond en 7 geiten. Uit alles bleek, dat het bestuur de zaken flink had aangepakt. Hiervan waren de leden zoo overtuigd, dat het geheele bestuur bij acclamatie werd herkozen. Door de duurte der voedingsmiddelen werd de belooning voor den bokhouder gebracht op f 100.—.

Uit Zeeland.

Oostburg. Den 26 Dec. 1916 had in het café Risseenw aldaar de vergadering plaats van den Kring West-Zeeuwsch-Vlaanderen van de Vereeniging tot Bevordering van de Geitenfokkerij in Zeeland.

Vertegenwoordigd waren de geitenfokvereenigingen van Aardenburg, Groede en Waterlandkerkje.

Na een hartelijk openingswoord van den Voorzitter, den heer Meesen van Waterlandkerkje werd besloten den volgenden zomer kringtentoonstelling te houden te Aardenburg.

Bij genoegzame deelneming zal men voor rekening en ten gebruike van de bij den kring aangesloten vereenigingen een merktang aanschaffen.

Besloten werd meer aandacht te schenken aan de verzorging der dekbokken en bij het houden van tentoonstellingen en keuringen premies uit te loven voor de best verzorgde bokken.

Nadat nog van gedachten gewisseld werd over de aan te vragen subsidiën voor de te houden tentoonstelling, sloot de Voorz. de vergadering.

Uit Noord-Holland.

Brommenie. Met medewerking van de afdeelingen Zaandam en Wormer is op 22 Dec 1916 alhier eene afdeeling opgericht. De heer G. Booij, lid van de afdeeling Zaandam had meermalen het idee geopperd of er geen mogelijkheid bestond om daar ter plaatse een afdeeling te stichten.

Er werd een vergadering uitgeschreven en 22 geitenhouders kwamen opzetten, welke allen zich

lieten inschrijven, voor dit doel heeft de afdeeling Zaandam een verzoek gericht tot den WelEd. Heer Dr. Bakker, Veeveeltconsulent voor Noord- en Zuid-Holland of hij een lezing zou willen houden. Tot ons genoegen zal genoemden Heer op 10 Februari in het Café de Jonge Prins eene lezing houden, des avonds 7 uur te Wormerveer. Nu willen wij de leden er op attent maken dat zij dezen leerrijken avond niet zullen schitteren door afwezigheid en zooveel mogelijk allen daar zullen zijn, ook zou ik de leden willen aanraden, neem uw vrouw mede, opdat ook zij zullen vernemen wat nut het is een geit te bezitten en aangesloten te zijn bij een afdeeling. Ik geloof ook wel dat moeder de vrouw het meeste zal doen voor het verzorgen van die beesten. Dat de lezing te Wormerveer zal plaats hebben, ligt hierin, dat dit ongeveer het middelpunt is van de Zaanstreek en dat ieder in de gelegenheid gesteld is om daar heen te komen; ook de omliggende plaatsen. Tevens onzen dank aan de afdeeling Wormer voor hunne medewerking. Een woord tot opwekking aan ons geacht lid Booij is hier niet misplaatst, met zijn nieuwe afdeeling en wij wenschen hem van ganscher harte toe, dat deze afd. in groei en bloei mogen toenemen en zij nog eens het reuzenaandeel in den bond mogen hebben en wij feliciteeren hem dat hij ons medegedeeld heeft dat hij op het oogenblik 36 leden telt.

Ingezonden.

(Buiten verantwoordelijkheid der Redactie.)

Geachte Heer Redacteur.

Naar aanleiding van een artikeltje in Uw blad betreffende „Büchtin“ voor den bokkenstal, heb ik mij voor den aanschaf gewend tot enkele drogisten en ook tot de Deutsche firma. Nu in het December-No. een vraag voorkomt, waar en hoe „Büchtin“ te verkrijgen is en U daarop ook een antwoord geeft, kan het waarschijnlijk geen kwaad mijne ondervinding eveneens mede te deelen.

Bij de Drogisten, bij wie ik naar dit artikel informeerde, was het onbekend, terwijl ik uit Flörsheim dit schrijven ontving:

„Wir empfangen ihre gefl. Karte vom 22 d. „Mts. und danken für gefl. Aufträge. Wir sind „jedoch augenblicklich nicht in der Lage, die „Ware nach dort zu liefern, da die Ausfuhr nach „dort verboten ist. „Wir bitten Sie, sich wieder „an uns zu wenden wenn wieder normale Ver- „hältnisse herrschen.“

Wij zullen dus voorloopig nog moeten afzien van het gebruik van Büchtin“ en ons ter wille van de goede diensten, die de bok ons bewijst, het minder aangename moeten getroosten.

Met dank voor de plaatsing teekent hoogachtend,
De Voorz. v. d. Geitenfokvereniging
te Leiderdorp:

M. KRAMER.

Advertentiën.

Aan alle Lezers en Begunstigers van dit blad wensch de Redactie een in alle opzichten

Gelukzalig Nieuwjaar.

AANGEBODEN:

jonge Saanenbok,

geboren Aug. '16, uit OSCAR II en DINA, 5 liter melk gevende geit.

Leiderdorp.

M. KRAMER.

Saanengeit

te koop. Is 1 Nov. gedekt. Bekroond 1ste prijs Landbouwtentoonstelling te Heilo.

Adres: J. DEUN, Velsen.

TE KOOP EEN BESTE

Toggenburger Springbok,

twee jaar met vrucht gedekt.

Adres: Geitenfokvereniging te WAPPENERVEEN.

NOG TE KOOP

Twee volbloed Lammeren,

geboren 1916, wit en ongehoord en

een halfbloed Geit,

geboren 1916, allen voorzien van afstammingsbewijs der P. V. G.

Te bevragen bij J. JANSEN, Voorz. Afdeeling Blitterswijk (Limb.).

Twee prachtige volbloed Edelegeiten

geboren voorjaar 1916 en gedekt door prima volbloed bok. af te geven.

Adres: JAN G. PEETERS, Steenberg (N.-B.)

TE KOOP GEVRAAGD een één- of tweejarige raszuivere, volbloed, wit, ongehoorde

Saanengeit,

met volledige afstammingsbewijzen. Aanbieding met opgaaf van lammertijd en prijs aan C. GELDERBLOM te Zevenhuizen bij Gouda.

Orgaan van de Ned. Commissie voor de Geitenfokkerij.

Abonnementsprijs per jaar. . . f 0.60
 franco per post . . . . . „ 0.75
 Buitenland . . . . . „ 1.—
 stukken in te zenden voor den 10en,
 Advertentiën voor den 13en.

REDACTIE: ULFT (Geld.)
 ADMINISTRATIE EN UITGAVE:
 Stoom- en Electrische Drukkerij
 „GENDRINGEN” te Gendringen.

Prijzen der Advertentiën:
 Van 1—6 regels . . . . . f 0.60
 Elke regel meer . . . . . „ 0.10
 Bij Abonnement aanzienlijk Rabat.

Vereeniging ter Verbetering van het Geitenras in Zeeland.

Aan de Voorzitters en Secretarissen der Zeeuwsche geitenfokvereeningen, die bij de P. V. aangesloten zijn.

Wilt s.v.p. klachten over het niet geregeld ontvangen van ons orgaan „De Geit” of over iets, wat betrekking heeft op, of in verband staat met „De Geit” **niet** zenden aan de Administratie te Ulft, maar **wel** aan ondergeteekende.

J. A. LYPSENS,

Secretaris Vereeniging ter Verbetering van het Geitenras in Zeeland.

Zuiddorpe, 15 Jan. 1917.

Stalling van Geiten.

Daar in het voederen en verplegen van onze geiten nog zeer veel ontbreekt en dit euvel niet wel is uit te roeien, aangezien de meesten dezer dieren, door de minst met aardse goederen bedeelde volksklasse worden gehouden en hierdoor vaak behoeftigen dóór behoeftigen wordt onderhouden, wat ten slotte voor de arme dieren gebrek lijden beteekent.

Niet slechts in voederen en verzorgen, doch ook in stalling staan laatstbedoelde veelal ten achter bij haar overige rasgenooten, hetgeen mijne bedoeling is, hierover wat verder uit te weiden.

Een model stal te schetsen, waar de dieren behoorlijk zouden gehuisvest zijn, is zeer wel aan te geven, doch hierbij dient alweer rekening te worden gehouden met de bekrompen stalruimte der meeste arbeiders- en ambtenaarswoningen.

Zoo gebeurt het niet zelden, dat jonge geitenlammen in hun eersten halfjaarlijkschen levens-

tijd, in een bak, kist, mand, ja, zelfs in onderuimten van bedsteden of andere primitieve ruimte worden gehokt, waar haar elke toevoer van licht en lucht is benomen en een vrije beweging geheel wordt belet.

Verder vindt men andere naast de oudere dieren aan een kort touw of ketting zoodanig vastgemaakt, dat er ternauwernood gelegenheid overschiet hun voedsel op te kunnen nemen of hierdoor de noodige opening geheel ontbreekt.

Weer andere worden achter in het hok der overige geiten vastgezet en moeten zich tevreden stellen met het pan- of potvoedsel, zonder gelegenheid een topje hooi of gras te kunnen pluizen en daarbij nat en vunzig in de urine der andere dieren vertoeven.

Vele dergelijke gevallen zouden kunnen worden opgesomd, doch genoeg om aan te toonen, dat er zeer veel ontbreekt in de stalling der jonge geitjes, waardoor behoorlijke lichaamsontwikkeling wordt tegengehouden, al wordt hier overigens ook voldoende krachtvoedsel toegediend.

Niet alleen jonge dieren vindt men zoo gestald, ook met zeer vele oudere en melkgeiten is dit helaas even treurig gesteld. Vaak ziet men de arme dieren zoodanig gehokt, dat ze wegens tekort aan ruimte om beurten kunnen liggen, of zoo aangebonden, dat het voedsel knielende moet worden bereikt, ja, zelfs het behoorlijk staan op hunne voorpooten wordt belemmerd door het laag aandoen, gepaard met de steeds ophooging van mest in het hok, waarbij dan nog die verfoeilijke nekhouten, die hen steeds bij het voedsel nemen als een voortdurende kwelling in den weg zitten, ongeacht nog de natte ligging, vooral in den zomer tijdens het voeren van gras, bovendien de vele lichte gebouwtjes, die slechts matig tot zomerverblijf zijn ingericht en gretig de strenge winterkoude toelaten, waarvoor onze edele dieren zoo gevoelig zijn.

Ziedaar eenige grepen uit de vele die een klein beeld laten zien in het geitenleven; doch gelukkig is het voor allen niet zoo treurig gesteld.

Evenwel dient dit onderdeel der geitenhouderij met kracht te worden aangevat, door: 1e stalwezen; 2e. lezingen op de vergaderingen der bestaande vereenigingen; 3e. het uitloven van premien, enz. zooals ook de Heeren Dommerholt en Annema in hun rapport laten uitkomen.

Wat dient echter vooraf te gaan?

Ik waag het er op een antwoord te geven; namelijk eene richting aangeven, waarin eene behoorlijke stalling bestaat of dient te bestaan, met de noodige in achtneming, dat bijna elke geitenhouder in staat is dit te bereiken of zelf te kunnen bewerken, waarbij in aanmerking dient genomen, dat de aangegeven weg nog voor veel verbeteren vatbaar is en ieder naar omstandigheden, draagkracht en vermogen dit aanbrengen, hierbij in het oog houden het de dieren zoo vrij

en gemakkelijk mogelijk te maken naar eigen inzicht, met de grondgedachte voorop, ongedwongenheid en lichaamsbeweging zooveel doenlijk te bevorderen.

In een volgend nummer hoop ik hierover verder in beschouwingen te treden met het doel alsdan een geitenhok te schetsen, waarin de dieren aan touw of ketting vertoeven.

G. POMPERT,
Voorz. „Geitenvriend”,
Windesheim.

Voeding in den draagtijd.

Vervolg en Slot.

Hooi kan er rijk aan zijn, indien het komt van weiden, die voldoende bemest, en daarbij niet laag, zuur zijn. We zien dus, dat de hoofdschotel van het geitenmenu gedurende den draagtijd geen genoegzaam gehalte aan phosphorzure kalk bevat, het krachtvoer zal dit gemis moeten aanvullen. Krachtvoer, en dat wel, nu alles zoo duur en schaarsch is! Inderdaad, het ziet er in dit opzicht niet best voor ons, geitenhouders, uit. De geit is de koe van den werkman, die in dezen droeven tijd bijna dagelijks van prijsverhooging hoort, terwijl hij van loonsverhooging niet veel verneemt. Toch zal men het hooft boven water dienen te houden, want moeten we nu de melk koopen, dan zijn we nog verder van huis: duur en . . . Gelukkig bezitten we nog een voedermiddel, dat met 't oog op het gehalte aan phosphorzure kalk nog al niet zoo duur en nog in voldoende mate aanwezig is; het zijn de zemelen. In den slobber worden ze door de geit gaarne genuttigd. Weite- en roggezemelen komen alleen in aanmerking. De eersten vooral in den draagtijd.

Is men op goede gronden bevreesd, dat geen voldoende phosphorzure kalk in het voeder aanwezig is, dan geve men voederkalk, daarbij wat zout niet te vergeten. Men voorkomt dan beenverweking bij moederdieren en nakomelingen.

Volgt nu uit hetgeen we reeds aanvoerden, dat gedurende den draagtijd bijzonder sterk gevoerd moet worden? Neen, men voedere gewoon door, alleen uitzondering makend, wat betreft de beenvorming. Een mesten gedurende den draagtijd brengt ook vele gevaren mee en verhoogt de melkgift zeker niet.

Ten slotte willen we hier nog bijvoegen, dat de geheele behandeling van het dier in overeenstemming moet zijn met den toestand. Alle hardhandigheid, bijzonder „hardvoetigheid” moet zorgvuldig worden vermeden. Bijzonder wake men voor pensovervulling, voor kou vatten, doch verse lucht en beweging mogen niet terugblijven.

Gezonde en krachtige moederdieren geven nakomelingen met dezelfde hoedanigheden.

Nederlandsche puntenschaal bij het keuren van geiten en bokken te gebruiken.

Al zoo is door de Nederlandsche Commissie ter behartiging van belangen van de geitenfokkerij op haar conferentie van 2 Juli 1912 de volgende door mij ontworpen puntenschaal goedgekeurd en officieel erkend. Men zal hieruit zien, dat geheel zijn weggelaten de beschrijving van de gewenschte vormen der diverse lichaamsbreedte. Ik vind 't ook een onding om die te plaatsen op de puntenschaal. Omtrent een en ander valt werkelijk wel wai meer te zeggen, dan die paar woorden, gedrukt op de puntenschaal van Noord-Holland. Men moet de leer van het exterieur eerst theoretisch en practisch onder de knie hebben, voor men als keurmeesters optreedt. Ik verwijs daarom naar mijn werk: „Nederlandsche Geitenleer”. Hier volge dan de Nederlandsche puntenschaal.

	Geit	Bok
I. KOP: vorm, oogen, neus, al of niet gehoornd zijn en eventueele horens	5	7
II. ROMP:		
a. Hals, schoft en schouders	3	4
b. Borst, borstbreedte en -diepte, (ribbenruimte)	15	15
c. Rug en lendenen	10	15
d. Buik en flanken	3	5
e. Kruis (bekken)	15	12
III. LEDEMATEN:		
Dijen, schenkels, pijpen, stand, gang en sterkte.	10	12
IV. MELKTEEKENS:		
a. Huid en haar (voor langharigheid kan tot 8 p. worden afgetrokken)	5	6
b. Uier en spenen (vooral bij geit), melkaderen, -kuiltjes, -spiegel (bij bok vooral zak- en zaagspiegel)	18	6
V. ALGEMEEN VOORKOMEN:		
Evenredighed, adel type	10	10
VI. AFSAMMING.	6	8
Totaal	100	100

De volgende memorie van Toelichting op het ontwerp-keuringsrapport (puntenschaal) van geiten en bokken, zond ik tevens in op genoemde conferentie.

Aangaande de meer algemeene gedachtengang, die in deze puntenschaal tot uiting is gekomen, meen ik te kunnen verwijzen naar hetgeen ik schreef over exterieur en fokleer in mijn werk „Nederlandsche Geitenteelt”. Waar vleeschvorm een betrekkelijke bijzaak in de geitenteelt is en wel zal blijven, dienen we bij het kiezen van fokmateriaal vooral te letten op goede melkteekens en vormen, die met groote melkproductie direct of indirect verband houden of de fokwaarde van een dier verhoogen. Onder deze laatste

vormen bedoel ik vooral die, welke bevorderlijk zijn aan normale levensfuncties (ademhaling, spijsvertering, bloedsomloop, werpen enz.) en dus tevens het meest zullen waarborgen krachtige constitutie en gezond gestel.

Aan dit laatste kan nooit te veel waarde gehecht worden. Juist bij veredeling in bepaalde richting loopt men zoo groot gevaar de dieren te verzwakken, hun weerstandsvermogen te verkleinen. En ik geloof, dat we in de geitenfokkerij juist deze droevige gevolgen al hier en daar kunnen constateeren.

Met het oog hierop zijn zooveel punten toegekend aan II b, II c en III. Het spreekt, dat men vooral wat betreft II c en III strenger bij een bok kan en moet zijn dan bij een melkgevende geit, evenals II a en II d.

Dat I en VI en IV a hooger genomen is bij een bok dan bij een geit komt vooral omdat een bok heel wat meer afstammelingen krijgt dan een geit. Terwijl melkteekens en de vormen, die daarmee verband houden bij een geit duidelijker zijn en hier dus meer waarde aan te hechten is (II e en IV b) dan bij een bok, moet iets meer gegeven worden aan een duidelijk kenteeken bij hem (weer IV a).

Men kan opwerpen dat dit puntenstelsel te uitgebreid is. Eh het lijkt wel of er een strooming ontstaat, die puntenschalen meer wil vereenvoudigen. Ik wijs enkel maar op de twee puntenschalen van de Deutsche Landwirtschaftsgesellschaft (zie bladz. 120 Ned. Geitenteelt), die men vroeger gebruikte en die men thans gebruikt. M.i. keurt men beter zonder puntenschaal dan met zulk een nietszeggende als die de D. L. G. thans gebruikt. Overigens voor de omgeving is bij publikatie van het keuringsrapport heel wat meer te leeren uit een gedetailleerd dan uit een globaal en hierdoor oppervlakkig keuringsrapport.

Sittard.

JACQ. TIMMERMANS.

(Wordt vervolgd.)

*) „Nederlandsche Geitenteelt” is verkrijgbaar à f 1.50 bij „De Veldbode” te Maastricht. Bij meerdere exemplaren belangrijke reductie. Ook bij de Redactie „De Geit.”

Verslag over het jaar 1916, der commissie ter bevordering van de Geitenfokkerij in Utrecht.

Over het jaar 1916 genoot de commissie een rijkssubsidie van f 300, de Provincie zegde f 250 toe, uit te keeren na inlevering der rekening en van het verslag over dat jaar, terwijl in 1916 het voor 1915 toegekend subsidie werd uitgekeerd.

Nieuwe vereenigingen werden gesticht te Austerlitz, Amersfoort, Bunnik en Zeist, welke werden gesteund met f 50, nadat gebleken was, dat de vereenigingen op behoorlijken leest waren geschoeid en zich van goede bokken hadden voor-

zien. Het is een verheugend verschijnsel, dat het verzoek tot medewerking bij de oprichting van deze vereenigingen van de belanghebbenden zelf uitging, waaruit wederom blijkt, dat de verbetering van den bestaanden geitenstapel eene zaak is, waarvan het groote belang den naastbetrokkenen mede door de ervaringen in de reeds bestaande vereenigingen duidelijk geworden is.

Toch is het jammer, dat in enkele vereenigingen nog steeds de zaken blijken te drijven op de toewijding van soms een enkel persoon, zooals duidelijk aan den dag trad in eene vereeniging, die dreigde geheel ontwricht te geraken na het overlijden van haren voorzitter. Het mocht de commissie echter gelukken, hier de zaken weder gaande te maken. Over het algemeen echter is bij de meeste leden belangstelling aanwezig en geven de verslagen der vereenigingen reden tot tevredenheid. In den regel streven de besturen, eenmaal den goeden invloed van eenen besten bok hebbende leeren kennen, er naar bij ruiling in het bezit van mannelijk materiaal van weder betere kwaliteit te geraken; overigens blijken de keuringen der lammeren krachtig mede te werken tot het in de vereenigingen houden van goede dieren.

In de verslagen komt herhaaldelijk de klacht voor betreffend de concurrentie, die particuliere bokhouders de vereenigingen aandoen, welke mededinging te gevaarlijker is naarmate het gehalte dier particuliere bokken minder goed is en onder de geitenhouders er meer zijn, die zich in de eerste plaats laten leiden door beantwoording der vraag, waar ze voor de minste kosten hunne geit kunnen laten dekken. Eene vereeniging zelfs heeft de bokhouderij niet kunnen volhouden en dus gedurende een jaar geen bok gehouden.

Tegenover de meening der commissie, dat daardoor de vereeniging het karakter van fokvereeniging eenigszins verloor, stelde het bestuur zijn inzicht, dat het een verheugend verschijnsel is, dat de kwaliteit der particuliere bokken zeer voldoende is en dank zij den arbeid der vereeniging zoozeer verbeterd; waardoor feitelijk het doel der vereeniging, bestaande in verbetering van den geitenstapel bereikt was en de vereeniging als zoodanig overbodig geworden.

Wanneer de eenige taak eener vereeniging ware behartiging der bokhouderij, moge de meening van het bestuur juist lijken: dat neemt niet weg dat het arbeidsgebied eener geitenfokvereeniging ruimere grenzen behoort te hebben, zoodat niettemin het voortbestaan der vereeniging ten volle gerechtvaardigd is.

Andere vereenigingen wijzen op de wensche-lijkheid, meer bokken te kunnen houden dan hunne geldmiddelen toelaten en wijzen daarbij op een groot aantal te dekken geiten en het vaak ver uiteen wonen der leden, wier geiten moeten worden gedekt. Dit heeft tengevolge, dat

de geiten of niet-drachtig worden onkanks dekking of niet bij den bok worden gebracht, wat weder voor den particulieren bokhouder aanwinst van eenige klanten beteekent.

In het algemeen mag overigens worden geconstateerd, dat daar, waar vereenigingen werken, niet alleen het gehalte, doch ook het aantal der geiten zeer merkbaar vooruitgaat; hetgeen jaarlijks meer blijkt mede een gevolg te zijn van de lammerkeuringen. Op de keuringen toch blijken de beste moedergeiten dieren te zijn, die als lam op eene vorige keuring werden geprimeerd.

De vereeniging te Eemnes maakt melding van groote sterfte onder de geiten in het afgelopen najaar en schrijft zulks toe aan het gebruik van hooi, gewonnen van overstroomde landerijen.

De bestaande vereenigingen werden gesteund door subsidieën, waarvan de bedragen werden vastgesteld in verband met de op de rekeningen over het afgelopen jaar voorkomende saldi, het aantal leden en aantal geiten. Voortdurend wordt ernaar gestreefd, de vereenigingen op eigen wieken te doen drijven; de subsidieën worden jaarlijks kleiner en over het afgelopen jaar hebben dan ook drie vereenigingen geen subsidie genoten. De vereenigingen behoeven subsidie te beschouwen als een hulpmiddel, doch te trachten zoodra mogelijk eigen huishouding te voeren. Verschillende gemeenten steunden de terplaatse gevestigde vereenigingen met bijdragen.

Aan de vereeniging te Eemnes werd een extra-subsidie verleend als bijdrage in de herstelling van schade door den watersnood, waardoor o.a. de bokkenstal der vereeniging werd vernield.

In de vereenigingen blijkt steeds meer aandacht te worden geschonken aan verbetering der stallingen; tal van leden veranderen hunne geitenhokjes in zeer bruikbare stalltjes.

De Commissie blijft trachten op verschillend gebied voorlichting te verschaffen waartoe ze dit jaar eenvoudige beschrijvingen omtrent de geit en het uitwendig voorkomen der geit ter beschikking van de vereenigingen stelde.

Aangezien haar voorts bleek, dat niet alle vereenigingsbesturen dezelfde en geheel juiste opvatting van stamboekhouding hebben, wees de commissie er de besturen op, dat de vereenigingen, die zich met stamboekhouding bezighouden en wenschen, dat hunne stamboekhouding op den duur door de commissie wordt erkend, moeten invoeren en aanhouden:

een hulpregister, waarin kunnen worden opgenomen alle witte ongehorende geiten, die aan bepaalde eischen wat betreft het uiterlijk, voldoen:

een jongveeregister voor inschrijving der afstammelingen der ingeschreven geiten en vereenigingsbokken;

een fokregister, waarin kunnen worden opgenomen witte ongehorende geiten, die reeds waren ingeschreven in het jongveeregister of in dat, of

het fokregister eener andere erkende vereeniging, terwijl de dieren moeten voldoen aan bepaalde eischen, wat betreft het uiterlijk en beantwoorden aan het door de vereeniging, in overleg met en onder goedkeuring der commissie ter bevordering van de geitenfokkerij in Utrecht gestelde fokdoel; terwijl alle ingeschreven dieren behoorlijk moeten worden gekenmerkt.

In 1916 werkten in de provincie geitenfokvereenigingen

te	aantal leden	geiten gedekt	aantal bokken	keuring gehouden	subsidie verleend
Benschop	?	?	?	neen	neen
Soest	184	221	3	ja	ja
Zuilen	?	?	?	ja	neen
Lopik	74	107	2	ja	ja
Leusden	178	309	3	ja	ja
De Bilt	122	180	2	ja	ja
Doorn	54	84	1	ja	ja
Leersum	65	85	1	ja	ja
Breukelen	?	?	?	ja	ja
Cothen	52	92	1	ja	ja
Werkhoven	?	?	?	ja	ja
Tienhoven	80	130	2	ja	ja
Eemnes	55	185	1	ja	ja
Austerlitz	36	51	1	ja	ja
Amersfoort	48	66	1	neen	ja
Zeist	68	?	?	neen	ja
Bunnik	48	70		neen	ja

De vereenigingen te Benschop, Zuilen Breukelen en Werkhoven bleven in gebreke de verzochte verslagen en rekeningen in te zenden; die te Bunnik trad eerst einde 1916 in werking.

Bij de volgens de in een vorig verslag uiteengezette voorwaarden gehouden keuringen bleek, hoe in de meeste vereenigingen de geitenstapel opvallend vooruitgaat; zij het ook, dat daartegenover in enkele vereenigingen in de kwaliteit der lammeren achteruitgang was te bespeuren, naar het oordeel der commissie hoofdzakelijk te wijten aan onvoldoende voeding in verband met de buitengewone omstandigheden met alle gevolgen duur voeder en schaarsche melk.

Het aantal andere dan witte ongehoorde geiten is sterk afnemend; in enkele vereenigingen worden geen andere meer aangetroffen, terwijl hier en daar reeds eene bevredigende gelijkvormigheid in de dieren werd bereikt.

Aldus vastgesteld in de vergadering der Commissie ter bevordering van de geitenfokkerij in Utrecht, gehouden 27 Januari 1917.

De Voorzitter, J. Eyma.

De Secretaris, H. Tromp van Holst.

Uit Gelderland.

Almen, 2 Febr. Heden hield de Geitenfokvereeniging „De Dageraad” hare algemeene jaarlijksche vergadering. De voorzitter de heer D. Willems opende de vergadering en sprak zijn leedwezen uit dat er van de 65 leden maar slechts 23 waren opgekomen en hoopte dat er in 't vervolg meer ambitie was om de jaarlijksche vergadering te komen bezoeken, hij wenschte de aanwezigen welkom en sprak den wensch uit dat de vereeniging onder deze huidige omstandigheden toch in groei en bloei mag toenemen, waarna tot voorlezing der notulen werd overgegaan die onveranderd werden goedgekeurd. Daarna deed de penningmeester verslag van de geldmiddelen, waaruit bleek, dat de kas met een voordeelig saldo sloot. Dit werd nagezien door de heeren J. W. Heuvel en J. Lensink en in orde bevonden.

Vervolgens werd overgegaan tot het verkiezen van 2 bestuursleden, de aftredende heeren R. Lubberding en H. W. Vreeman werden bij acclamatie gekozen. Vervolgens werd het dekgeld voor leden te laten op 30 cent en voor niet-leden f 1.—. Vervolgens werd nog een en ander besproken over het verzorgen van de geiten in deze dure tijden en dat door den bok Peter 98 geiten waren gedekt met goed resultaat. Niemand meer het woord verlangende en niets meer aan de orde zijnde sloot de voorzitter, die de aanwezigen dankte, de vergadering.

Uit Overijssel.

Windesheim. Op Maandag 15 Januari j.l. hield de Geitenfokvereeniging „Geitenvriend” alhier bij H. J. v. d. Wal haar jaarvergadering. Aanwezig waren 49 leden benevens het Bestuur van onze zustervereenigingen van Ittersum en Diezepoort-Oosterenk. Tegen kwart over 7 opende de voorz. de vergadering, en dankte al de aanwezigen voor hun trouwe opkomst, en wenschte allen een gelukkig 1917 zoowel de leden, als onze geiten en niet minder onze geachte donateurs.

Door den secretaris werden de notulen van de vorige vergadering voorgelezen, benevens een stapel correspondentie, hoofdzakelijk in verband met de gehouden tentoonstelling. Vervolgens werd nog door den secretaris een kort verslag gegeven over de werkzaamheden van het afgelopen jaar, waaruit bleek, dat door de goede leiding de vereeniging zoowel moreel als financieel sterk toenam.

Ingeschreven waren 131 leden en 59 donateurs.

Eindelijk is het dan gelukt na 5-jarigen strijd, het inlandsche bokje te verdringen, zoodat het terrein van vijanden is gezuiverd.

Hierna deed de penningmeester verslag over de stand der kas, waaruit bleek dat het afge-

loopen jaar niet ongunstig was, daar hij weer bijna f 50 als saldo kon boeken.

Aftredende leden waren G. Pompert voorz. en J. Sievers penningmeester, dezen werden zonder hoofdelijke stemming herkozen.

Aftredende taxateurs waren L. v. d. Worp, W. Willems en J. Mulder, wegens niet herkiesbaar van L. v. d. Worp, en wegens vertrek van W. Willems, werden J. Kiezebrink en B. Schipper gekozen, terwijl J. Mulder met meerderheid van stemmen herkozen werd.

Vervolgens werd de premie voor het eerste halfjaar weer op 2 pct. vastgesteld.

Een voorstel van Huiskamp om bij brand of hemelvuur geen uitbetaling te doen werd met meerderheid van stemmen aangenomen, eveneens werd aangenomen het voorstel van 't Bestuur om de bokhouders elk f 2,50 uit waardeering en erkentelijkheid te geven.

Met nadruk werd door den voorz. gewezen op het weiden van melkgeiten, hetgeen tot slechte gevolgen kan leiden.

Ten slotte spoorde de voorz. de leden nogmaals aan om straks de jonge geiten, zoo goed mogelijk te doen opfokken, en hopen de daardoor een eerste plaats in de geitenbeweging hier in Overijssel te mogen innemen.

Niets meer aan de orde zijnde, sloot de voorz. tegen 10 uur deze geanimeerde vergadering.

— Uit Windesheim wordt bericht, dat door het Onderlinge Veeverzekeringfonds van „Geitenvriend“, in het laatste halfjaar 1916 *zeven* dieren zijn uitbetaald, welke alle waren gestorven, of als onherstellend zijn afgemaakt, leidende aan leverbotziekte, zoogenaamd (galg).

Al deze dieren waren van houders die j.l. zomer hunne geiten aan de lijn hebben laten weiden.

Terwijl in bedoeld tijdvak *geen* enkel ongeval onder de stalgeiten voorviel.

Wel een bewijs dat weiden bij natte zomers op kleigronden *zeer nadeelig* moet worden geacht.

G. POMPERT, Voorz.

Uit Groningen.

Aan de Geitenfokkerij.

De geitenfokverenigingen in de Prov. Groningen hebben alle moeite gedaan om den concurrent, de particuliere bokhouderij, de minderwaardige bokken, welke door deze personen ter dekking worden gesteld, tegen een laag dek-geld, wat mogelijk is, omdat de dieren *minderwaardig* zijn en na het dekzeizoen worden afgemaakt, tegen te gaan. Het is ons helaas niet mogen gelukken, dat dergelijke dieren *niet mogen worden ter dekking gesteld*. Nu is er op de algemeene vergadering van afgevaardigden, gehouden 2 Dec. 1916, aangenomen, om bij de Prov.

Staten aan te vragen subsidie voor de geitenfokkerij. Er moeten middelen worden gezocht, om het bestaan van de geitenfokkerij te verzekeren. Er is voor de geitenfokkerij *dringende hulp* noodig. De uitgaven aan de bokhouders worden ook ieder jaar hooger. En door de concurrentie is het de vereenigingen niet mogelijk hooger dek-geld te vragen. Daarom was het beter geweest, ons die hulp te geven, door in te voeren een *verplichte keuring van bokken*. Dan waren alle geitenfokverenigingen uit den brand, en dan konden de gelden, welke er nu moeten worden gegeven voor de geitenfokkerij, voor andere doeleinden worden gebruikt. Dan hadden de heeren Staten-leden een *grooten* en *goeden* stap in de fokrichting gedaan. Maar helaas, onze heeren Gedeputeerden en Staten-leden, dat was bijna één gedachte van de vergadering van 2 Dec. j.l. te Groningen, kennen de belangen niet der geitenfokkerij. En dan is het een zwaar stuk werk, om over bokken, waar ook weer eens geen aangename reuk bij is, te werken. Maar het is toch voor het belang van 't volk, voor de geitenfokkerij, voor de arbeiderskoe. En in deze Prov. staat op de agenda van iedere fokvereniging, om op te richten een bond van geitenfokverenigingen.

Sluit u allen aan als leden, en laat ons strijden om te komen tot het goede doel. En een-drachtig roepen: weg met de concurrentie!

Aan belangstellenden.

In 1917 staat nog weer de concurrent ter dekking? Ja, is 't niet bekend? Maar verplichte keuring? Bestaat *dit* niet? Neen, neen, de geitenfokkerij, die helpt men niet! Maar paard, koe, schaap, varken, kip en konijn. Maar heeren leden van de Staten, zorg in 1917 geldelijk voor de bokken en geiten, want die moeten er ook bij zijn. En dit brengt ons veel heil in 1917.

Pieterburen (Gr.).

G. v. D. VEEN.

Uit Zeeland.

Stoppelijk. Op Zondag 21 Januari werd door de geitenfokver. „St Joseph“ alhier de jaarlijksche verplichtende algemeene vergadering gehouden.

Nadat op de bekende wijze de vergadering was geopend, werden de notulen der vorige algemeene vergadering voorgelezen en op de vraag van den voorzitter of er iemand in de vergadering was, die aanmerkingen op deze wist te maken, was er deze keer toch wat op aan te wijzen. Reeds vroeger is in een algemeene vergadering aangenomen, dat op Zondag of dagen die daarmede gelijkgesteld zijn, de bokkenhouder niet verplicht is geiten toe te laten. Dit wordt nu telken jare medegedeeld, en dus in de notulen opgenomen, maar een zeker lid v. E. had het toch maar eens op het hoogfeest van

Allerheiligen geprobeerd. Hij was echter van een kale reis thuis gekomen, waarover hij zich nu bij het bestuur beklaagde en verklaarde, dat Allerheiligen geen Zondag als bovenbedoeld was, daar hij op dien dag gewerkt had. Door den secretaris der vereeniging werd hij beter ingelicht wat onze vereeniging van dien dag moet denken, waar ook alle leden mede instemden en dus ook de notulen onveranderd werden goedgekeurd.

Verder deelde de voorzitter de lauwe bijhouding der melklijsten in 1916 mede, en zeide, dat het dekgeld voortaan door het bestuur zal worden geïnd.

Daarna bracht de secretaris verslag uit over het afgelopen jaar en werd rekening en verantwoording gedaan. Het bleek, dat was uitgegeven f 123.95 en was ontvangen f 212.60 dus een batig saldo van f 88.65, alles door twee leden nagezien en goedgevonden. Hierna werd een begroting voor 1917 voorgelezen en door de vergadering alzoo vastgesteld.

Verder werd het aftredend bestuurslid A. v. d. Bosch herkozen en in plaats van A. v. d. Velde, die bedankte, werd gekozen J. Dobbelaar.

Punt 6 kondigde het ontslag aan van den secretaris der vereeniging, na de verklaring te hebben uitgesproken, waarom dit ontslag was aangevraagd.

De voorz. verklaarde onmiddellijk aan de vergadering, dat, als onze vereeniging zoo niet in deze wilde medewerken er niet veel goeds voor de deur stond, waarom dan ook werd besloten, voortaan het reglement getrouw na te komen. Hierna trok de secretaris zijn ontslag in.

Hierna werden nog enkele vragen gedaan, die zoo mogelijk door het bestuur werden beantwoord, waarna met den gewonen groet deze algemeene vergadering door den voorzitter werd gesloten.

Uit Noord-Holland.

Krommenie. Zaterdag 10 Febr. j.l. is er door bemiddeling van de afd. Besturen Zaandam en Wormer in de Societeit „Ons genoeg“ alhier door den WelEd. Zeergel. Heer Dr. D. L. Bakker uit Alkmaar een lezing gehouden over het nut van de Geit en over de geitenfokvereeningen en hare werkzaamheden.

Jammer is het dat zoo'n nuttige en leerrijke les werd gegeven voor zoo'n slecht bezette zaal.

Met het oog op de beperkte dienstregeling was de Heer Bakker genoopt kort te zijn. Dat neemt niet weg, dat de heer Bakker ons heel veel heeft verteld. Sommige menschen is het gegeven met weinig woorden veel te zeggen.

Spr. heeft getracht ons aan het verstand te brengen, wat er alzoo kan en moet gebeuren op het gebied van fokbeweging, wil zij vruchten dragen. Tot nog voor zeer korten tijd, zoo zei

spr., was de geit als het ware de paria onzer huisdieren. Alleen de ezel overtrof haar nog.

Hierover behoeft men zich niet te verwonderen, te meer als men weet, dat er zeer vele menschen waren, die niet wisten hoe of de behandeling van de geit was. Immers hoorden we voor korten tijd hier nooit iets over de geiten zeggen.

Zag men dan ook zoo hier en daar, dat de behandeling van een geit verre was van goed, dan moest men onwillekeurig uitroepen: „Vader vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen.“ Van onschatbare waarde is het dan ook, dat op zoo'n lezing alle geitenhouders met hunne dames aanwezig zijn.

Is in vele gevallen niet de verzorgster van de koe voor den werkman, de vrouw?

Daarom, dames van geitenhouders, schittert in den vervolge niet door afwezigheid, maar neemt plaats in de voorste rijen, want aan U is dikwijls de taak „Zorgt voor ons koeke“.

De Heer Bakker bracht ook nog aan de orde, dat men onzen sik moest beschouwen als een spaarpotje. Hoe meer men er in werpt, hoe meer het later mee valt.

Wat men een jong geitje in z'n jeugd onthoudt, dat is een fout, die *nooit* meer te herstellen is.

Men is zoo gauw te zuinig. En hier kan men met recht zeggen: „Zuinigheid bedriegt de wijsheid“. Zelfs zaken, die men cadeau krijgt, zoo sprak de heer Bakker, n.l. lucht en licht, onthoudt men het beestje. Het zou te veel van de goedheid van den Redacteur gevergd zijn, alles weer te geven wat genoemde heer ons verteld heeft. Alleen wilde ik er dit nog aan toevoegen, dat ik van harte hoop, dat het den heer Bakker niet gaat, zooals het een zekere zaaier is gegaan. De rest snapt men wel.

En nu tot slot, waarde lezers nog dit. Hoe prettig doet het U niet aan, als zoo meteen het voorjaarszonnetje eens heel leuk een kijkje in uw woonkamer neemt. Hoe verfrist het u niet, wanneer 's morgens bij het krieken van den dag een frische hap lucht uw deel zij. Die beide zaken, zoo in het bereik van elk, zijn ook onmisbaar voor uwe geit. Tusschen turf- en steenkoolhokken plachten sommige menschen hun koeke een plaatsje te geven. Ik zou het wel uit willen schreeuwen: breek met dien ouden regel, plaats er een bordje boven „onbewoonbaar“.

Geef uw geit licht en lucht. Verzuim niet naar een lezing te gaan, want ge zult er stellig met heel andere inzichten en opvattingen van terug keeren.

Hiermede mijn dank aan de afd. besturen van Zaandam en Wormer en in het bijzonder aan den WelEd. Zeergel. Heer Dr. D. L. Bakker.

De bestuursleden Bart van Zaandam en Breeuwer van Wormer, die elk met een dicipel waren opgekomen van hunne sterke afeeling, ± 80

leden, een woord van lof. De overige schitterden door hunne afwezigheid. Ook van onze afdeling had de opkomst beter kunnen zijn.

Met bondsgroeten,

G. BOOIJ,
Voorz. afd. Krommenie.

Ingezonden.

(Buiten verantwoordelijkheid der Redactie.)

Geachte Heer Redacteur.

Naar aanleiding van Uw artikeltje „voederen in den draagtijd“ een kleine opmerking.

Bij aanschaffing van phosphorzure kalk, schrok ik toen ik hoorde, dat het 50 cent per ons kostte.

De drogist vertelde mij, dat beendermeel hoe genaamd hetzelfde is en dit slechts 10 cent per ons kost.

Zou schrijver van „voederen in den draagtijd“ daarvan het een en ander kunnen mededeelen?

Mijn hartelijken dank voor plaatsing.

Hoogachtend J. DEUN,
Voorz. Geitenfokver. te Velsen.

NASCHRIFT. Reeds het verschil in prijs wijst er op, dat phosphorzure kalk en beendermeel niet hetzelfde is. Alle kalkhoudende stoffen, als gips, gemalen krijt, fijngestampde eierschalen enz. zijn goed. Het is ons immers maar te doen ma-

teriaal voor den opbouw der beenderen te geven. De vraag is nu maar: welke kalkhoudende stof verwerkt de geit, of kan ze verwerken tot beenderen? En dan is het antwoord phosphorzure kalk. Daarvan behoeft niet zooveel gegeven te worden: twee eierlepels daags ongeveer. Het allerbeste is: groenvoer, verbouwd op kalkrijken en niet zuren grond.

Advertentiën.

Te koop wegens bloedverwantschap

een zware, beste, raszuivere

Saanenbok A 155 A 36.

Brieven franco met betaald antwoord aan G. v. d. VEEN, Voorzitter Geitenfokvereniging Pieterburen (Gron.)

Wegens bloedverwantschap te koop of te ruil, de volbloed

Saanenbok „Max,”

oud 3 jaar. Te bevragen bij W. VAN ZEE, Secr. der Geitenfokvereniging te Herwijnen.

WEDER VERKRIJGBAAR:

Certificaten van Afstamming

bij de Redactie van „De Geit” te Ulf.

Orgaan van de Ned. Commissie voor de Geitenfokkerij.

Abonnementsprijs per jaar. . . f 0.60
 franco per post . . . . . „ 0.75
 Buitenland . . . . . „ 1.—
 stukken in te zenden voor den 10en,
 Advertentiën voor den 13en.

REDACTIE: ULFT (Geld.)
 ADMINISTRATIE EN UITGAVE:
 Stoom- en Electretrische Drukkerij
 „GENDRINGEN” te Gendringen.

Prijzen der Advertentiën:
 Van 1—6 regels . . . . . f 0.60
 Elke regel meer . . . . . „ 0.10
 Bij Abonnement aanzienlijk Rabat.

Vereeniging ter Verbetering van het Geitenras in Zeeland.

Aan de Voorzitters en Secretarissen der Zeeuwsche geitenfokvereeningen, die bij de P. V. aangesloten zijn.

Wilt s.v.p. klachten over het niet geregeld ontvangen van ons orgaan „De Geit” of over iets, wat betrekking heeft op, of in verband staat met „De Geit” *niet* zenden aan de Administratie te Ulft, maar *wel* aan ondergeteekende.

J. A. LYPSENS,

Secretaris Vereeniging ter Verbetering van het Geitenras in Zeeland.

Zuiddorpe, 15 Jan. 1917.

Op de statuten der Ned. vereeniging ter behartiging der geitenfokkerij in Nederland, ontworpen op de laatstgehouden vergadering te Utrecht is de Kon. goedkeuring gevraagd. Zoodra die verkregen is zullen de artikelen in onze kolommen worden atgedrukt.

Provinciale Vereeniging ter Bevordering der Geitenfokkerij in Limburg.

Verslag over 1916.

Eereleden:

J. W. KOTEN, lid der Provinciale Staten in Limburg te Grevenbicht.

HUB. JANSSEN, lid de Provinciale Staten in Limburg te Venraai.

Hoofdbestuur:

TH. HOUBA, voorzitter,	Oostrum (L.)
FR. HELDENS, onder-voorzitter,	Beesel.
J. DRIESSEN, lid,	Tegelen.
H. TIMMERMANS, „	Arcen.
J. BILLEKENS, „	Sevenum.
J. DEMANDT, „	Grevenbicht.
P. ALLERS, „	Swalmen.
L. SIMONS, secr.-penningmeester,	Swalmen.

Technisch adviseur:

J. TIMMERMANS, veeleelconsulent, Sittard.

Bureau der Provinciale Vereeniging ter bevordering der Geitenfokkerij in Limburg te Swalmen.

In het afgelopen jaar werden vijf Hoofdbestuursvergaderingen gehouden en kwam het Dagelijksch Bestuur, bestaande uit Voorzitter, Ondervoorzitter en Secretaris vijf maal bijeen. Al deze vergaderingen werden bijgewoond door den technischen adviseur, den Heer Jacq. Timmermans te Sittard. Door hunne trouwe opkomst gaven de leden van het Hoofdbestuur voldoende blijk van hunne belangstelling.

Onvruchtbaarheid van bokken komt nog voor. Er werden andermaal een 22-tal jonge bokjes opgezet, waarvan het leeuwenaandeel werd geleverd door de Afd. Wanssum. Van deze 22 opgezette dieren werden er 13 goedgekeurd. Hiervan werden er 7 aan de afdeelingen geleverd en 6 als reservebokken geplaatst. Ook bij deze 13 bokjes bleken er nog 2 onvruchtbaar te zijn. Van de 6 reservebokken werden er 4 aan de afdeelingen in Limburg verkocht en 2 buiten Limburg.

Ook bleek dit jaar weer duidelijk, dat het houden van reservebokken zeer noodig is, want reeds in de eerste dagen van den dektijd waren de reservebokken bijna alle opgevorderd.

Over het algemeen werden gedurende den dektijd minder klachten gehoord dan vorige jaren. Alleen de afdeelingen Sevenum en Baarlo waren in den aanvang niet gelukkig met hun bokken. Hierin werd evenwel spoedig voorzien.

In het afgelopen jaar werden keuringen gehouden tot opnemng van registerdieren in de afdeelingen Maasniel, Swalmen, Reuver, Blerik, Sevenum en Venraai. Vooral te Swalmen was een mooie en groote collectie ter keuring bijeengebracht. Door de welwillendheid van den Heer F. Heldens, ondervoorzitter, om voor deze uitgestrekte reis zijn automobiël beschikbaar te stellen, was het mogelijk al deze keuringen in 2 dagen te doen en tevens nog de tentoonstelling bij te wonen in de afdeeling Broekhuizen. Ook werden op deze reis de bokjes gekeurd in die afdeelingen, welke met den opfok belast waren, n.l. te Swalmen, Tegelen, Sevenum en Wanssum.

Op de tentoonstelling te Broekhuizenvorst terugkomende, kunnen wij daarvan niet anders dan veel goeds zeggen. De regeling was zeer goed, het terrein zeer geschikt en goed verdeeld en reeds dadelijk bleek, dat hier een tentoonstelling was georganiseerd, die een onverdeelde sympathie in 't dorpje had. Wat er werd tentoongesteld, mocht gezien worden. De volbloeden en ook de halfbloeden waren in beste conditie. Hier kan men eens duidelijk zien, wat er verkregen kan worden door algemeene samenwer-

king en invoeren en opfokken van goed fokmateriaal.

Bij een groot aantal halfbloeddieren kwam het Saanentype duidelijk uit. Wel had het beenderenstelsel iets sterker mogen zijn, zoowel bij de oudere dieren als ook bij de lammeren.

Moge de tentoonstelling te Broekhuizenvorst een aansporing zijn geweest voor de andere afdeelingen om ook eens een dergelijke tentoonstelling te organiseeren.

Door den Heer J. Timmermans (Sittard) werden de vergaderingen bijgewoond van de Commissie ter bevordering der Geitenfokkerij in Nederland. Hier werd o.a. besloten onderscheid te maken tusschen volbloed-import en volbloed.

Op voorstel van den Heer Timmermans (Sittard) werd er met het Hoofdbestuur van de R. K. Werkliedenvereniging een compromis gesloten, dat ook afdeelingen van de R. K. Werkliedenvereniging lid van de Prov. Vereeniging kunnen worden. De daarvoor benoodigde Statuten-wijzigingen werden aangebracht en daarop werd de Koninklijke goedkeuring verkregen. Het succes, daarvan verwacht, is evenwel tot heden nog niet sterk gebleken.

Wij hopen en vertrouwen echter, dat weldra meerdere werklieden-vereenigingen de geitenfokkerij eens flink zullen aanpakken en trekken tot hare bemoeiingen.

Reeds enkele jaren was gebleken uit de verslagen der afdeelingen, dat het in stand houden van de Afdeelings-verzekering met veel moeite gepaard ging, vandaar dat 't Hoofdbestuur middelen trachtte te vinden hierin verbetering te brengen. Daarom werd een contract van herverzekering afgesloten met de Eerste Nederlandsche Paarden- en Veeverzekering in Den Haag. Ofschoon met algemeene stemmen op de algemeene vergadering tot oprichting eener Verzekering van de Prov. Vereeniging besloten werd, traden bij den aanvang op 1 Januari 1917 slechts 4 afdeelingen toe. Mogen de andere spoedig volgen.

Verder trad de Provinciale Vereeniging in den loop van 't jaar toe tot de Vereeniging „Fokkersbelang”, gevestigd te Roermond.

Door den Voorzitter, den Heer Th. Houba, en Ondervoorzitter, den Heer F. Heldens, afgevaardigden der Vereeniging bij 't Nederlandsch Landbouwcomité, werden de vergaderingen van dit Lichaam bijgewoond.

Door den Secretaris werden in 't afgelopen jaar twee nieuwe afdeelingen opgericht, n.l. Lotum en Nieuwenhagen. Lezingen werden door hem gehouden in de afdeelingen Reuver en Baarlo en Grubbenvorst.

Van het secretariaat werden 1207 brief- en drukwerken verzonden. Ruim 400 meer dan 't vorige jaar. Aan het Bureau kwamen vele aanvragen in voor bokken en geiten. Aan vele aan-

vragen kon niet worden voldaan. Toch werden in 't afgelopen jaar veel dieren verhandeld. Verschillende afdeelingen maken in hun verslag dan ook melding van een levendigen handel.

Bij het eindigen van deze 4-jarige periode en het heengaan van den Heer J. H. Demandt, lid van het Hoofdbestuur, te Grevenbicht, richten wij tot hem een woord van dank voor alles wat hij voor onze vereeniging deed en mogen wij over het afgelopen tijdperk met voldoening terugzien, wijl in dien tijd veel werd tot stand gebracht, doch veel niet tot stand kon gebracht worden, wegens gebrek aan de noodige gelden.

Levenskracht en energie bestaan er bij onze Vereeniging voldoende, maar het zeer beperkt zijn der middelen, waarover zij beschikt, is oorzaak, dat zij vaak niet kon handelen zooals ze zou willen en zooals nuttig en wenschelijk zou zijn.

Moge ook hierin vooruitgang komen.

Wanneer wij de inkomsten en uitgaven even nagaan, dan moeten wij opmerken dat de meeste Hoofdstukken boven de raming zijn gekomen.

Dit is vooral het gevolg geweest der Ite Algemeene vergadering, die noodig was, om de noodige statuten-wijziging te verkrijgen, waarover straks sprake was en tevens voor oprichting der Prov. Verzekering, alsmede voor aansluiting bij de Vereeniging „Fokkersbelang”. Hierdoor werden de hoofdstukken I, III, VI en IX aanmerkelijk hooger.

Voor al de benodigde drukwerken als: Statuten, circulaires, reglementen der verzekering enz. brachten groote uitgaven mede. Hoofdstuk VIII was veel hooger doordat het Bestuur de proef had genomen of een paar jonge bokken, die in den beginne onvruchtbaar bleken, op lateren leeftijd misschien geschikt waren voor den dienst. Het resultaat was ongunstig.

Hoofdstuk XIII „Onderzoek op melkcontrole” kon gedekt worden, doordat de Regeering onze Vereeniging de daarvoor benodigde gelden had verstrekt.

Hoofdstuk III was aanmerkelijker hooger dan andere jaren, doordat voor 't eerst het Jaarverslag in druk was uitgegeven, meerdere advertenties in verband met de tenfoonstelling te Broekhuizen vorst en verkoop dieren waren geplaatst en de bureaubehoefden aanmerkelijk in prijs gestegen waren.

Ook het opfokken der jonge bokken was hooger tengevolge der hooge melkprijzen. Verder had Hoofdstuk XII, een nieuwe post op de begroting, nog meerdere uitgaven gevorderd, dan verwacht werd.

Rekening en Verantwoording over 1916.

Inkomsten:

Contributie leden	f 216.—
Subsidie Limb. Landbouwb. „	200.—

Rijkssubsidie	850.—
Totaal	1266.—

Uitgaven:

Nadeelig saldo 1915	f 147.02
Hoofdstuk I. Reis en verblijfskosten- Hoofdbestuursleden	184.50
„ II. Porto's, Bureaubehoef- ten, Advertenties, Drukken verslagenz.	119.94 ⁵
„ III. Contributies	63.33 ⁵
„ IV. Toelage Secretaris- penningmeester	75.05
„ V. Stamboekhouding	59.70
„ VI. Lectures, propaganda, circulaires, statuten, oprichten afdeelin- gen en lezingen	74.70
„ VII. Bijzondere subsidies	30.35
„ VIII. Houden reservebokken	153.13
„ IX. Keuring stamboekdie- ren	28.55
„ X. Vergoeding afgevaar- digden ter Algem. Vergaderingen en Commissie van Comptabiliteit	89.65
„ XI. Verlies opzetten bok- ken voor de afdee- lingen en reserve- bokken	277.75
„ XII. Subsidies voor aan- koop lammeren en vrachten	137.91 ⁵
„ XIII. Kosten onderzoek op melkopbrengst	100.80
Totaal	f 1542.39 ⁵

Recapitulatie:

Uitgaven	f 1542.39 ⁵
Inkomsten	1266.—

Nadeelig saldo . f 276.39⁵

Goestand der Provinciale Vereeniging ter bevordering der Geitenfokkerij in Limburg over 1916.

Aangesloten Vereenigingen	Leden	Geiten	Bokken
1 Amby	22	30	1
2 Arcen	38	64	1
3 Baarlo	46	84	1
4 Beesel	50	80	1
5 Belfeld	40	85	1
6 Blerik	26	48	1
7 Blitterswijk	31	70	1
8 Broekhuizen	61	180	1
9 Echt	50	106	1
10 Griendtsveen	33	93	1
11 Grubbenvorst	35	108	1
12 Helden	33	56	1
13 Herten	28	52	1

14 Heijthuizen . . .	75	160	1
15 Horn	26	38	1
16 Horst	150	355	3
17 Kessel	55	110	1
18 Klimmen	32	52	1
19 Lottum	55	110	1
20 Maasbree	30	66	1
21 Maasniel	60	124	1
22 Maastricht	52	85	1
23 Mook	51	90	1
24 Meijel	69	131	1
25 Nieuwenhagen	20	30	1
26 Reuver	44	65	2
27 Sevenum	70	141	2
28 Stramproy	67	110	1
29 Susteren	60	120	1
30 Swalmen	161	260	2
31 Swolgen	46	118	1
32 Tegelen	278	400	4
33 Velden	15	36	1
34 Venraai-Oostr.	152	368	2
35 Wanssum	51	120	1
36 Weert	38	60	2

Totaal 2160 4205 46

Het aantal afdeelingen verminderde met een, n.l. Grevenbicht. Er kwamen bij 2 nieuwe afdeelingen, n.l. Lottum en Nieuwenhagen. Het aantal leden steeg met 231. Over het algemeen heerschte in de meeste afdeelingen voldoende levenslust.

Nog steeds werd geklaagd door die afdeelingen, waar door tegenstanders de vereeniging afbreuk werd gedaan door het houden van een bok door een particulier, zoodat andermaal werd aangedrongen op verplichte bokkenkeuring.

Verzekeringen. Thans bestaan er 2 soorten van verzekeringen, n.l. A. de Provinciale Geitenverzekering, herverzekerd bij de Eerste Algemeene Nederlandsche Paarden- en Veeverzekering in Den Haag. Hierbij zijn aangesloten de afdeelingen Arcen, Echt, Klimmen en Swalmen. B. Plaatselijke onderlinge verzekering. Deze bestaan in de afdeelingen: Belfeld, Tegelen, Lottum, Maasniel, Sevenum, Herten, Grientsveen, Beesel, Kessel(L.). Het is te hopen, dat binnen niet al te langen tijd ook deze afdeelingen zich zullen aansluiten bij de Provinciale Verzekering.

Subsidies. Een der grootste euvels, waaraan de meeste afdeelingen mank gaan, is de slechte financiële toestand. Hoogere contributies kunnen moeilijk geheven worden en daarom is steun van gemeentewege, vereenigingen of particulieren hier zoo welkom. Vele afdeelingen genieten dan ook in een of anderen vorm financiële steun van gemeentewege, o.a. Echt, Swolgen, Horst, Grubbenvorst, Broekhuizen, Stramproy, Tegelen, Lottum, Maasbree, Sevenum, Maastricht, Arcen, Venraai. Beesel, Klimmen, Blitterswijk, Mook,

Grientsveen, Kessel, Blerik en Reuver. Onder de bevoorrechten van 't vorig jaar missen wij de afdeelingen Swalmen en Wanssum. Mogen ook deze afdeelingen in het verslag van 1917 weder een subsidie kunnen vermelden en al de anderen, die hiervan tot nu toe verstoken bleven.

De subsidies variëren tusschen f 10 en f 50.

Laat ons dit verslag eindigen met de hoop, dat de geitenfokkerij in het nieuwe jaar een nog veel hoogere vlucht neme, dat vele werklieden-vereenigingen het nut van aansluiting mogen inzien, opdat het verslag over 1917 met groote toename van afdeelingen en leden moge prijken.

De Secretaris,
L. G. H. SIMONS.

De Voorzitter,
TH. HOUBA.

Stalling van geiten.

(Vervolg)

Een geitenhok, waarin de dieren geheel losloopen, zal allicht genoegzaam ruimte bieden voor eene voldoende vrije beweging, indien maar wordt gezorgd, dat het z.g. voeder gat zijn stand niet verliest door ophooging van mest in het hok, waardoor den dieren het voedselnemen kan worden bemoeilijkt en vaak ontharing aan nek of borst tengevolge heeft, of schade aan beendergestel teweegbrengt. Voor zulk een stalling zijn minder regelen in acht te nemen, dan waar de geiten aangebonden verblijven.

In de eerste plaats is het steeds de groote zorg, een droge, zindelijke ligplaats voor onze dieren te hebben, omdat het aangebonden dier gehouden is zich op een beperkte ruimte te bewegen, gelet op de natuurlijke gewoonte, om bij het wateren vooruit te loopen en ineens te krimpen, waarvan een nat nest het gevolg is.

Naar aanleiding hiervan is mijns inziens dan ook de beste methode, het hok in te richten op de wijze als een koestal, door het aanleggen van een greppel. Men begint daartoe in de stalruimte, ter groote van het aan te leggen hok, de geheele oppervlakte uit te graven, ter diepte van 50 cm., een weinig naar achteren afhellend, legt op den bodem, voor in deze uitgraving, een drie- of viertal stukken ribhout van 1 M. lang en tamelijk dik, op onderlinge verdeling, spijkert hierop latten, schrooten, planken, oude deuren of iets dergelijks, met onderlinge tusschenruimte van 1 cm., zoodat men een soort rooster vormt en de overige ruimte achter in het hok als greppel dienst doet voor het opvangen van urine en berging van mest. Deze greppel dient eveneens een breedte van 1 M. te hebben, opdat niet telkens een mestverstopping ontsta, wat weer een vrijen afloop van vochten zou tegen gaan, ten nadeele der ligplaatsen.

Elk dier behoort een ligruimte van minstens 60 cm. te hebben. Vervolgens wordt aangebracht een borstwering, hoog 40 cm. boven het gelegde

roosterwerk, bij jonge dieren wat lager. Dit verhindert de dieren het overstappen in hun voeder met de voorpooten. Daarna zorg men het nekhout niet lager aan te brengen dan 80 cm. uit den vloer of rooster gemeten, terwijl daarna een verdeling van voedergaten kan volgen, wat met stukken planken, vertikaal geplaatst, het gevoeligst kan gebeuren en elk gat een ruimte geeft in verhouding van den kop van het te plaatsen dier. Dit moet natuurlijk aan eigen inzichten worden overgelaten en zoodanig zijn, dat doorkruipen met het lichaam is uitgesloten.

Hoe moet nu het dier worden vastgelegd? Dit is een der voornaamste aangelegenheden; bij voorkeur aan eene ketting met knip en goêd werkenden wartel, van te zamen 30 à 40 cm. lang, vastgemaakt op een hoogte van 40 cm. boven het rooster. Aanbeveling zou het verdienen, als op en neerschrijven kan worden gevonden, dit ter bevordering van meerdere lichaamsbeweging, waarop onze geiten zoo gesteld zijn, vooral een klimmende beweging met de voorpooten is door haar zoozeer geliefd. Echter dient alsdan er op gelet te worden, dat geene uitstekende einden van de betimmering aanwezig zijn, waaraan zij zich zouden kunnen verhangen.

In het laatste stadium van den draagtijd der dieren zal het goed zijn het rooster een weinig op te klossen, zoodat een waterpas wordt verkregen. Dit is voor de drachtige dieren een gemak en zal tevens het ontijdig lammeren tegen gaan.

Bij een dergelijke stalling zal men steeds een vaste standhoogte der gestalde geiten behouden en tevens met zeer weinig strooisel voortdurend droge en zindelijke hokken hebben, zonder onaangename mestbroeiing, wat tot nadeel der dieren en tot schade van den melksmaak moet leiden.

Dat tegenover bovenstaande door vele landbouwende geitenhouders bedenkingen zullen rijzen ten opzichte der mestmakerij, is wel wat te zeggen, doch hierbij moet men rekenen, dat bijzaak niet de hoofdzaak mag verdringen. Dat een zoodanige stalling de mestmakerij geheel teniet doet, hoop ik in een volgend nummer te weerleggen.

G. POMPERT,

Voorz. „Geitenvriend”,
Windesheim.

Volbloed en volbloed-import.

We willen ditmaal eens de vraag stellen: wat verstaat men onder „volbloed.” Deze vraag moet men niet verwisselen met: wat moest men in verband met de nieuwere verervingstheoriën eigenlijk wel onder volbloed verstaan. Dat is geheel iets anders.

Onder een volbloed verstaat men dan een dier,

waarvan minstens de vader en de moeder officieel bekend zijn. Zoo kan een dier officieel volbloed zijn van een fokvereiniging, als uit de dekbewijzen, springlijsten, geboorteberichten officieel bekend is, wie de vader en wie de moeder van het betrokken dier waren. Een dier is volbloed bijvoorbeeld van het Nederlandsch rundveestamboek, als uit boven opgesomde papieren van het Nederlandsche Rundveestamboek bedoelde afstamming blijkt. Dit begrip van „volbloed” zijn, vindt men terug in de paardenfokkerij. Zoo zouden dan ook volbloeden genoemd kunnen worden, alle lammeren, waarvan de afstamming uit meergenoemde papieren van een plaatselijke vereeniging, die van alle geiten een stamboekhouding bijhoudt, officieel is na te gaan.

Zoo wordt bijvoorbeeld van alle ingeschreven geiten der geitenfokvereiniging te Berkhout stamboek gehouden; vooral hierom, omdat van onoogelijke geitjes soms beste geslachten voorkomen; met andere woorden, omdat een voorafgaande keuring zoo weinig zekerheid omtrent de fokwaarde geeft. Nieuwe geiten worden rechts gemerkt en alle afstammelingen links, welk nummer zij voortdurend houden. Alle links gemerkte geiten zou men dus feitelijk volbloed van de geitenfokvereiniging te Berkhout kunnen noemen. Men doet dit niet; ik kom hierop later terug.

De stamboekhouding te Berkhout lijkt mij vrijwel ideaal. Zonder voorafgaande keuring worden alle geiten der vereeniging in de stamboekhouding betrokken, om de reden, zooeven genoemd. Meestal begint de stamboekhouding niet aldus, maar keurt men vooraf de dieren, waarvan men nog niet weet wat de afstamming betreft. De goedgekeurde dieren (soms goedgekeurd naar opbrengsten én naar exterieur, meestal enkel naar het exterieur) worden in een register geplaatst. Vandaar dat zij wel registerdieren worden genoemd. Officiële afstammelingen worden eerst in het jongenregister geboekt om later na keuring te worden overgeboekt in het eigenlijke stamboek. Dergelijke regeling vindt men o.a. bij het Ned. Rundveestamboek en bij de meeste rundveefokvereeningen.

Als men in de geitenfokkerij echter van volbloed spreekt, dan koppelt men aan dit begrip meestal een ander, namelijk, dat het dier volbloed-Saanen is. Wat wil dit nu zeggen? Juist weet dat niemand. Als daarmee wil gezegd worden, dat het dier in het Saanen- of Simmenthal geboren moet wezen, of afstamt uitsluitend van ouders of voorouders, die daar geboren zijn, dan zou misschien 1 honderdste procent van de geiten, die volbloed Saanengeiten heeten, met recht dezen naam waard zijn.

Men heeft de opvatting van het begrip „volbloed-Saanen” dan ook verruimd en rekende daaronder ook, die geiten, welke afstammen direct of indirect uitsluitend van ouders of voorouders in Hessen

geboren. Ofschoon in deze Hessische geiten nog heel wat oud-inlandsch bloed stroomt. Waarom trok men nu juist dáár de grens van volbloed-Saenen zijn? Ik kan geen andere reden daarvoor vinden dan een zuiver handelsmotief. Dit handelsmotief scheen echter op de op een na laatste Ned. Conferentie ter behartiging der belangen van de geitenfokkerij zóó zwaar te wegen, dat zij meende een cachet op dergelijk volbloed-zijn te moeten drukken en dat werd aangenomen, dat in het vervolg alleen mochten heeten *volbloed-import*, die dieren, welke in hun afstamming slechts ingevoerd (met name uit Hessen) bloed hebben.

Enfin, het zij zoo! Ik wees er echter op, dat ik geen fokkers-reden kon vinden om de benaming volbloed te koppelen aan uitsluitend ingevoerd bloed en afstammelingen daarvan. Gelukkig zijn we dan ook vrij gebleven ten opzichte van het woord „volbloed” en is een, zooeven genoemde nieuwe benaming ingevoerd: *volbloed-import*.

Zoo neemt Limburg een ander standpunt in tegenover de gewone benaming: volbloed.

Door de groote vraag naar volbloed-bokjes en geitjes door het invoeren in 1911 en 1912 en het mislukken van den invoer 1913 (waarover straks) maar vooral om iets inlandsch bloed in de volksbloedfokkerij te krijgen, is Limburg in de voorjaarsvergadering 1914 er toe overgegaan, om in de verte toe te passen, wat Hessen eenigszins deed. Er werd namelijk besloten een hulpregister aan te leggen, waarin geiten zouden worden opgenomen onder de volgende voorwaarden:

1. dat door de betrokken² afdeling 5 jaar lang slechts volbloedbokken zijn gebruikt;
2. dat de op te nemen geit bij opname niet ouder is dan 3 jaar;
3. dat zij voldoet aan het extérieur te stellen eischen.

Afstammelingen van deze opgenomen registergeiten, welke afstammelingen een volbloed-bok tot vader hebben, worden als volbloeden erkend.

In andere provincies gaat men zelfs nog verder. Zoo is Gelderland ruimer in de erkenning van register-dieren en is het voldoende, dat de geit gedekt is door een registerbok om de afstammelingen van haar als volbloeden erkend te zien. Noord-Holland erkent als volbloed-Saenen enkel die dieren, die het ook volbloed-import kan noemen. Zulks wordt bij de betreffende dieren in de stamboeken genoteerd, gelijk te Berkhout geschiedt.

Sittard.

JACQ. TIMMERMANS.

Geitenziekten.

Een dier noemt men ziek als een of meer zijner levensverrichtingen niet regelmatig verlopen en het dus de eene of andere afwijking van zijn normalen toestand vertoont. Men kan onderscheiden: uitwendige en inwendige ziekten. Verwondingen en uitwendige gezwellen worden gewoonlijk niet als ziekte beschouwd; toch kunnen ze een dier ook inwendig ziek maken. Daarentegen spreekt men wel van schurftziekte, door de schurftmijten veroorzaakt en van andere huidziekten, zoo ook oogziekten. Zij kunnen alle, met het oog, zij het dan ook soms gewapend, worden waargenomen. Inwendige ziekten kunnen slechts uit afwijkingen van de gewone levensverschijnselen worden opgemerkt, zooals bij de geit: verminderde opgewektheid, matheid in de oogen, geen blanken neus, versnelden hartslag en korte ademhalingen, verkeerde ligging van het haar, verminderde melkgift, enz. Gewoonlijk betreffen deze afwijkingen de organen voor de spijsvertering, den bloedsomloop en de ademhaling; maar de aard der afwijking, dus de aard der ziekte kan in den regel door een deskundige, een veearts, geconstateerd worden. Wij zeggen: in den regel, want men treft soms menschen aan, wier wetenschappelijke vorming met het sluiten der deuren van de lagere school achter hen eindigde en die toch een goeden kijk hebben op vele ziekten bij hun huisdieren. Wie zijn dat? Het zijn zij, die belangstellen in hun weldoeners op erf en weide, die deze beschouwen als een geschenk van den Schepper met de verplichting ze goed te verzorgen, opdat het doel, waarmee Hij ze schiep, worde bereikt. Het zijn zij, die dagelijks hun dieren stuk voor stuk opmerkzaam onderzoeken, of er ook iets hapert, zoodat zij de afwijkingen reeds in het begin van optreden bemerken, het zijn eindelijk zij, die zonder het kinderachtige of overdrevene te vervullen, met hun dieren meeleven. Zij kunnen soms zeer nuttig zijn voor zich zelf en voor anderen, zoolang zij . . . niet kwakzalveren en slechts natuurlijke geneesmiddelen, huismiddeltjes, toepassen of aanbevelen en zich niet bezondigen aan het verstrekken van poeders of dranken.

De oorzaak der ziekten kan verschillend zijn. Sommige zijn erfelijk of in aanleg bij de geboorte aanwezig, d.i. sommige dieren zijn licht vatbaar voor de eene of andere ziekte. Een goede verzorging kan dan veel goed maken, een slechte de ontwikkeling der ziekte in de hand werken.

De meeste ziekten hebben een uitwendige oorzaak, die niet zelden gelegen is in onkunde bij den eigenaar van het dier. Daarom en mede gedachtig de spreekwoorden: „Het is beter te voorkomen, dan te genezen” en „Beter nooit gehad, dan goed genezen”, willen we in 't kort

zooveel van de gezondheidsleer der dieren mededeelen als noodig is om de maatregelen te leeren kennen, die kunnen dienen om een dier gezond te houden, dus een ongestoord verloop van de levensverschijnselen mogelijk te maken en alles, wat schadelijk daarop inwerkt een ziekte zou kunnen veroorzaken, te verwijderen.

Vooreerst moet het dier voldoende voedsel en drank hebben, vrij van schadelijke bestanddeelen. De lucht, die het inademt, moet zoo zuiver mogelijk zijn, het moet niet te warm of te koud gestald en vooral niet aan plotselinge wisseling van warmtegraad zijn blootgesteld en zoo worden geplaatst, dat het geen letsel kan bekomen of ziekten overnemen. Dit wat de uitwendige voorwaarden betreft. De inwendige zijn ook van groote beteekenis, vooral met het oog op den noodigen weerstand. Het moet afstammen van gezonde, krachtige ouders, goed geëvenredigd gebouwd zijn en een met een leeftijd overeenkomstige ontwikkeling hebben in de eerste levensjaren, terwijl alle organen zonder gebreken en goed ontwikkeld zijn moeten.

Matige beweging, vooral in de vrije lucht, is zeer bevorderlijk voor de gezondheid en voorkomt het te vet worden, dat niet altijd een teken van goede gezondheid is. Die lucht moet zuiver zijn, d.i. van normale samenstelling, geen schadelijke gassen en zoo weinig mogelijk stofdeeltjes bevatten. De stallucht voldoet daaraan ten eenenmale niet. Alleen voortdurende luchtverversching kan haar dragelijk maken. Een temperatuur van 12—17° C. wordt als de beste aangenomen.

Huidverpleging, waarover we reeds meermalen schreven is ook bepaald noodig voor de gezondheid der dieren. Ten opzichte van het paard zegt men: „goed poetsen is het halve voer”. Al is dit nu wel wat overdreven, zeker werkt een gedurige reiniging der huid sterk op de gezondheid. Dat huidziekten er door voorkomen worden, zal wel niet behoeven gezegd te worden.

In 't kort gezegd: laten we de dieren behandelen, zooals het gezond verstand ons aangeeft; ook ten opzichte van ons eigen lichaam. Al heerscht ook te dien aanzien nog veel onkunde, het zal aan onze dieren toch ten goede komen, als we ze beschouwen uit vleesch en been gevormd zoo goed als de mensch.

Bespreking van de verschillende ziekten in de volgende nummers.

Uit Noord-Holland.

Haarlemmermeer. De Geitenfokvereniging „Hillegommerdijk” hield, onder leiding van de heer J. Biemond Sr., hare jaarvergadering, in het café van den heer J. Roos, aldaar.

De notulen der laatste vergadering worden zonder aanmerking goedgekeurd.

Uit het jaarverslag blijkt, dat de vereniging 75 leden telt en door twee bokken der vereniging 103 geiten zijn gedekt.

De kas bevond zich op heden in gunstige conditie en werd nagezien door de heeren H. Albers, A. Bax en J. Mauze en in orde bevonden. Tot leden van de fok-commissie werden gekozen de heeren L. de Fockert, aftr. en J. Roos. Met op een na algemeene stemmen wordt besloten bok „Koos” dit jaar te ruilen of te verkoopen, wegens familieteelt. De voorz. zegt, dat dit genomen besluit hem spijt, omreden bok „Koos” een schoon en edel dier is en tevens nog geïmporteerd is uit Rhein-Hessen.

De bokhouder J. Biemond Jr. zegt tegen 1 Juli a.s. de stalling op, wat door allen wordt betreurd.

Na het behandelen van nog eenige huishoudelijke zaken vraagt de heer A. L. Bax, naar de plannen tot oprichting van een geitenverzekering, waarna door den voorz. werd toegezegd, dat binnen eenige dagen daartoe eene vergadering zal worden gehouden en sluit onder dankzegging de vergadering.

— Dezer dagen werd in de buurtschap Hillegommerdijk, naast de bestaande Geitenfokvereniging, een Onderlinge Geitenverzekering opgericht met aanvankelijk 18 leden. De vereniging draagt den naam „Draagt elkanders lasten” en heeft ten doel de geiten en bokken tegen ziekte en ongelukken te verzekeren, uitsluitend voor de leden der Geitenfokvereniging te Hillegommerdijk. Een reglement werd vastgesteld en een bestuur gekozen als volgt: 1e voorzitter J. Biemond Sr., 2e voorz. J. Roos, penningmeester A. Kelder, secretaris J. J. Buckens en commissarissen A. Bax, C. Jansen en G. Vlaar.

— De Geitenfokvereniging te Nieuw-Vennep hield op 27 Febr. j.l. haar vijfde jaarvergadering.

Uit het jaarverlag van den secretaris bleek, dat de vereniging zich nog steeds uitbreidt. Het ledental bedraagt thans 253. Het aantal gedekte geiten bedroeg in het laatstverloopen dekseizoen 355. De rekening van den penningmeester sloot met een tekort van f 46.19⁵, waarvan de hooge voederkosten der bokken voor een groot deel oorzaak waren. In verband hiermede werd dan ook een voorstel van het bestuur om de contributie en het dekgeld met 25 cents te verhoogden, met algemeene stemmen aangenomen. De begrooting voor 1917 werd vervolgens vastgesteld tot een bedrag van f 610 in ontvangst en uitgaaf.

Tot leden van het bestuur werden gekozen de heeren J. Dekker, A. Suidgeest en C. A. Oppelaar. Eerstgenoemde is reeds vanaf de oprichting der vereeniging in functie, terwijl de laatstgenoemden de plaatsen zullen innemen van de heeren H. J. Verkuijl en A. de Rooij. Daar de heer Verkuijl zich naar Drenthe gaat begeven zullen wij hem te Nieuw-Vennep als voorzitter moeten missen, wat voor deze vereeniging zeer zeker een gevoelig verlies is, daar genoemde heer gedurende het vijfjarig bestaan der vereeniging, zich steeds geheel aan de vereeniging gaf. Onder applaus der vergadering werd hem dan ook het eerelidmaatschap aangeboden. Moge ook in zijn nieuwe woonplaats steeds voorspoed zijn deel zijn, terwijl wij voor onze vereeniging wenschen dat haar nieuwe voorzitter, de heer A. Suidgeest steeds in de voetstappen van zijn voorganger ga.

Uit Zeeland.

Biezelinge. Op Vrijdag 19 Jan. l.l. hield de Geitenfokvereeniging „Streven naar Verbetering” alhier hare algemeene jaarlijksche vergadering. De voorzitter de heer A. C. Doggen opent de vergadering met een woord van welkom aan allen, hierna het woord gevende aan den secretaris de heer A. Beenakker tot het voorlezen der notulen die onveranderd werden goedgekeurd. Daarna bracht den heer W. Nieuwdorp als penningmeester zijn verslag uit over 1916. Uit zijn gegeven verslag bleek, dat de ontvangsten over 1916, bedroegen f 204.95, de uitgaven f 159.10, zoodat er een batig saldo was van f 45.85. De rekening werd nagezien door de heeren J. Zuidweg en C. Butler die verklaarden de rekening in orde te hebben bevonden. Hierna bedankte de voorz. den penningm. voor zijn goed beheer.

Vervolgens werd overgegaan tot het verkiezen van 1 bestuurslid, aftr. de heer W. Nieuwdorp als penningm. die dan ook met groote meerderheid van stemmen werd herkozen en zijne benoeming wederom aannam. Tot bode werd benoemd in plaats van den heer C. Beenakker de heer J. Weststrate.

Verder was aan de orde het inleveren der melklijsten van die geiten welke over 1916 gecontroleerd zijn. Ingeleverd werden 8 melklijsten.

No. 1. was de geit van C. Butler, deze gaf in 36 weken 746,9 L. melk.

No. 2	G. Willem Stein,	in 45 weken	793,9 L.
„ 3	W. Nieuwdorp,	„ 43 „	584 „
„ 4	A. Beenakker,	„ 25 „	426 „
„ 5	J. Maris,	„ 43 „	726 „
„ 6	C. Beenakker,	„ 38 „	575 „
„ 7	W. Nieuwdorp,	„ 39 „	460 „
„ 8	J. J. Glerum,	„ 20 „	267 „

Deze geiten gaven dus gezamenlijk in 289 weken 4588 L. melk.

Tot controleur over 1917 werd benoemd de

heer J. Weststrate. Voor elke geit, die gecontroleerd zal worden, zal worden betaald 40 cent, 20 cent uit de kas en 20 cent voor den eigenaar der geit. Ook werd er nog besloten om een 15-tal melkmeETFlesschen aan te koopen. Van het houden van een Plaatselijke Tentoonstelling werd besloten wegens de tijdsomstandigheden dit jaar af te zien.

Als laatste punt kwam nog ter sprake om over te gaan tot het verbouwen van den bokkestal. Aangezien hiermede nog al groote kosten voor de Vereeniging gepaard gaan, hoopt deze op eenige subsidie van de P. V. Ook werd nog besloten om over te gaan tot het laten drukken van nieuwe reglementboekjes, aangezien een nieuw reglement is samengesteld. De Vereeniging bestaat thans uit 67 leden, 11 Donateurs en 95 melkgeiten. Hierna sloot de Voorzitter, met een woord van dank aan alle leden voor hunne trouwe opkomst, de vergadering.

Advertentiën.

Disponibel de

BOK A 94 A 27

geïmporteerd, 2 maal bekroond.

Adres: J. SCHEERS, Secretaris Geitenfokvereeniging Overschild.

TE KOOP

Een uitstekende raszuivere

Saanenbok.

Te bevragen bij J. BACKHUIJS, Wilhelminalaan, Zwanenburg bij Halfweg.

TE KOOP de extra zwaar gebouwde volbloed

Saanenbok „ADAM“

Reg. No. A 160, Stamboek No. A 45.

Te bevragen bij de Secr. der Geitenfokvereeniging te DEN ANDEL (Gron.).

Adverteert in dit Blad.

Orgaan van de Ned. Commissie voor de Geitenfokkerij.

Abonnementsprijs per jaar. . . f 0.60
 franco per post . . . . . „ 0.75
 Buitenland . . . . . „ 1.—
 stukken in te zenden voor den 10en,
 Advertentiën voor den 13en.

REDACTIE: ULFT (Geld.)
 ADMINISTRATIE EN UITGAVE:
 Stoom- en Electretrische Drukkerij
 „GENDRINGEN” te Gendringen.

Prijzen der Advertentiën:
 Van 1—6 regels . . . . . f 0.60
 Elke regel meer . . . . . „ 0.10
 Bij Abonnement aanzienlijk Rabat.

Verslag van den toestand van de Eerste Ned. Bond van Geitenfokveree- nigingen in de Baronie van Breda.

Het jaar 1916 mag weder voor den 1en Ned. Bond van Geitenfokverenigingen voorspoedig genoemd worden. Van ziekte onder de dieren bleven wij gelukkig weder gespaard. De sterfgevallen die wij hebben gehad zijn van zulk een aard geweest, dat zij niet anders dan geheel normaal mogen beschouwen. Klachten over onvruchtbaarheid hebben wij slechts over twee dieren gehad. Een dier wilde niet dekken het andere was onvruchtbaar. Nu de organen ter onderzoek naar Rotterdam te hebben gezonden bleek dat een der dieren kaashourden had (dus geen verkalking) aan het andere werd niets abnormaals geconstateerd doch wilde geen dienst verrichten.

Gedurende het jaar traden weer twee nieuwe Vereenigingen toe n.l. Klein-Dongen en Oosteind. De afdeeling Zevenbergen trok zich evenwel

met ongemotiveerde reden terug en heeft zich bij Halsteren aangesloten.

Terwijl de afdeeling Leur wegens gebrek aan levensvatbaarheid is teniet gegaan. Door de landstoestand is de vereeniging Baarle-Nassau nog niet herleefd.

De volgende vereenigingen behooren thans tot de Bond.

	met aant. leden	besch. over aant. geiten
1 Teteringen	69	119
2 Heusdenhout	135	239
3 Terheijden	58	92
4 Wagenberg	50	73
5 Beek	131	189
6 Standaardbuiten	65	137
7 Dongen	106	172
8 Den Horst	62	105
9 Zevenbergschenhoek	167	242
10 Chaam	95	133
11 Lage-Zwaluwe	85	117
12 Oosterhout	100	149

13 Ulvenhout	70	120
14 Gilze	187	373
15 Raamsdonk dorp	90	147
16 Dorst	62	108
17 Princenhage	115	247
18 Rijsbergen	85	116
19 Goirle	61	100
20 Klein-Dongen	66	120
21 Oosteind	62	77

Totaal 1961 3175

De toename van den Bond met 354 leden en 467 dieren bewijst duidelijk de levensvatbaarheid. Ook het ledental in de afdelingen nam over het algemeen aanzienlijk toe.

In het Bestuur kwam weder geen verandering. Bij de periodieke aftreding van den Secretaris den heer Smits werd deze in de Februari-vergadering weder met algemeene stemmen herkozen. Het vertrouwen wat in hem wordt gesteld bewijst dit hiermede voldoende.

Het Bestuur bleef met den steeds betoonde ijver zijn werkzaamheden vervullen.

De heer van Dijk, inspecteur, vervulde zijn taak weder met allen ijver, zeer ten voordeele van den Bond.

Doordat de meeste afdelingen thans de dek-dieren 't geheele jaar houden was het Bestuur in de gelegenheid het aan te fokken dekmateriaal uit te breiden. Er zijn 20 jonge dieren opgefokt waarvan er 7 konden worden verkocht tegen zeer aanzienlijke prijzen. Wat vooral in deze dure tijden den bond zeer ten goede kwam.

De steeds toenemende vraag naar mannelijke zoowel als vrouwelijke dieren over geheel het land wordt door ons met blijdschap begroet. Het bewijst dat onze richting de *Nederlandsche geit te veredelen* meer en meer ingang vindt.

Vele tevredenheidsbetuigingen zijn ons ten deel deel gevallen. De melkkoe, die wij het vorige jaar hadden aangekocht voldeed goed, reden waarom wij haar den winter hebben doorgehouden, ook met het oog op de prijzen. De moeilijke toestand om goed fokmeel te krijgen heeft ons er toe bepaald om in plaats daarvan nog 3 maanden volle melk en ondermelk bij te koopen. De dieren groeiden hiervan evengoed.

De oude weiden groot 0.65.00 H.A. en het nieuw bijgehuurde groot 0.35.00 H.A. leverden het noodige groen voer voor al onze bokken en bovendien $\pm$ 2000 Kg. hooi voor den winter.

De koe heeft tegen f 44 in andere weiden kunnen grazen. Het nieuwe gedeelte grasgrond werd in het voorjaar ingezaaid met gras, klaver en haver als dekvrucht. Dit gaf een hooge opbrengst en kon driemaal gemaaid worden.

De oude bokken, die nagenoeg den ganschen zomer op stal werden gehouden werden met den oogst op den nieuwen grond gevoederd en groeiden er uitstekend van zonder zelfs krachtvoer er

aan toe te voegen.

De Bond bevat 23 oude bokken en 13 jongen.

De bezittingen van den Bond bedroegen f 2606.

Door den Secretaris werden lezingen gehouden te Princenhage, Standaardbuiten, Dongen en Oisterwijk.

Deze voordrachten werden zeer gewaardeerd.

Tentoonstelling werd gehouden te Standaardbuiten.

Deze afdeling toont veel levenslust te bezitten en het mag ook gezegd worden dat daar zeer goede dieren zijn en het onderhoud er van ter harte wordt genomen. De Eerwaarde Adviseur, de heer Asselberg, spaart dan ook geen moeite de geitenteelt te bevorderen.

Verder werden nog lammerenkeuringen gehouden te Dorst, Heusderhout, Goirle, Teteringen en Princenhage.

Deze keuringen zijn zeer nuttig vooral hiermede de verzorging der jonge dieren gebaat wordt. Want wij weten immers, de jonge lammeren moeten goed verzorgd worden om goede dieren te bekomen.

Het Bondsbestuur heeft gemeend vooral nu ook elders wegens de gedrukte tijden geen landbouwtentoonstellingen worden gehouden, zelf een Bondstentoonstelling te organiseren, trots de groote kosten daaraan verbonden.

Doch met genoegen mag teruggezien worden naar 8 September den dag der tentoonstelling. Hier bleek ten volste welke groote vorderingen er zijn gemaakt tot verbetering der dieren zoowel wat bouw als melkgift betreft. Het zou ons te ver voeren zoo wij uiting gaven aan al de bewonderingen omtrent de dieren dien dag gehoord.

Het zal evenwel niet ijdel geduid worden de mededeeling weer te geven van den WelEdelen Heer Diricks, Voorzitter van de Belgische heide-maatschappij, die verklaarde „daar te lande veel geitententoonstellingen te hebben gezien, maar nimmer een zoo als deze van zoo'n gelijken teelt en prachtige uiers,” wat weer op groote melkgift wijst.

Jammer dat die Heeren die steeds nog zoo voor den invoer pleiten door afwezigheid schitterden, dit ontnemt hun thans veel recht op critiek.

Het groote bezoek aan de tentoonstelling was wel bewijs dat over het algemeen meer belangstelling in het werkmanskoetje wordt gesteld. Het bezoek van een groot aantal Geestelijken, alsook dat van den EdelAchtbaren heer Burgemeester van Teteringen was voor het Bestuur zeer vereerend. De geldelijke gaven die deze H.H. voor medailles, enz. verleenden, stemden tot groote dankbaarheid. Deze gelden moeten als aanmoedigingsprijzen dienen om het volgende jaar met Juni uit te keeren.

Van de 19 afdelingen namen aan de tentoonstelling 14 deel met 93 melkdieren en 84 lammeren.

Een prijzenswaardig getal. Jammer dat niet alle

afdeelingen konden deelnemen. Daar evenwel de goede wil niet mankeerde, maar meer de onmacht door de tijdsomstandigheden mag vertrouwd worden dat bij een volgende gelegenheid allen als een man zullen toonen wat de Bond vermag.

De kampioenprijzen waarbij wedijverden alle 1e prijswinnaars, werden behaald: de 1e door Dorst, 2e Heusdenhout, 3e en 4e Teteringen, 5e Oosterhout, 6e Terheijden, 7e Ulvenhout, 8e Zevenbergschenhoek, 9e Heusdenhout, 10e Teteringen, 11e Heusdenhout.

Hieruit ziet men dat in alle afdeelingen 1e klasse dieren worden gevonden.

Geen twijfel dan ook of bij een volgende gelegenheid zal geen afdeeling *willen* achterblijven.

Met onvermoeiden ijver heeft het Bondsbestuur gearbeid om ook dit jaar het belang van den Bond te bevorderen, en zeer zeker mag met voldoening op het afgelopen jaar worden teruggezien. Temeer zijn wij overtuigd dat met onze feelt en werking kan worden voortgegaan om de koe van den minderen man tot den hoogsten trap op te voeren in het belang der voeding van den arbeider en minderen stand.

De Secretaris,
W. SCHMITZ.

De Voorzitter,
J. BROEDERS.

Verslag

van de Provinciale Regelings-Commissie ter bevordering der Geitenfokkerij in de provincie Groningen.

De Commissie belast met het beheer van de voor deze fokkerij toegestane Rijkssubsidie en met de leiding der fokkerij, bestond uit de Heeren:

J. D. KOESLAG, Groningen, *voorzitter*.

J. W. ZANTINGA Jr., Zuidhoorn, *secretaris*.

J. STUITJE, Wirdum.

G. H. WIERINGA, Uithuizermeeden.

J. J. HUISMAN, Groningen, *adviseerend lid*.

Het aantal fokverenigingen vermeerderde met 3 n.l. die te Eenrum, Lutjegast en Midwolda (O), en bedraagt thans 28.

Het was ons wederom niet mogelijk mannelijke fokdieren in onze provincie in te voeren, echter komt het ons toch wenschelijk voor weder pogingen tot ruiling met een andere provincie aan te wenden om te enge familieteeft te voorkomen.

Door den Heer Huisman werden de beide conferentie's van de Nederlandsche Centrale Commissie voor de geitenfokkerij te Utrecht bijgewoond.

Op voorstel van het Zuivelconsulentschap werden tusschen verenigingen 14 bokken geruild, slechts de vereniging te Kommerzijl was niet tot ruiling genegen.

Door en aan verenigingen werden verkocht 4 bokken, terwijl de verenigingen te Lutjegast en Stedum--Westeremden ieder een bok door onze bemiddeling kochten.

De verenigingen te Leens, Pieterburen, Loppersum en Westeremden verwisselden hunne bokken van standplaats onder hun ressort.

Den Andel zorgde zelf voor aankoop,

De P. R. C. kocht gepasseerd voorjaar 15 bokken, 1 ontwikkelde zich onvoldoende, de andere werden aan verenigingen afgegeven tegen prijzen van f 20.— tot f 26.— per stuk; ofschoon hierop een verlies wordt geleden zijn we toch van meening dat het opfokken van bokjes door de P. R. C. nuttig en noodig is.

Jonge bokken werden afgegeven aan de verenigingen te Kommerzijl, Leens, Baflo, Uithuizermeeden, Kantens, Zuidwolde, Nieuw Beerta, Bellingwolde, 't Zandt, Westeremden en Garnwerd. Van de 14 bokken bleken die der verenigingen te Kommerzijl, Kantens en Zuidwolde niet voldoende vruchtbaar te zijn, terwijl die der vereniging te Leens stierf, voor de 3 laatstgenoemden werden reservebokken afgegeven.

Bij de inspectie van de bokken in April werden verscheidene best gebouwde bokken aangetroffen, welke in de eerste, tweede en derde generatie in onze provincie zijn gefokt, n.l.

	van de vereen. te
a 39 A 50	Thesinge,
a 42 A 43	Eenrum,
a 94 A 27	Overschild,
a 121 A 25 A 37	Middelstum,
a 124 A 30	Aduard,
a 169	Oostwold (O.),
a 129 A 32	Bellingwolde,
a 150 A 45	Den Andel,
a 162 A 49	Warfum,
a 271 A 44	Pieterburen,
a 282 A 39	Uithuizermeeden,
a 315	Westeremden,
a 337 A 46	Grijskerk.

De bokken a 260 en a 272 leverden enkele bonte jongen; a 155 A 46 en a 146 verwekten enkele jongen met afwijkende geslachtsdeelen. Vóór de eventuele verwisseling van bokken is het gewenscht dat de secretarissen tijdig aan het Zuivelconsulentschap van afwijkingen kennis geven.

De P. R. C. kon aan aanvragen voor bokjes uit ander provinciën niet voldoen. Ook de vraag naar volbloedgeitjes is hier veel grooter dan het aanbod.

Door de verenigingen te Baflo, Leens, Loppersum, Oostwold, Westeremden en Uithuizermeeden werden plaatselijke keuringen gehouden.

Van de gelegenheid tot het instellen van een hulprester voor gekruiste Saanengeiten werd door 10 verenigingen gebruik gemaakt, de eischen voor inschrijving zijn: goede ontwikkeling, goedgebouwd, wit, ongehoord, Saanentype en minstens 2 jaar oud; terwijl de verenigingen minstens 4 jaren in de Saanenrichting moeten hebben gefokt.

We durven deze richting een beste toekomst voorstellen.

Door de Prov. Regel. Commissie werd met de afgevaardigden der vereenigingen op 2 December weder een algemeene vergadering gehouden, welke druk was bezocht. Onder meer werd besloten eene provincialen bond op te richten; in het bestuur daarvan zullen 3 leden door de vereenigingen en 2 door de Provinciale Regelings Commissie worden benoemd. Het doel van dezen bond is het bevorderen van: betrouwbare afstamming, betere opfok der dieren, omwisseling van mannelijk fokmateriaal, organiseeren van keuringen, melkcontrole, uitsluitend te fokken het Saanentype, enz.

Op 3 Februari 1917 werd het reglement van den Bond vastgesteld; tot Secretaris werd benoemd de Heer W. Koning te Westerlee, tot inspecteur voor inschrijving van Saanengeiten in het Hulp-Stamboek de Heer G. van der Veen te Pieterburen.

Volbloed Saanen-Import.

Vereenigingen te	Saanenbokken geboren		Saanengeiten geboren		Hulpreg. gekr. Saang.
	vóór 1 Jan. '16	ná 1 Jan. 1916	vóór 1 Jan. '16	ná 1 Jan. 1916	
Aduard	1	—	2	1	—
Baflo	—	1	3	1	—
Bellingwolde	2	1	7	3	2
Blijham	1	—	3	—	—
Den Andel	1	—	4	3	7
Eenrum	1	—	—	—	—
Garnwerd	—	1	2	—	—
Grijskerk	1	—	7	1	—
Kantens	—	1	4	3	—
Kommerzijl	1	—	1	2	5
Leens	2	1	2	1	21
Loppersum	2	—	14	1	—
Lutjegast	1	—	—	—	—
Marum	1	—	—	—	—
Middelstum	1	—	9	1	—
Midwolda (O)	—	1	—	—	—
Nieuw Beerta	—	1	13	8	10
Oostwold (O)	1	—	2	6	—
Overschild	1	—	1	1	—
Pieterburen	2	—	4	2	6
Sellingen	1	—	1	1	—
Stedum	2	1	—	—	2
Thesinge	1	—	6	2	—
Uithuizemeeden	1	1	8	3	7
Vlachtwedde	1	—	—	2	—
Warfum	1	—	—	—	4
't Zandt	—	1	—	—	—
Zuidwolde	—	1	—	6	4

Gekruiste Saanen-Toggenburger Geiten.

Loppersum	4
Middelstum	
't Zand	

GEITENFOKVEREENIGINGEN.

Gevestigd te	Secretaris	Woonplaats	Aant. leden	Aant. leden
Aduard	W. Wolters	Aduard	31	43
Baflo	P. Sijbolts	Baflo	59	70
Bellingwolde	H. Sluurman	Den Ham	58	88
Blijham	H. Schipper	Blijham	38	80
Den Andel	A. J. van Dijk	Den Andel	48	60
Eenrum	J. P. Aldershof	Eenrum	31	50
Garnwerd	H. Huizinga	Garnwerd	35	53
Grijskerk	M. Broersma	Grijskerk	65	120
Kantens	B. Huizing	Kantens	16	21
Kommerzijl	Joh. van Denzel	Kommerzijl	70	130
Leens	G. Doornbos	Zuurdijk	121	190
Loppersum	J. Stuitje	Wirdum	140	180
Lutjegast	L. Sikkema	Lutjegast	41	58
Marum	Joh. van Valen	Marum	53	80
Middelstum	H. Kruizenga	Middelstum	32	40
Midwolda (O)	E. Hekman	Midwolda (O)	68	90
Nieuw Beerta	J. Bakker	Drieborg	77	115
Oostwold (O)	B. Ahlers	Oostwold (O)	43	72
Overschild	J. Scheeres	Overschild	37	75
Pieterburen	K. Zijlstra	Pieterburen	72	103
Sellingen	J. Eefsting	Sellingen	40	64
Stedum	P. W. Smit	Westeremd.	194	250
Thesinge	H. Nieboer	Thesinge	37	70
Uithuizerm.	K. Buikema	Uithuizerm.	90	150
Vlachtwedde	R. Sachs	Vlachtwedde	78	120
Warfum	J. Hoeksema	Warfum	46	75
't Zandt	J. Bijmolt	't Zandt	35	70
Zuidwolde	T. J. Koning	Zuidwolde	79	107

De Nederlandsche Edelgeit en hare toekomst.

Een feit is het, dat, alle tegenwerpingen ten spijt, overal in ons Nederland, waar men de geitenfokkerij vooruit zet, gefokt is of wordt, met het zoogenaamde Saanenras.

Een feit is het daarom ook, dat de Nederlandsche geitenfokkers, misschien onbewust, allen in dezelfde richting fokken.

Gezien deze twee feiten, is het mij onverklaarbaar, hoe de 6e Conferentie der Ned. Commissie voor de Geitenfokkerij, 6 Juli 1916, („De Geit“ van 15 Juli 1916) kon beweren, dat, niet-tegenstaande het bekend zijn met bovenvermelde feiten, als haar oordeel durfde uitspreken, „dat er nog geen vaste regel in deze fokkerij bestaat. Een besliste keuze is nog niet gedaan!“

Och kom, ga waar u wilt, waar men geiten fokt, want fokken en fokken zijn twee — daar ligt 't woord „Saanen“ den fokkers in den mond. Ja, waar men sinds jaren geen Saanenbok meer bezat hoort men door de gewone geitenhouders 'n mooie ongehoornde geit noemen... 'n echte Saanengeit! Is het soms niet waar, dat men overal wenscht een *flinke, mooie, ranke, (melktype), witte en ongehoornde geit, met hooge melkgift?*

Ik herhaal daarom, dat het 'n feit is, dat de Nederlandsche geitenfokkers, zij het dan ook onbewust, allen in **dezelfde** richting fokken. Alle Nederlandsche fokkers „werken“ aan de *Nederlandsche Edelgeit*!“

Jammer, verduiveld jammer, dat er nog zoo weinig *samenwerking* is, tusschen de fokkers, vooral tusschen de verschillende Bonden. Waarom gooit men dien uitheemschen naam „Saanengeit“, niet overboord? Zijn het dan werkelijk „Saanen“ die in ons land als volbloed zijn en worden ingevoerd? Och kom! Afgezien de *weinige* dieren, die, zooals wij hier in het westen deden, rechtstreeks uit Zwitserland werden ingevoerd, zijn het bijna allen geiten en bokken, welke in Rhein-Hessen of Starkenburg, of in andere streken in Duitschland, werden gefokt. Gefokt, hoofdzakelijk uit aldaar uit het naburige Zwitserland ingevoerde bokken en de in genoemde *inlandsche* geiten. Kruisingen dus! Wat door verschillende Hessische fokkers grif wordt toegegeven. Schrijft niet de heer Friedrich Kunze in „Zur Geschichte der Ziege und ihrer Zucht“ in „Zeitschrift für Ziegenzucht“ van 1 Dec. 1916 niet openhartig, dat de aldus gefokte kruisingen in zichzelf veredeld zijn. En wat hieruit geboren wordt, is „Die Hessische Edelziege“.

Geheel hetzelfde dus wat wij weer doen, met onze inlandsche geit en waaruit geboren zal worden, — geboren *moet* worden „De Nederlandsche Edelgeit“.

Het blijft nu nog maar de vraag of men hier van kruisen — of wel van veredelen spreken moet! — Mijn eigen vaste opinie is, dat bij onze fokkerij van *geen kruising sprake is*. — Mijns inziens is er geen *rasverschil* waar te nemen bij de Europeesche geit — alleen hebben verschillende omstandigheden, als daar zijn, bodemtoestand, voedsel, verpleging en dergelijke meer, invloed uitgeoefend op den toestand, in- en exterieur van de geitenstapel, waardoor deze op de eene plaats werd verbeterd, op de andere daarentegen werd bedorven.

Naar mijn bescheiden meening mogen we dan ook spreken van het „*veredelen*“ van onze *Nederlandsche geit*.

Ja, we zijn op den goeden weg! Vooruit, Hollandse fokkers, vooruit!

Men moge beweren, dat door deze *veredeling* onze geiten zwakker worden, de melk minder vetgehalte krijgt — ja wat al niet meer!

Och, wat — kletspraat! De ondervinding leert wel anders!

Bleek het ons weer niet in den laatsten tijd, dat de *veredelde* geiten **minstens even sterk** zijn, als de gewone landgeit? (Zie Dagblad van N.-Brab. van 31 Mei '16 alsook van begin Maart '17). Daarbij komt, dat door de veredeling, volgens het thans bijna algemeen gevolgde plan, men fokt *mooiere grootere* dieren, *enorm grootere*

melkgift en met een *enorm grootere geldswaarde*.

Van de melk *gesproken* — er is wel eens beweerd, dat door de hogere melkopbrengst het vetgehalte vermindert.

Om hierop 'n goed antwoord te geven, zou ik eerst even in herinnering willen brengen dat onze geiten, over het algemeen *niet* gehouden worden voor de kaasbereiding? Neen, onze geitenmelk wordt, hier te lande, gebruikt voor rechtstreeksch menscheijk voedsel en wel voornamelijk als 'n uitgelezen kostje voor onze kinderen. — En — waar wij door den geneesheer eens werd opgemerkt, dat geitenmelk met een vetgehalte van 6 à 7 procent, zooals dit bij onze inlandsche geit voorkomt, *onverteerbaar* is voor een kindermaagje — dan verheug ik er mij over, dat de vermeerderde melkopbrengst, welke door de veredeling verkregen wordt, tevens medebrengt een verminderde vetgehalte.

(Mag ik nog even bijvoegen, dat er in Europa ook nog koeien zijn, met een véél hooger vetgehalte, dan de onze — en toch — over heel de wereld vraagt men het zwartbont Hollandsch vee met zijn enorm groote melkopbrengst (niet-tegenstaande het lagere vetgehalte). —

En daarom, nogmaals Nederlandsche fokker, vastgehouden aan ons plan! Vooruit, — niet gedraald — de Nederlandsche witte, ongehoorde edelgeit, *moet* en *zal* zich over ons land verbreiden!

Onze grond, ons klimaat eigent zich *uitstekend* tot het fokken van een *uittunrende* melkgeit.

Doch méér nog, ligt er in de toekomst, voor onze Nederlandsche Edelgeit.

Wanneer we nagaan, welke reusachtige melkopbrengsten reeds zijn geconstateerd van hier te lande gefokte Edelgeiten, kan het ons volstrekt niet vreemd vallen, dat het buitenland, kennis nemende dezer buitengewone melkopbrengsten, mettertijd ook zal trachten uit Nederland fokmateriaal te betrekken.

Is niet reeds van uit Limburg een transport bokken en geiten naar Japan verzonden?

En zullen de thans heerschende oorlogstoestanden er ook niet toe medewerken, om in plaats van uit Hessen, in de toekomst uit Nederland te importeerden?

Zou het kleine neutrale Nederland, even goed als het de beste melkkoeien der wereld levert, de *beste melkgeiten* kunnen fokken en exporteerden?

Dit zijn eenige vragen, waarvan het antwoord beslist hoopvol voor ons, Nederlandsche fokkers, zijn moet.

En daarom 't is tijd! 't is hóóg noodig, de handen dienen ineengeslagen te worden! Noord en Zuid, Oost en West — gezamenlijk en eensgezind onze zaak aangepakt en uitgevoerd!

Eerst en vooral . . . . weg met den naam „Saanen“ en *zeker weg* met dat koddige „vol-

bloed-Saanen.... import"! Marsch met dien rommell!

We kennen slechts één naam, en dat is . . . *Nederlandsche witte ongehoornde Edelgeit.*

Onze fokkerij is alleen gediend met *dezen* naam! En dan . . . wat ons vooral ontbreekt is . . . 'n stamboek.

Eén Stamboek voor geheel Nederland!

Zeker, 't is heel leuk! Ieder plaatsje, ieder gehuchtje heeft tegenwoordig z'n — hm — stamboek. Zodoende krijgt men in ons land een aantal geitenstamboeken . . . enorm, om van te huiveren.

'n Aantal stamboeken, dat alles bij elkaar genomen, te zamen . . . niets zegt of uithaalt!

Neen — nogmaals — *een* stamboek voor geheel onze Nederlandsche fokkerij van Edelgeiten!

'n Stamboek, dat goed georganiseerd is! 'n Stamboek onder leiding van degelijke — goed gesalarieerde — bekwame personen, veeteeltconsulenten enz.

'n Stamboek met een flinken staf kundige medewerkers, op geregelde tijden en bepaalde centrum keuringen houdende over het geheele land, en werkende als het Ned. Rundveestamboek.

Ziet u, dat is het wat wij noodig hebben!

De kooper van Stamboek-Edelgeiten, moet zich kunnen wenden tot één bureau, van waar hem alle *betrouwbare* gegevens, omtrent het te koopen dier, moeten kunnen gegeven worden.

Een ander gróót voordeel, wat door oprichting van één stamboek voor Ned. Edelgeiten, zal verkregen worden is . . . de overal zoo gewenschte bokkenkeuring!

Want ook déze zullen dan moeten worden ingeschreven in *het* stamboek! En als dan — om te beginnen — de verschillende Provinciale Commissies, eens besloten om *geen subsidie* te geven, dan aan die vereenigingen, welke met een *goedgekeurde stamboekbok* fokken?

Of wel kon er bij de Regeering op worden aangedrongen dat, er een besluit worde afgekondigd, dat voor de fokkerij *uitsluitend goedgekeurde stamboekboken* gebruikt mogen worden!

Beslist zou ook hierin, één stamboek voor heel Nederland 'n groote verbetering brengen!

Welnu, Nederlandsche fokkers van Edelgeiten, willen we onze fokkerij werkelijk in de goede baan leiden, dan *nu* aangepakt! Reeds te lang is er gewacht, met deze hoognoodige zaak! Dat thans niemand, die het wel meent met onze Nederlandsche fokkerij, achterblijve!

Wij verzoeken daarom vriendelijk, allen, welke in dit stamboek belang stellen hun naamkaartje — of wel 'n briefkaartje, te willen zenden aan den WelEd. Heer L. Testers te Halsteren — of aan ondergeteekende — opdat we, gesteund door uwe medewerking, bij de daarvoor in aanmerking komende autoriteiten, kunnen aandringen, op een spoedige oprichting van *één* stamboek voor Edelgeiten voor *geheel* Nederland.

Steenbergen.

JAN G. PEETERS.

Stalling van Geiten.

(Vervolg.)

Dat naast de stalling, ook de mestmakerij door ieder geitenhouder niet mag worden verwaarloosd spreekt van zelf, aangezien de geitenmest voor onze tuin en bouwakker de meest vereischte hoedanigheden bevat, waarbij de beste rundermest niet is te vergelijken, zoodat het beslist roekeloos genoemd mag worden, die dit gedeelte der geitenhouderij gaat verwaarloozen.

Helaas is dit echter bij velen het geval, en wel in de eerste plaats bij diegenen die slechts een kleine tuin, of in 't geheel geen bouwland ter hunner beschikking hebben.

Dit laatste neemt evenwel niet weg, dat daardoor reden bestaat minder prijs te stellen op de mestmakerij omdat koopers hiervoor legio te vinden zijn, vooral onder die verbouwers die reeds de proef met geitenmest ondervonden en daardoor zeker als gegadigden zullen terugkomen.

Zoo zien wij dus dat ieder geitenhouder die met vrucht wil handelen, naast een degelijke stalling, ook een behoorlijke mestbak, mestgat of mestvaalt dient te hebben.

Dagelijks ziet schrijver bij vele geitenhouders, dat de kippen het opperbestuur der mestvaalt in hun macht hebben, en voortdurend rondom, over en door krabben en met behulp der natuur het grootste gedeelte er van waardeloos maken, terwijl de verdroogde overblijfselen als prooi der wind over het erfje wordt gedreven en al zoo ook dit daarmede wordt ontsiert.

Wie dus zuinig op zijn mest wil zijn en zindelijk op zijn erf, die verzuime niet een behoorlijke mestbak te maken.

Een zoodanige mestbak kan bestaan in eene uitgraving, ter diepte naar gelang der bodemgesteldheid, waardoor wegvloeien der faecaliën wordt belet, bovendien omgeven door plankketsel zoodat ieder hoeveelheid mest omsloten is en uitdrogen of wegkrabben door kippen wordt verhindert.

Wie een zoodanige mestplaats inricht zal ervaren dat daarvan veel en degelijke mest is te maken, wanneer zijn puike greppelmest (in mijn vorig schrijven bedoeld) wordt vermengd met allerhande strooisel, benevens toevoeging der faecaliën uit de privaatput, waarvan een gelijkmatige mestspezie wordt verkregen, beter dan in zoogenaamde plattestallen waar de dieren slechts eene kleine oppervlakte van kunnen bereiken en het overige gedeelte der stal onbetreden blijft alzo bij het afmesten onverwerkt te voorschijn komt.

Resumeerende, komen wij tot de slotsom, dat een droge, zindelijke en gemakkelijke stal voor onze edele dieren, een hoofdvereischte is en blijft.

Dat de daarna verbonden mestmakerij in hoofdzaak moet worden verkregen door een degelijke

opslagplaats der mestspecie, en de hoeveelheid daarvan afhankelijk is aan de toevoeging van strooisel

Wie van de lezers der „Geit“ een meer praktisch ontwerp zou willen schetsen, zal aan schrijver en vele andere geitenhouders zeker een grooten dienst bewijzen, te meer omdat mijn schrijven slechts ten doel heeft, ook de gedachten van andere schrijvers uit te lokken.

Inmiddels de Geachte Redactie dank zeggende voor de verleende plaatsruimte.

G POMPERT,
Voorz. „Geitenvriend”,
Windesheim.

Uit Noord-Holland.

Zaandam. Het bestuur der afd. Zaandam van de Prov. Bond van geitenfokverenigingen in Noord-Holland was zeer teleurgesteld over de opkomst der Paaschtentoonstelling, niettegenstaande de ruime plaats en een zeer uitgebreid program, geen kosten of moeite ontzagen om geiten en bokken van heinde en ver hier te mogen zien was mislukt.

Wel is waar dat het nog vroeg in den tijd is, en daardoor het neusje van de zalm niet aanwezig was, uit vrees voor slecht weer, maar Paaschtentoonstellingen zijn altijd vroeg.

Maar het meest waren we teleurgesteld toen we hoorden, dat er enkele afdelingen waren die het maar niet bekend hadden gemaakt onder hun leden.

En b.v. een voorzitter van een afd. wist drie dagen voor de tentoonstelling nog niet dat er een tentoonstelling gehouden zou worden. Een anderen afd.-secretaris had het wel bekend gemaakt, maar gaf ons geen opgave van de aangegeven geiten, zoodat die leden te laat kwamen voor mededinging.

We zonden twee en dertig programma's weg, en nog weer een uitnodigend schrijven, dat met moeite en kosten gepaard gaat, slechts drie afdelingen namen met Zaandam deel aan den wedstrijd, en van vier kwam bericht in dat ze niet konden komen.

Er waren ingeschreven 28 geiten, 6 springen 4 rijbokken. Door het zeer slechte weer van dien dag waren aanwezig 15 geiten, 6 springen 4 rijbokken.

Zeër zeker zullen er zijn, die teleurgesteld naar huis gingen, en ook zijn er, en dat waren de meeste, die verheugd naar huis gingen, maar laat de teleurgestelden zich niet laten afschrikken om nu een volgende keer niet mee te doen, neen tracht liever voor het jaar 1918 met nog veel mooier beesten op te komen, dat toch is in het belang van de geitenfokkerij, daar doen we in Zaandam alles voor.

Nu nog een woord van dank aan het bestuur van de Vereeniging tot opbeuring der weekmarkt te Zaandam voor de hulp en medewerking op

dien dag ondervonden.

Tevens onze dank aan de Jury-leden voor hun moeilijke taak.

Uit Gelderland.

Ralten. Maandag 19 Maart j.l. werd alhier door de Geitenfokvereniging hare jaarlijksche vergadering gehouden. Door den secretaris en penningmeester werd een nauwkeurig verslag over het afgelopen jaar uitgebracht. De boeken van den penningmeester werden op verzoek van den voorzitter door een commissie gecontroleerd en in orde bevonden, waarna de voorzitter aan secretaris en penningmeester een woord van dank brengt voor hunne werkzaamheden. Als aftredend lid werd met algemeene stemmen herkozen de heer A. Schepers.

In verhouding tot andere jaren waren onze uitgaven veel aanzienlijker, met 't oog op de gehouden keuring.

Er werd besloten dit jaar wegens familieteeft den grootsten bok te verkoopen.

Na nog eenige huishoudelijke bespreking werd de vergadering, welke tamelijk goed bezocht was, onder dank aan de aanwezigen door den voorzitter den heer B. Huinink gesloten.

Uit Zeeland.

Waterlandkerkje. Verslag der algemeene vergadering van de Geitenfokvereniging alhier, gehouden op 3 Maart j.l.

De voorzitter opende de vergadering met een woord van welkom tot de aanwezige leden, besprak met weemoed den critieken toestand van den oorlog waardoor den lust ontbrak in het afgelopen jaar een kringtentoonstelling te houden, maar hoopte, hoewel den druk nog altijd even gevoelig is, eene tentoonstelling te organiseeren in Aardenburg.

De notulen werden onveranderd goedgekeurd, terwijl de rekening sloot met een batig slot van f 43 77.

De aftredende leden W. Meesen en Alf. Klaaijs werden herkozen.

Herziening van het reglement achtte de vergadering overbodig en besloot het oude te handhaven.

Aangezien er in de afgelopen dekperiode was voorgekomen, dat een der leden twee dagen achtereen zijn geit had laten dekken, kwam het den voorzitter wenschelijk voor dit niet meer toe te laten, meenende dat het de bevruchting niet in de hand werkt, te lastig werd voor den bok, wanneer dat meer mocht voorkomen en voor den bokhouder een tijdroovend werk zou worden, waarbij de vergadering in accoord ging.

Om de sympathie voor de stamvaders op te wekken, besloot de vereeniging f 5.— uit te loven voor den best verzorgden bok die op de a.s. tentoonstelling zal verschijnen.

Niets meer aan de orde zijnde, sloot de voorzitter de vergadering.

Uit Groningen.

Groningen. In Februari i.l. werd door de geitenfokverenigingen een bond opgericht. Er traden van de 30 verenigingen reeds 24 toe. Het bestuur werd gevormd uit 3 leden van dezen bond met twee leden der Prov. Regel. Commissie. Tot secretaris werd gekozen de heer W. Koning te Westerlee, de Heer G. van der Veen te Pieterburen werd tot inspecteur voor inschrijving van geiten in het Hulp-Stamboek benoemd.

Het bestuur besloot op Dinsdag 22 Mei te Groningen een provinciale keuring van volbloed-Saanenbokken en geiten-import en gekruiste Saanengeiten te houden, het werd door het Fonds van den Landbouw daartoe in staat gesteld.

Uithuizermeeden. Door de geitenfokvereniging te dezer plaatse werden gepasseerd seizoen de melkopbrengsten van eenige geiten nagegaan. Het monsternemen en de vetbepaling geschiedde door het personeel der rundveefokvereniging te Mogwert; de controle had plaats om de 3 weken.

Letters en nos. ouderdom gemolk. K.G. K.G.
der geiten. d. geiten. dagen. melk. % vet. boter.

Volbloed-Saanengeiten-import.

a 252	A 99	1	263	336	3 50	13 27
a 177	A 100	2	247	484	3 32	18.10

Gekruiste Saanengeiten.

		1	219	359	3 66	14.82
H.G.S.	407	2	303	833	2.51	23 32
		4	295	415	3.73	17.47
H.G.S.	402	4	315	828	3.48	32.45
		4	246	484	5.38	24 —
H.G.S.	401	6	266	603	3.46	23.61

Het Rijkszuivelconsulentschap
te Groningen.

Advertentiën.

Te koop de volbloed

Saanenbok „Harald”

één jaar oud, met afstammingsbewijzen. Vruchtbaarheid gegarandeerd.

Te bevragen bij Ds. M. KRAMER, Voorzitter Geitenfokvereniging Leiderdorp.

Te koop een zuiver volbloed

volbloed SAANENBOKJE

ongeh. wit, met afst. bew. geb. 11 Maart 1917;

te koop of in ruil de

Vereenigingsbok „Willem”,

zuiver volbloed Saanenras, met afstammingsbew.

Te bevr. L. VAN VELTHUIJSEN, Secr. Doorn.

Gevraagd om te ruilen een

volbl. Saanenbok.

Adres K. BAKKER, Secr. Onderl. Geitenfokvereniging te Sloterdijk.

Gevraagd een eerste klas

raszuiv. Saanenbok

ouderdom 2 jaar, met bewijzen van afstamming en vruchtbaarheid.

Brieven met betaald antwoord met opgaaf van prijs aan J. H. EIJSINK, 2e Boekelosche Dwarsweg 23, Hengelo (O).

Reekleur. Geitenlam

raszuiver, te koop gevraagd, niet ouder dan 6 weken, liefst van hoornloos soort.

Br. fr. p. p. met prijsopgaaf aan B. J. VAN TOL, J. P. Heijestraat 158, Amsterdam.

Te koop een uitstekende raszuivere bevroonde

Saanenbok.

Te bevragen bij J. GELEIN Azn. Oosteinderdijk, Aalsmeer.

TE KOOP

3 jonge volbloed Saanenlammeren,

2 geitjes en 1 bok: en Moedergeit, voor de tweede maal gelamd: alle wit ongehoord, met afstammingsbewijzen bij R. KAMERBEEK DE MOFF te Leusden.

Te koop de extra zwaar gebouwde volbloed

Saanenbok „Adam”

Reg. No. A 160, Stamboek No. A. 45. Te bevragen bij de Secr. der Geitenfokvereniging te DEN ANDEL (Gron.).

Disponibel de

BOK A 94 A 27,

geïmporteerd, 2 maal bevroond.

Adres J. SCHEERES, Secr. Geitenfokveren. Overschild.

Orgaan van de Ned. Commissie voor de Geitenfokkerij.

Abonnementsprijs per jaar. . . f 0.60
 franco per post . . . . . „ 0.75
 Buitenland . . . . . „ 1.—
 stukken in te zenden voor den 10en,
 Advertentiën voor den 13en.

REDACTIE: ULFT (Geld.)
 ADMINISTRATIE EN UITGAVE:
 Stoom- en Electrische Drukkerij
 „GENDRINGEN” te Gendringen.

Prijzen der Advertentiën:
 Van 1—6 regels . . . . . f 0.60
 Elke regel meer. . . . . „ 0.10
 Bij Abonnement aanzienlijk Rabat.

Jaarverslag over 1916 der Vereeniging ter Verbetering van het Geitenras in Zeeland.

Vereeniging en Ledental. Op de algemeene vergadering, in December 1915 te Middelburg gehouden, zei de Voorzitter o.m.: Het doel, dat onze Vereeniging tot verbetering van het geitenras beoogt, lijkt zoo klein en onbeteekend, wanneer men ziet, hoeveel menschenlevens, hoeveel menschelijk geluk, hoeveel resultaten van jarenlangen menschelijken arbeid de oorlog doelloos verwoest. Men loopt gevaar in zulke tijden den moed te verliezen, om verder te werken aan de bereiking van een doel, dat men vroeger als zoo buitengewoon nuttig aanzag. Aan deze gevoelens mogen wij echter niet toegeven.

Hoe grooter het ongeluk en hoe algemeener de ellende elders, hoe meer het noodig is, dat men doorwerkt aan werken, die een gedeelte van de

menschheid ten goede komen. Immers de beteekenis van het doel, dat wij beoogen is er door den oorlog niet minder om geworden. Door den oorlog treedt het nut van ons werk zelfs nog scherper aan den dag; nu het dagelijks voedsel zoo sterk aan prijs gestegen is, moet de waarde van de gezonde, voedzame geitenmelk in de gezinnen van arbeiders en minder bemiddelden, nog heel wat hooger aanslagen worden dan vroeger het geval was, en wanneer na den oorlog eens een tijd van geringe verdienste moest aanbreken, wat wij niet hopen, maar wat zeer wel mogelijk is, dan zal de verbeterde geit in vele gezinnen een kostbaar bezit zijn, om de voeding mee te helpen op peil te houden.“

In sommige vereenigingen zijn deze aanmoedigende, opwekkende woorden tot de Bestuursleden tot vele geitenhouders doorgedrongen en daar kunnen wij gelukkiglijk een toename van het ledental constateeren. Zoo zag de vereeniging

te Oud-Vosmeer het aantal leden van 51 tot 90, de vereeniging te St. Annaland van 50 tot 66, die te Groede van 50 tot 70 en die te Oostkapelle van 56 tot 75 stijgen.

Verblijdend verschijnsel, getuigende van meerdere waardeering der geit niet alleen, maar ook van de activiteit der bestuursleden dier vereenigingen.

Elders evenwel zagen wij in den loop van 1916 het ledental verminderen, b.v. de vereeniging te Hoek daalde van 48 tot 40 leden, die van Nieuwdorp van 110 tot 82 en de R. K. Vereeniging te Aardenburg van 44 tot 30 leden. Hier is deze daling een gevolg van de duurte en schaarschte van het geitenyoeder, van de moeilijkheid, haast onmogelijkheid, om voldoende krachtvoer te krijgen, daar van het sterven van meerdere geiten en weer elders klaagt de Secretaris der vereeniging, dat hij alleen „voor alles zit“, dat niemand anders dan hij zich voor de vereeniging interesseert.

Drie vereenigingen, n.l. 's-Heer-Arendskerke, St. Jansteen en Westkapelle werden ontbonden. De laatste telde in 1914 slechts 41 leden, in 1915 steeg het ledental tot 170 en in 1916 bezweek de vereeniging.

Er werden 2 nieuwe vereenigingen opgericht, n.l. te Sluiskil met 43 en te Scherpenisse met 37 leden.

Het jaar 1916 begon met 53 vereenigingen, tellende 2659 leden, die 4216 geiten hadden en eindigde met 52 vereenigingen, tellende 2555 leden met 4173 geiten.

Dekbokken. Meerdere vereenigingen hebben nog steeds een zwaren strijd te strijden tegen de particuliere dekbokken, waardoor ze niet enkel in haar ontwikkeling belemmerd worden, maar ook meermalen een „bedankje“ te boeken hebben van geitenhouders, die maar niet willen inzien, die maar niet willen begrijpen de groote waarde voor de verbetering van het geitenras onzer dekbokken tegenover de z.g.n. „wilde bokken“ en die, wanneer dekgeld en contributie der vereeniging huns inziens een beetje hoog komt, de geitenfokvereeniging den rug toekeren.

Van enkele vereenigingen kregen wij in den loop van 1916 bericht, dat door het tactvol, onverpoosd ijveren van het Bestuur de particuliere bok opgeruimd was of dat de wilde bok geslacht was, omdat het voer te duur werd. Dit laatste is ook voor de vereenigingen met betrekking tot haar bokhouder een „groot bezwaar.“ Meerdere vereenigingen hebben in 1916 dan ook reeds of de contributie verhoogd, of een dubbele contributie betaald, om den bokhouder een „duurtetoelag“ te kunnen verleen.

In spijt van de ongewone duurte mogen wij de verzorging onzer dekbokken bij de vereenigingen over het algemeen voldoende en goed noemen. De rapporten over den gezondheids-toestand en over de resultaten der dekperiode

1915/'16 waren dan ook zoo bevredigend, dat wij vóór de jaarlijksche omwisseling slechts drie dekbokken buiten dienst moesten stellen, welke we hebben laten slachten. Van de 65 dekbokken, welke bij de plaatselijke vereenigingen en op ons Fokstation ter dekking beschikbaar waren, heeft toch nog een vijftal ons teleurstelling bezorgd. Drie stierven vrij onverwachts en twee toonden weinig of geen deklust. Gelukkig beschikten wij over een vrij voldoende aantal reservebokken, zoodat wij dadelijk een remplaceant konden sturen en wij tevens aan het verzoek van die vereenigingen, welke voor de jonge geiten tijdelijk een tweeden bok vroegen, dadelijk konden voldoen.

Alle dekbokken werden op kosten der Provinciale Vereeniging van de eene plaatselijke vereeniging naar de andere verplaatst, of van en naar het Fokstation getransporteerd.

Stalverbetering. Daar een gezonde stalling een hoofdvereischte eener goede verzorging is, was de begroting van 1916 voor het voeren eener actie voor stalverbetering speciaal voor de dekbokken, een post van f 50 gebracht. Een belangstellende in ons werk voor de verbetering en uitbreiding van de geitenfokkerij gaf voor dit doel f 100, waardoor wij dus over f 150 beschikten. Namens alle leden onzer Prov. Vereen. brengen wij hem hiervoor onzen besten dank.

De steeds stijgende prijs van het hout en het hooger worden der arbeidsloozen waren oorzaak, dat meerdere vereenigingen niet die volledige veranderingen en verbeteringen aan den stal van den dekbok konden brengen. als zij graag wilden, maar er werden toch vier nieuwe stallen gebouwd en aan zes „bokkepaleizen“ werden noodzakelijke reparaties en wijzigingen aangebracht, waardoor ze meer hygiënisch werden. Wij hebben dan ook van de f 150 aan 10 vereenigingen een finantieelen steun, varieerende van f 5 tot f 30 kunnen verleen. Vooruitgegaan zijn wij en dat zal onze dekbokken, en dus onzen geheelen geitenstapel ten goede komen, evenwel hebben wij nog niet wat wij hebben willen, n.l. in elke vereeniging een ruim, luchtig, warm, droog, gezond hok met daaraan verbonden uitloop, waar de stamvaders onzer geiten bij gunstig weder vrij kunnen heen en weer wandelen, kunnen in- en uitloopen. Van actie voor stalverbetering van melkgeiten hoorden wij dit jaar slechts van zes vereenigingen iets, en dan nog heel weinig. Dat moet in 1917 beter worden, want al voldoen veel, zeer veel geitenstallen reeds aan matige eischen der hygiëne, toch zijn er nog in elke vereeniging stallen, die door de Commissie voor stalverbetering „onbewoonbaar“ verklaard en waaraan door de eigenaars noodzakelijke verbeteringen moeten aangebracht worden. Immers onze geiten kunnen slechts in gezonde stallen krachtige,

echte melkdieren blijven en zoo wij de mooie sterke dieren, welke op onze geitententoonstellingen met recht onze bewondering wekken, in vunzige, donkere, tochtige stallen moesten plaatsen, zouden ze weldra tot verval komen en veel van haar waarde verliezen.

Tentoonstellingen. Wenschelijk en hoogst nuttig zou het voorzeker zijn, dat de verenigingen op haar tentoonstellingen tevens propaganda maakten voor stalverbetering en wanneer dan tegelijk van de tentoongestelde melkgeiten de ingevulde en gecontroleerde melklijsten te zien waren, zouden de plaatselijke tentoonstellingen nog heel wat meer nut voor de verbetering van het geitenras hebben. Wij kregen in het afgelopen jaar wel verslagen van goedgeslaagde geitententoonstellingen van enkele verenigingen maar in niet één verslag was sprake van het vorenstaande, wel werd er vermeld, dat de geiten naar lichaamsbouw voor het stamboek gekeurd werden.

Melkonderzoek. Het melkmeten is nog verre van algemeen, men ziet nog tegen de geringe moeite op of men meet alleen gedurende de maanden, dat de geit volop melk geeft. Het onderzoek der melk op vetgehalte neemt toe, maar zeer langzaam. Wij kouden slechts twee verenigingen hiervoor een financieelen steun verleenen. Mogelijk, dat sommige verenigingen opzien tegen de kosten van verzending per post der melkmonsters, want meerdere zijn steeds zeer slecht bij kas.

Geldmiddelen, en Subsidie. Op onze vraag of de verenigingen uit de geldmiddelen van 1916 subsidie noodig hadden en waarom, kregen wij van twintig verenigingen een minder rooskleurig financieel verslag. Door zuinig beheer en besparing op meerdere posten onzer begrooting hebben wij aan 20 verenigingen f 256.87 als subsidie kunnen uitbetalen, waardoor ze grootendeels uit haar financieële moeilijkheden geholpen zijn. Bovendien zijn alle verenigingen gratis voorzien van jongveeregisters, stamboeken, melklijsten, sprongregisters en dekboekjes.

De Rijks- en Provinciale subsidie voor onze Provinciale Vereeniging en voor het Fokstation bleef onveranderd, terwijl de bijdragen der Donateurs van f 101 tot f 91,70 daalde.

De rekening over 1916 sluit met f 2620, 46 in ontvangst en uitgaaf tegen f 2504.09 in 1915.

Lectuur. Door goede verzorging en gezonde stallng de geiten krachtig opfokken en krachtig houden is een hoofdeisch voor het welslagen der geitenfokkerij. Daarom op dit aanbeeld gehamerd en blijven hameren, maar in spijt van dit alles kunnen ziekte soms onze waardevolle dieren ten gronde brengen. Eenige kennis van de verschijnselen der meest voorkomende geitenziekten achten wij voor onze geitenhouders noodzakelijk en daarom zijn aan elke vereeniging drie exemplaren van het nuttige, leerrijke boekje over Geitenziekten van dhr. Dommerhold, rijksveearts te Hen-

gelo, vermeerderd met een korte beschrijving en uiteenzetting der verschijnselen en der besmetting van de darmwormziekte (paratyphus) gratis toegezonden.

Van de verschillende nummers van „De Veldbode” waarin dhr. Zwagerman Rijks-Zuivelconsulent te Middelburg zijn van grondige studie getuigende lezing over „Ervaringen op het gebied der geitenfokkerij in Zeeland” gehouden te Utrecht op de Nederlandsche conferentie ter bevordering van de geitenfokkerij in ons land, plaatste, werden exemplaren aan de meeste verenigingen gestuurd.

Bestuur. Het Bestuur der Provinciale Vereeniging werd voltallig, doordat in de vacature Noord-Beveland als bestuurslid gekozen werd de heer M. J. Rottier te Kats. De heeren Ph. Bevelander te Oud-Vosmeer en Jac. van Leeuwen te Noordgouwe, die als bestuursleden der Prov. Vereeniging achtereenvolgens in den kring Tholen en Schouwen-Duiveland aan de beurt van afreding waren, werden herkozen en lieten zich deze keuze welgevallen.

Slot. Alle Bestuursleden der Prov. Vereeniging ijverden, ieder in zijn kring, als het ware om strijd met elkaar voor de uitbreiding en verbetering van het geitenras.

Wanneer hun pogen tot resultaat mag hebben — in meerdere vereenigingen konden wij tot onze vreugde dat reeds constateeren — dat het aantal melkgeiten toeneemt, dat voor steeds meer gezinnen de versche, zuivere, gezonde, lekkere, voedzame geitenmelk beschikbaar komt, dan zal het verminderde broodrantsoen als gevolg van den oorlog, voor deze gezinnen-geitenhouders gemakkelijker te dragen zijn.

Namens de Vereeniging ter Verbetering van het Geitenras in Zeeland.

De Voorzitter, *De Secretaris.*
(w.g.) J. R. TAK. (w.g.) J. A. LYPSENS.
Zürich,

1 Maart 1917.

Zuiddorpe,

REKENING over 1916 van de Vereeniging ter verbetering van het Geitenras in Zeeland.

ONTVANGSTEN.

1 Batig slot 1915	nihil
2 Contributie v. 2555 leden a f 0.10 f	255.50
3 Storting in het Bokkenfonds door nieuwe Vereenigingen Sluiskil en Scherpenisse	„ 40.—
4 Bijdrage der Donateurs	„ 91.70
5 Bokkenhuur en verk. doode bokken	„ 25.—
6 Subsidie van het Rijk	„ 800.—
7 Subsidie v. h. Rijk v. h. Fokstation	„ 500.—
8 Subsidie van de Provincie	„ 500.—
9 Subsidie v. d. Prov. v. h. Fokstation	„ 300.—
10 Van een Belangstellende voor stalverbetering der dekbokken	„ 8.26

Totaal der ontvangsten f 2620.46

UITGAVEN.

1 Nadeelig slot 1915	nihil
2 Transp.kosten omwiss. dekbokken f	217.76 ⁵
3 Voor stalverbetering d. dekbokken „	150.—
4 Voor Kringtentoonstellingen „	20.—
5 Propaganda en lezingen „	8.20
6 Voor geschriftjes en Orgaan „	70.65
7 Voor melkonderzoek „	10.—
8 Voor stamboeken, melklijsten, dekboekjes, meetflesschen „	37.83
9 Administratie en vergaderingen „	227.36 ⁵
10 Subsidie aan noodlijdende vereen. „	256.87
11 Aankoop jonge bokken en geiten „	41.11
12 Diversen „	25.17
13 Aan het Fokstat. te Serooskerke (W.) „	1555.50

Totaal der Uitgaven f 2620.46

Aldus vastgesteld in ontvangst en uitgaaf op f 2620.46.

De Voorzitter,
(w.g.) J. R. TAK.

De Secr.-Peningm.,
(w.g.) J. A. LYPSENS.

Nagezien en goedgekeurd door de Commissie belast met het nazien der rekening over 1916.

Geitenfokvereniging „Fendracht maakt Macht“ te Axel,

(w.g.) A. DE WITTE.

(w.g.) L. J. SOETERS Pz.

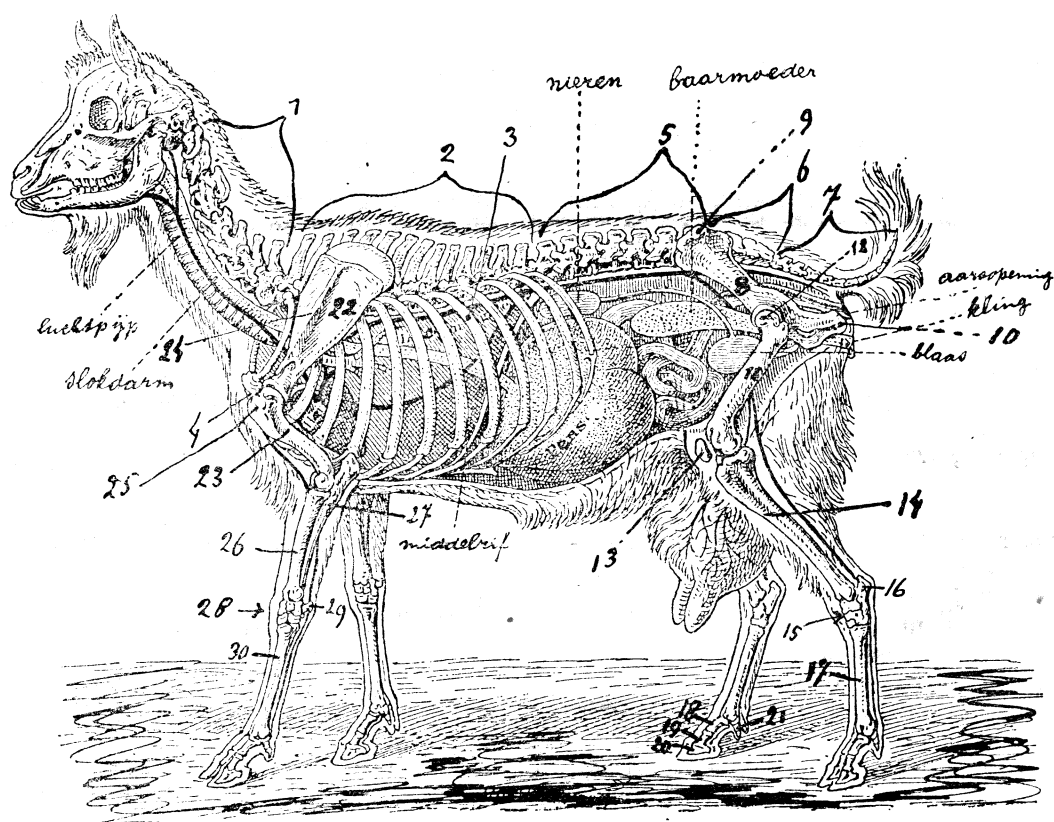
Geitenfokvereniging „Ter Verbetering“ te Axel

(w.g.) FR. BAREMAN.

(w.g.) D. MAAS.

Het exterieur van geiten.

Mijn vorig artikel sloot ik met de opmerking, dat men ten slotte bevredigende resultaten bij de veredeling en verbetering van onze huisdieren kan verkrijgen door het lang doorzetten van een selectiet van een teeltkeus, die de ontwikkelde, praktische fokkerij tot nu toe in alle opzichten als rationeel, als verstandig heeft beschouwd. En bij dergelijke teeltkeus lette men en let men

1. Halswervelkolom, 2. de ruggewervelkolom, 3. de ribben, 4. borstbeen, 5. lendenwervelkolom, 6. kruis- of heiligbeen, 7. staartwervels, 8. heupbeen, 9. heupbeenknobbel, 10. zitbeen, 11. dijbeen, 12. groote draaier van het dijbeen, 13. knieschijf, 14. groot schenkelbeen of scheenbeen, 15. hak- of spronggewicht, 16. hiel- of hakbeen, 17. pijpbeen, 18. kootbeentjes, 19. kroonbeentjes, 20. hoef- of klauwbeentjes, 21. sesambeentjes, 22. schouderblad, 23. opperarmbeen, 24. kam van het schouderblad, 25. voorste boegknobbel, 26. onderarmbeen of voorschinkelbeen, 27. elleboogbeen, 28. voorknie, 29. haakbeen, 30. voorpijp.

ook nog zeer op het exterieur, op de vormen van het dier. Eenigen tijd geleden bespraken we in verband hiermee het keuren volgens puntenstelsel en hadden wij toen gelegenheid er op te wijzen, dat het op lange na niet voldoende is, op keuringsrapporten eventjes gauw met een paar woorden te vermelden aan welke eischen de verschillende lichaamsdeelen moeten voldoen. Er komt heel wat meer kijken, om een goed inzicht omtrent de verschillende te stellen eischen te verkrijgen. De „beoordeelingsleer“ is zoo eenvoudige niet.

Beoordeelingsleer is de studie van de uitwendige eigenschappen en vormen der dieren, ten einde daaruit af te leiden de waarde van deze voor een bepaald doeleinde. Om nu een goed oordeel te kunnen vellen over de eigenschappen en vormen der afzonderlijke uitwendige deelen van het dier en hunne onderlinge verhouding, is het noodig, dat men zich een voorstel kan maken van het geraamte, zijnde de grondslag van bijna geheel het uitwendige.

Daarom laten we hier een plaatje volgen. Uit het bijstaande onderschrift leert men de namen van de verschillende onderdeelen van het geraamte kennen. Men zal goed doen om plaatje met onderschrift te bewaren, daar we een volgende maal het geraamte dan gemakkelijker kunnen bespreken.

Sittard.

Jacq. Timmermans.

Geitenteelt - Fokstations. ¹⁾

Daar er in de laatste jaren veel is gedaan om het geitenras in ons land te verbeteren, om hierdoor ook de melkopbrengst te verhoogen, ten einde den minderen stand van betere voeding te voorzien, acht ik het niet ondienstig in het belang van het algemeen, mijne gevoelens als man van de praktijk door middel van uw veel gelezen blad ter kennis te brengen.

Ik acht het eerstens mijn plicht om mijne achting te betuigen aan die heeren van studie die zoo krachtig hebben medegewerkt om de geit uit den pool der miskenning op te heffen, en haar meer dienstig te maken in het belang van de volksvoeding. Maar wat is hierbij het geval, dat alweer de blikken te veel zijn gevestigd geweest op het buitenland en waardoor onze eigene teelt niet werd medageteld. En daarom te meer nog acht ik het wel dienstig eigen ervaringen opgedaan, ten algemeenen nutte kenbaar te maken.

Wat een ophef was het niet toen voor enkele jaren er sprake was, dat die, of die een geit had die 4 tot 6 Liters melk per dag gaf, en toch waren mij die opbrengsten reeds 25 jaar terug bekend,

¹⁾ Lezing gehouden op de voorlaatste gehouden conferentie der Nederlandsche commissie voor de geitenteelt. We ontvingen een portret uit de baronie, die we wilden plaatsen tegelijk met dit stuk. Daar we dit laatste eerst kort geleden ontvingen, hopen we in 't volgend nummer het portret te plaatsen.

zoo wel van eigen dieren als van die van kennissen.

Tot staving hiervan kan dit tot bewijs dienen dat ik toentertijd reeds 25 gulden mocht ontvangen voor een mijner melkgeiten. Toen 25 gld tegen thans zou het zeer zeker een waarde vertegenwoordigen van minstens 40 gulden. Doch wat was in het algemeen het geval, de dieren werden te weinig in ons land gewaardeerd, neen velen zagen er zelfs vernedering in een geit te houden. Bovendien stond het dier aan elke miskenning bloot. De melk deugde niet. Het vleesch bah! te ellendig om over te spreken. Dit nu behoort gelukkig zoo niet geheel, dan toch reeds grootendeels tot het verledene, en dit danken wij dan ook in hoofdzaak door dat meerdere personen van stand en studie, de vooringenomenheid uit de wereld hebben geholpen. Ook het oprichten van vereenigingen, en later Bonden, is mede aan hun veelvermogens steun en voorlichting te danken.

Die geitenvereenigingen, toen er bij de Regeering om subsidie werd aangeklopt, werden ook al daar met gelach begroet. Een afgevaardigde zelfs luchtte zijn hart, en beklagde onder groote hilariteit, die arme „Pater“, die als adviseur van een geitenvereening moest optreden. Zijn Edelmogende was zeker toen ook nog niet goed bekend, wat nut de geitenteelt in zich heeft, en wat adviseurs plicht is. Doch zoo ziet men hoe op alle kanten, de geit werd miskend. Van hoog tot laag, van arm tot rijk, tot..... en dit is weer Nederlandsch, wij hadden gezien wat ook op dit gebied, in het buitenland was verkregen.

En zonder nu zelfs op ons eigen dieren te letten, moesten er van de vreemden betrokken worden, en juist dit, is het doel van mijn schrijven, moet vermeden worden, en moeten wij ons bepalen tot een Nederlandsche teelt. Dit is door mij op de 5e conferentie gehouden te Utrecht ook ter algemeene kennis gebracht, en zal ik in hoofdtrekken het daar gesprokene hierbij in voegen.

Toen nu aan enkelen de gunstige resultaten in het buitenland verkregen, bekend waren, moesten er dieren worden ingevoerd, dat was het heilaanbrengende. Saanengeiten moesten er komen, zuivere en gekruiste, van Zwitserland en Rhein-Hessen. Bij advertenties werd door enkele heeren kondschap gedaan, dat er weer naar Zwitserland werd gereisd om dieren te koopen. Liefhebbers voor een dier konden zich opgeven. De prijs zou zoo hoog zijn tot aan de grens.

Ja hoor, Saanengeiten moest een ieder hebben. En wat is er het gevolg van geweest? In hoofdzaak dat de belangstelling er door is opgewekt, en het nut der geit werd erkend. De geit was uit haar isolement verlost. Maar daar naast..... de vreemde ziekten die hier nooit eerder waren voorgekomen, hebken tot zeer treurige ervaringen ook reeds hier te lande geleid, als wormziekte, longziekte en wat al meer, hebben de bitterste gevolgen gehad. Doch door de Saanen is de baan

der miskenning gebroken, doch nu hoop ik, dat het woord Saanen ook weer zeer spoedig den Nederlandschen bodem zal verlaten. Niet zoozeer nog om het woord zelf, maar om het groote bedrog dat er door wordt gepleegd. Saanengeiten worden aanbevolen door die lieden zelfs, die het minste verstand van een geit hebben, neen, van geen enkele geit of ras. Het zou mij te ver voeren de ondervindingen hiervan opgedaan te schrijven.

Ik ben bij hoogdravende adverteerders geweest van zuivere Saanengeiten, zoo ingevoerd. O.a. een in Rotterdam, die een witte geit of geitje op de markt koopt, of waar ook, en als zuiver geïmporteerde aanbeveelt. Ook te Oss en Geertruidenberg heb ik persoonlijk mijne ondervindingen opgedaan. Dus geen wonder dat ik ook met het oog hierop het woord Saanen vaarwel wensch.

Doch de ondervinding in de laatste jaren, dat de geitenteelt meer de aandacht is gaan trekken heeft mij de overtuiging geleverd, dat wij ons van de vreemden kunnen en moeten vrijhouden, omreden de melkopbrengst door veredeling van ons eigen ras niet voor ingevoerde dieren behoeft onder te doen. In Rhein Hessen wordt het volgende als opbrengst van geiten beschouwd. Dieren van 600 liter zijn goed, 800 liter best, 1000 probatum, en meer hooge uitzonderingen. Komen we nu in den Bond van de Baronie van Breda, dan kunnen dieren, die de boven omschreven hoeveelheden leveren, u genoeg aangewezen worden, en dit is hier bereikt door de veredeling van ons eigen ras. Wel ook hebben ze daar een paar ingevoerde dieren gehad, toen ze ook daar hoorden van geitenverbeteringen en melkopbrengsten. Doch dat was in 1908 en deze dieren hebben nog maar in zeer beperkten kring dienst gedaan, zoodat men gerust mag zeggen, dit over de teelt van nu, geen den minsten invloed meer kan hebben, nu deze Bond reeds pl.m. 2000 leden telt, met een 3000 dieren. Nadat het Bestuur merkte de zwakke punten die zich voordeden onder de ingevoerde dieren, heeft het zich geheel van invoering teruggetrokken en zich alleen op de veredeling van eigen dieren toegelegd.

Niettegenstaande de groote uitbreiding van den Bond en de dekdieren elders geleverd, is hij tot hieraan toe bevrijd gebleven van die genoemde vreemde-uitheemsche ziekten, en wat meer zij, de melkproductie behoeft voor geen enkel ras onder te doen, evenmin wat den bouw der dieren betreft.

Dit bewijst ook wel weer de behaalde resultaten als: op de Landbouwtentoonstelling te Waalwijk 1910, 1e en 2e prijs voor bokken en geiten.

Landbouwtentoonstelling 1912 te Bergen op Zoom' 1e prijs bok en 6 geiten; 1e, 2e, 3e, 4e en 5e prijs geiten.

Landbouwtentoonstelling 1913 te Den Haag, 2e

prijs geiten.

Bewijzen te over, dat wij ons geitenras zoodanig kunnen verbeteren, dat wij niet behoeven onder te doen voor de vreemde.

Een nader overtuigend bewijs van de goede teelt door gen. Bond, werd op de 4e conierentie te Utrecht gehouden nog gegeven bij monde van den WelEd.Zeergel. Heer Wester, Leeraar aan de Rijksveeartsenijschool te Utrecht.

ZEd. getuigde na het onderzoek wat hij gedaan had in het binnen- en buitenland, hij in onzen Bond zeer goede dekdieren had aangetroffen, zelfs durfde ZijnEdelZeergel. aanbevelen, dekdieren uit onzen Bond te betrekken.

Van onvruchtbaarheid, zooals dat ook al met de ingevoerde dieren het geval is geweest, hebben wij dan ook geen klagen. Het zal dan ook geen bevreesding wekken zoo ik met het bovenstaande voor oogen durf te verklaren, dat wij ons geheel van den invoer moeten afhouden, en ons eigen ras verbeteren. Wij moeten hebben een Nederlandsche geit. Ja wij moeten het zoover kunnen brengen, dat naast het Nederlandsche rundvee in het buitenland, ook de Nederlandsche geit wordt genoemd. En of dit kan? Ik durf ja te zeggen, mits wij de handen in elkaar slaan, en ik ben er tevens van overtuigd, dat wij den werkmans gemakkelijker en veel goedkooper aan goede melkdieren helpen, als dat het geval is geweest met dien zoo gevaarlijken invoer en hoe hiertoe te geraken?

Ik heb dit ook op de 5e conferentie besproken, en mocht ik het genoegen smaken, dat de heer Löhnis, Inspecteur van den Landbouw, dit overnam, door te beginnen een Nederlandsche commissie te vormen, waarin iedere provincie een vertegenwoordiger heeft. Ik vertrouw dan ook zeker, nu ook de heer Löhnis die gedachte is toegedaan, dat die tot stand komt op de conierentie, die vermoedelijk in Juni zal gehouden worden.

Hierdoor krijgen we al reeds meer voeling over het geheele land, en geraakt men meer tot onderlinge gedachten, wat weder het algemeen ten nutte kan zijn. De commissie kan dan uitzien waar men in Nederland geschikte fokstations kan oprichten, om jonge dieren aan te fokken om zodoende in de Nederlandsche behoeften te voorzien. Maar menig lezer zal vragen fokstations, hoe nu, en wat zullen die wel kosten? De kosten van het fokstation van den Eersten Ned. Bond van Geitenfokverenigingen in de Baronie van Breda hebben bedragen f 800.—. Nu zal in iedere provincie wel geen fokstation kunnen verrijzen, maar dit is ook niet noodig, zoo er naast de bestaande, nog enkele werden opgericht, zouden we meer dan genoeg jonge dieren kunnen aanfokken voor de landsbehoeften. De provincies waar dus geen fokstation zou kunnen worden opgericht, verleen aan de op te richten steun, waardoor ook zij medezeggenschap hadden. En gezien dat

Noord-Brabant door eigen initiatief reeds 2 fokstations heeft, en Zeeland een, is het bewijs toch voldoende geleverd, dat het wel uitvoerbaar is. Door de Nederlandsche commissie konden wij uit iedere provincie van de beste dieren betrekken en die ook al weer gevonden konden worden door b.v. jaarlijks een provinciale keuring te houden, om hierdoor de mooiste fokdieren te leeren kennen, zoodoende kregen wij tevens een overzicht waar de geit in dit land het beste zou gedijen. In alle geval wij kregen een samenwerking over het geheele land, en bijgevolg een Nederlandsche teelt. En nu de kosten:

Deze berekeningen zijn natuurlijk gemaakt op normale tijden, die wij hopen het immers allen, spoedig terug zullen keeren.

Voor het bouwen van een fokstation f 800.—
Het huren van een hectare grond voor weide „ 75.—

Voor het afrasteren der hectare in vier perceelen, noodig 700 meter draad geplaatst per strekkenden M. 60 ct. „ 420.—

Totaal „ 1295.—

Neem f 1300.—

Voor onderhoud en verzorging der dieren noodig een man per jaar f 450.—

Onderhoud voor ieder op te fokken dier f 25, alzoo voor 50 dieren „ 1250.—

Rente van f 1300.— „ 65.—
f 1765.00

Stroo en strooisel reken ik tegen den mest.

De waarde van de op te fokken dieren reken ik op f 40 per stuk. Hiertegen zal wel niemand bezwaar hebben, vooral als men dan overtuigd is, dat men van goede afstamming heeft, en de vruchtbaarheid gewaarborgd wordt.

Daar ieder fokstation op 50 te fokken dieren moet ingericht zijn bedraagt de opbrengst f 2000

Men zou dus voor aflossing, onderhoud, station en reservedieren die gehouden moeten worden, nog over kunnen hebben f 235.

Doch dit is juist niet noodig, en zal door de wisselvalligheden, die zich kunnen voordoen, ook wel niet zijn, want door de contributie der leden enz. kan zelfs bij een eventueel verlies het fokstation gesteund worden. Samenwerken is ook hier de boodschap.

Hoeveel fokstations zouden wij nu noodig hebben? Als maatstaf neem ik de prov. Noord-Brabant, omdat ik meen deze wel de meeste dieren telt die in vereenigingen zijn opgenomen, en wel in het jaar 1914 ruim 7000. Dit getal ruim genomen over de 11 provincies, reken ik op de 100.000, te dekken dieren. Berekend op de 100 dieren een dekdiër, dan zouden wij 1000 bokken noodig hebben. Daar iedere bok minstens 3 jaar dienst kan doen zouden wij met een aanfok van 350 ruim voldoende hebben, en dus zouden 7 fokstations in de behoeften van het geheele land

kunnen voorzien.

De inrichting van het fokstation is als volgt:

Het voorfront met de beide vensters is ingericht voor tijdelijk verblijf van de verzorgster en voor de berging van het krachtvoer als haver enz. Dan komt men in de stallingen, waar men in het lange door kan gaan, met aan weerszijden de bokkenstallen. De jonge op te fokken dieren loopen bij gedeelten los in de hokken. Deze hebben weder een uitgang naar buiten, waardoor ze gemakkelijk uit- en ingelaten kunnen worden. De oude dieren staan vast, doch zoodanig, dat zij zich ruim bewegen kunnen. Ieder dier is door een houten schot van een ander gescheiden, van een meter breedte, zoodat zij elkaar in den stal niet kunnen zien. Hierdoor houdt men de dieren rustiger als wanneer ze bij elkaar kunnen komen.

Natuurlijk krijgen zij bij gunstig weer steeds weidegang. Boven in den stal is nog veel ruimte voor het droogvoer als hooi, haverstroo enz. te knnnen bergen, zoodat wij bij nat weer steeds geregeld kunnen voeren. Voor ventilatie zijn naar boven openslaande raampjes aangebracht, waardoor vermeden wordt dat er tocht op de dieren valt, terwijl midden op het gebouw nog een ventilatie-koker is aangebracht. Door deze ventilaties heeft men zeer weinig last van den sterken reuk der dieren, ook al zijn alle stallen bezet. Natuurlijk werkt hiertoe de hooge zindelijkheid ten zeerste mede.

Blijkt men langs het achterste deel, dan ziet men daar de speelplaats voor de jonge dieren, waar ze zich in het heuvelachtig zandige terrein naar hartelust kunnen amuseeren, om hun spieren en beenderengestel te ontwikkelen.

Ik hoop door deze regels de belangstelling in de fokstations te hebben opgewekt, van allen wien de vooruitgang der geitenteelt ter harte gaat, en eens overwogen of mijne gevoelens de hunne kunnen deelen om zoo tot samenwerking te komen over geheel Nederland, om met de Juni-conferentie tot verder overleg en vaste plannen te komen.

Lage Zwaluwe.

SCHMITZ.

Lectuur.

Zoo pas is van de hand des heeren Jacq. Timmermans verschenen: „Economische (geldelijke) en sociale beteekenis van de kleinveehouderij, (varkens, schapen, geiten).“ Reeds de naam van den schrijver is ons borg, dat hier een schat van practische wenken worden gegeven voor den houder van klein vee, den minderen man dus. Vandaar dat we onze lezers opwekken het boekje aan te schaffen; vooral besturen van vereenigingen, doch die zich op sociaal en economisch gebied bewegen zullen er veel in vinden, dat voor de leden van belang is besproken te worden. De prijs is 60 ct. en het is te bekomen bij de firma

Leiter-Nippels te Maastricht. Ook door bemiddeling van onze administratie te verkrijgen. Eveneens: „Nederlandsche Geitenteelt“ a f 1.50 en „Opfokken van jonge lammeren“, 2e druk a f 0.08.

Uit Gelderland.

Herwijnen. Donderdag 6 April j.l. werd alhier door de Geitenfokvereniging „Herwijnen“ hare jaarlijksche vergadering gehouden.

De vergadering werd door den voorz. op gebruikelijke wijze geopend. Na lezing der notulen werd door den penningmeester verslag uitgebracht van den finantieelen toestand der vereniging, waaruit bleek dat er dit jaar een na-deelig saldo was van f 18.18⁵.

Aan de beurt van aftreding waren de bestuursleden W. van Zee en G. Vervoorn. W. van Zee werd met algemeene stemmen herkozen, terwijl in plaats van G. Vervoorn werd gekozen Joh. Verkerk. In plaats van G. Mus, die bedankte, werd gekozen G. Donker.

Het dekgeld voor *niet*-leden werd bepaald op f 1.25. Besloten werd in Sept. weder een keuring te houden. Ook werd besloten den dekbok wegens inteelt te ruilen.

Bij rondvraag werd het nuttige nog bepleit van het aanschaffen van een fokregister en het oprichten van een onderlinge geitenverzekering, welke voorstellen werden aangehouden voor een volgende vergadering.

Niets meer ter tafel zijnde, werd de vergadering, die slecht bezocht was, onder dank aan de aanwezigen, door den voorzitter gesloten.

ADVERTENTIËN

Te koop gevraagd:

5 stuks jonge Saanengeitjes

niet ouder dan 6 weken, van zuiver ras, met opgave van prijs en afstamming.

Brieven aan den Voorzitter der Geitenfokvereniging L. A. VEENHUIZEN, Loenen (Veluwe)

Volbloed Saanenbokje.

TE KOOP:

Een volbloed BOKJE,

geboren 1 April 1917. Afstammingsbewijzen aanwezig.

Voorzitter Afd Mook v. d. P. L. G. V.

GEVRAAGD:

1 à 2 GEKRUISTE SAANERGEITEN,

(2 à 3 maal gelamd), wit), ongehoord, met schofthoogte en melkopbrengst moeten beslist eerlijk zijn.

Brieven met prijs en nadere omschrijving aan M. POUW, Boskoop.

Secretarissen van Geitenfokverenigingen!

Wilt U voor Uwe Vereeniging in het bezit komen van net

DRUKWERK?

Laat het dan vervaardigen aan de DRUKKERIJ, GENDRINGEN.

Orgaan van de Ned. Commissie voor de Geitenfokkerij.

Abonnementsprijs per jaar. . . f 0.60
 franco per post . . . . . „ 0.75
 Buitenland. . . . . „ 1.—
 stukken in te zenden voor den 10en,
 Advertentiën voor den 13en.

REDACTIE: ULFT (Geld.)
 ADMINISTRATIE EN UITGAVE:
 Stoom- en Electretrische Drukkerij
 „GENDRINGEN” te Gendringen.

Prijzen der Advertentiën:
 Van 1—6 regels . . . . . f 0.60
 Elke regel meer. . . . . „ 0.10
 Bij Abonnement aanzienlijk Rabat.

Officieel.

Voorloopige Agenda,

Voor de op Donderdag 12 Juli 1917, voormiddags
 elf uur in het Haagsche Koffiehuis te Utrecht
 te houden 8e Conferentie ter behartiging
 der belangen van de Geitenfokkerij
 in Nederland.

1. Ingekomen stukken en mededeelingen.
2. „Registratie van jonge dieren“, in te leiden door Dr. D. L. Bakker, te Alkmaar, Rijks-veeteeltconsulent voor de Provinciën Noord- en Zuid-Holland.
3. „Het veevoeder-vraagstuk“, in te leiden door den heer J. P. Brants te Amsterdam.
4. „Iets over gewenschte en ongewenschte stam-

boomen bij de geiten“, in te leiden door J. J. Huisman te Groningen, Rijkszuivel-consulent voor de provincie Groningen.

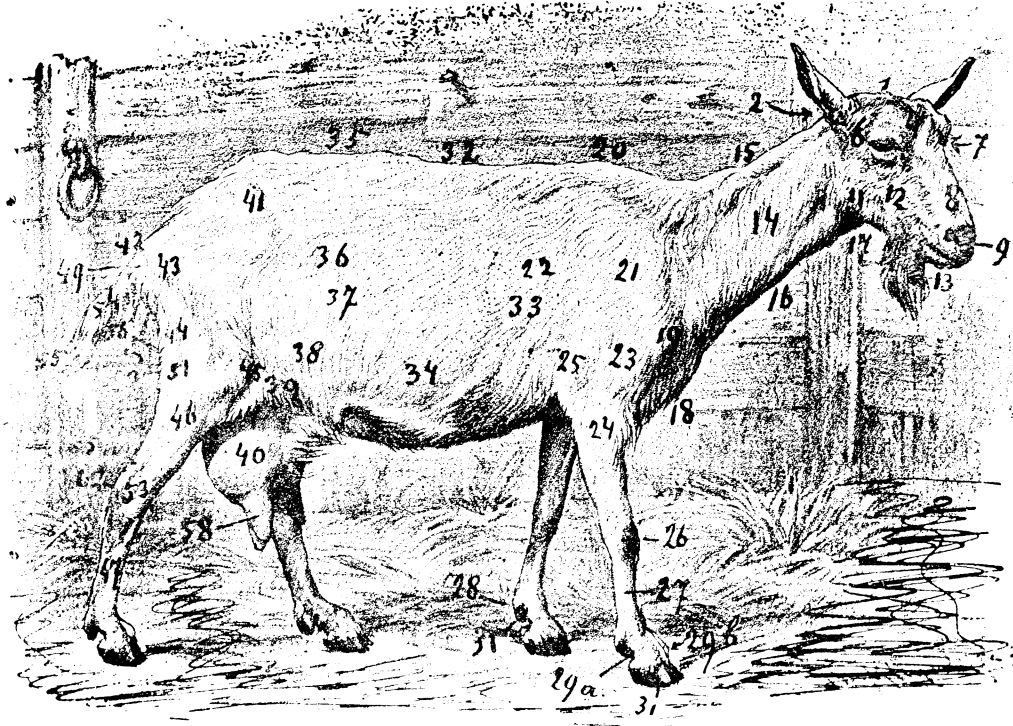
Tot deze conferentie worden uitgenoodigd alle Provinciale Commissiën en Bonden voor de Geitenfokkerij, Veeteelt-consulenten, Zuivel-consulenten en Rijkslandbouwleeraren.

Onderwerpen, welke men alsdan nog aan de orde wenscht te stellen, of waarover men eene lezing of voordracht wenscht te houden, kunnen nog aan den ondergeteekende worden opgegeven vóór 25 Juni a.s.

Namens de Nederlandsche Commissie voor de Geitenfokkerij.

De Secretaris:
 BERGMAN.

HALFWEG, 8 Juni 1917.

1. Voorhoofds- of tusschenhoornkam, 2. nek, 3. horens, 4. voorhoofd, 6. slaap, 7. oogen, 8. neus, 9. neusgaten, 10. neusspiegel, 11 en 12. kaak en wang, 13. achterlip, 14. hals, 15. bovenste-, 16. onderste halsrand, 17. keel, 18. kossum, 19. boeg, 20. schoft, 21. schouder of schild, 22. hazenleger, 23. opper- of bovenarm, 24. onderarm of schenkel, 25. elleboog, 26. voorknie, 27. voorpijp, 28. kogelgewricht, 29a. koot, 29b. kroon, 30. hoeven of klauwen, 31. achterklauwtje of spoorhiel, 32. rug, 33. borstwand, 34. buik, 35. lendenen of nierstreek, 36. hongergroef of miltkuil, 37. flank, 38. liesstreek, 39. vang, 40. uier, 41. heupen of uitwendige darmbeenshoeken, 42. staartwortel, 43. draaier van het dijbeen, 44. de dij, 45. achterknie, 46. achterschenkel, 47. achterpijp, 48. hak of hiel, 49. stuit, 50. achterdij, 51. broek, 52. hak- of hielpees, 53. spronggewicht, 54. staart, 55. staartpluim, 56 aarsopening, 57. kling, 58. spenen of tepels, 59. uierboord.

Het exterieur van de geit.

Gaven we in het voorgaande een plaatje met een onderschrift, waaruit men leerde de namen van de verschillende onderdeelen van het geërachte, thans geven we een afbeelding van een geit, van het exterieur zelf, welke met de nummertjes correspondeeren, die men in het onderschrift vindt. Ik achtte noodig ook deze afbeelding te geven, om, wanneer we de verschillende uitwendige deelen bespreken, zeker te zijn, goed verstaan te worden. Want het is merkwaardig hoe soms afwijkende benamingen voor de verschillende deelen van het lichaam in verschillende streken van ons land gegeven worden. Nog erger: bepaalde benamingen worden vaak door elkaar gegooid. Daarom had ik graag dat men ook dit plaatje weer bewaarde, evenals het vorige. Daar hebben we veel gemak van bij de verdere besprekingen van de eischen, aan het exterieur van de geit te stellen.

Ons plaatje stelt een ongehoornde geit voor.

Men heeft liefst ongehoornde geiten.

Ongehoornde geiten zouden meer handelbaar wezen en kalmer; men loopt geen gevaar, dat de dieren andere met hun horens wonden; zij raken niet verward in touw of ketting; kunnen niet zoo gemakkelijk het hok of den stal vernielen. Verder noemt men nog als voordeel, dat uit den aard der zaak al heel gering zal wezen: dat de voedingsstoffen, die noodig waren voor hoornvorming, bij ongehoornde dieren voor betere doeleinden ten goede komen. En ten slotte wordt nog wel eens verteld, dat de melk van ongehoornde geiten een milderden smaak heeft dan die van geoornde, iets, wat ik tot dusver nog niet heb kunnen constateeren.

Daartegenover staat, dat het hoornlooze vooral wel wat in doet boeten aan uiting van kracht en sterkte. Dr. Wester wees er reeds op, dat bij bokken dit wel verband kon houden met grootere vatbaarheid voor onvruchtbaarheid.

Nemen we nu eens het plaatje van het geraamte van de geit voor ons. Ik zal dij de bespreking daarvan nummerijes gebruiken, die overeenstemmen met de nummertjes op het plaatje en bij het onderschrift daarvan.

Het geraamte wordt verdeeld in beenderen van den kop, die van den romp en die van de ledematen. Tot de eerste behooren een reeks beenderen, waarvan de bespreking gevoegelijk kan wegblijven. Tot de beenderen van den romp behooren: 1. de halswervelkolom, bestaande uit zeven halswervels en ligt ongeveer in het midden van den hals. 2. De ruggewervelkolom met dertien wervels ligt, zoals we zien, vrij laag in het lichaam, en loopt van voren naar achteren iets op. De doornvormige uitsteeksels (dat zijn, die vrijwel loodrecht naar boven zijn gericht), zijn van de voorste het langst, behalve die van de twee voorste ruggewervels. Tusschen de dwarsuitsteeksels van twee op elkaar volgende ruggewervels zijn deze met een kraakbeengewricht verbonden.

3. De ribben, waarvan de acht eerste rechtstreeks met het 4 borstbeen zijn verbonden en daarom ware ribben worden genoemd; de vijf laatste zijn de valsche ribben, welke door kraakbeen zijn verbonden, met het kraakbeen van een voorgaande rib. De ribben zijn naar buiten en naar achteren gewelfd, welke welving bij de eerste ribben nog gering is. Direct achter het schoublad moet de welving echter al flink zijn voor flinke ruimte voor de ademhalingsorganen en meer naar achteren voor de spijsverteringsorganen. 5. De lendenwervelkolom sluit weer aan de ruggewervelkolom en bestaat uit zeven (soms acht) wervels. De doornuitsteeksels zijn hiervan kort, de dwarsuitsteeksels zijn lang, om stevigheid aan de lendenstreek te geven. De lendenwervelkolom moet horizontaal verlopen, hetgeen op kracht en sterkte wijst. Is rug of zijn de lendenen ingedoken, dan spreekt men van flauwen rug en is het gebrek heel erg, dan spreekt men van „sabel“-rug. Bij een karperrug of lendenen, verloopt de welving naar boven.

6. Het kruis- of heiligebeen volgt op de lendenen en bestaat uit vijf vergroeide wervels. Ten slotte vormen 7. tien á zestien staartwervels het geraamte van de staart. Het bekken bestaat uit twee helften, elk gevormd door drie aan elkander vergroeide beenderen, zijnde 8. het heupbeen (of darmbeen), waarvan 6. de knobbel uitwendig te zien is; dan 10. het zitbeen en ten derde, het schaambeen, dat vrijwel horizontaal onder beide andere beenderen en totaal binnen in het diert ligt. Het kruis of bekken moet niet te sterk hellen.

Tot de beenderen van de ledematen behooren 11. het dijbeen, dat met het bekken een kogelgewricht vormt, dat heupgewricht heet. Niet te te verwisselen met „de heup“; dat is de heupbeenknobbel. Bovenaan het dijbeen draagt het

een knobbel, die 12. groote draaier heet en waaraan men de bekkenbreedte meet. De draaier moet vrij hoog liggen, anders helt het bekken naar beide zijden. Vóór het onderste deel van het dijbeen ligt 13. de knieschijf, waarachter het kniegewricht, gevormd door dijbeen en 14 groot-schenkelbeen of scheenbeen, aan welk laatste het kleinschenkelbeen of kuitbeen is bevestigd. Het schenkelbeen moet voor een goeden stand met een horizontale lijn een hoek van 140—150 graden maken. Het vormt met de beentjes van het spronggewricht 15. de hak of spronggewricht.

Een der beentjes van het spronggewricht heet 16. het hiel- of hakbeen, waaraan de voorname „hakpees“ is bevestigd. 17. Het pijpbeen, bestaande uit twee naast elkaar gelegen geheel vergroeide beentjes, vormt met de beentjes van het spronggewricht één gewricht. Het pijpbeen mag niet te veel naar voren staan, anders krijgt het diert een „sabelbeenigen“ stand. Op het pijpbeen volgen twee aan twee naast elkaar liggend 18. twee kootbeentjes, 19. twee kroonbeentjes, 20. twee klauwbeentjes. Tegen ieder kootbeentje ligt achteraan een pees- of sesambeentje. Boven de kootbeentjes liggen de kootgewrichten.

22. Het schouderblad is enkel door spieren met den romp verbonden. Zijn deze niet krachtig ontwikkeld (jonge dieren, te zwakke dieren), dan zakt de romp iets tusschen beide schouderbladen door. Het schouderblad moet, om goeden gang en stand, met 23. het opperarmbeen een hoek van 90 graden en met een horizontale lijn een hoek van 45 graden vormen. Is de schouder steil, dan is hij ook meestal kort en vaak smal, waardoor weinig spierontwikkeling mogelijk is en ook een ruime gang wordt belemmerd.

Aan het opperarmbeen bevindt zich 25 de voorste boegknobbel. Het schouderblad wordt door 24. de kam van het schouderblad in voorste en achterste kamgroeve verdeeld. Het opperarmbeen vormt met 26 het onderarmbeen of voorschinkelbeen één gewricht. Het moet loodrecht staan. Aan het onder- en opperarmbeen is verbonden het 27. elleboogsbeen, waaraan de elleboogknobbel. Het onderarmbeen, vormt met de beentjes van 28. de voorknie een gewricht. Het voornaamste beentje hiervan is 29. het haakbeen, waaraan belangrijke spieren hun aanhechtingspunten hebben. Op het onderarmbeen volgt 30. de voorpijp, welke ook loodrecht moet staan. Dan volgen er weer gelijke beentjes als bij het achterbeen.

De jonge geit groeit ongelijk op: beurtelings bij voor- en achterlijf. Een bevruchte eenjarige geit zal het voorlijf lager dan het achterlijf hebben. De geit is in hoogte en breedte op 4-jarigen leeftijd volgroeid; doch strekt zich daarna nog in lengte uit.

De geit moet volgens E. Vandevelde, secretaris van den Provinciaal Geitenbond in Belgisch Oost-Vlaanderen wezen: 1e. Hoog van gestalte,

fijn van pooten en lang van lijf. 2e. Klein van kop en zonder horens. 3e. Recht van rug en breed van borst en kruis. 4e. Breed en diep van buik en diep van gang. 5e. Het voorkomen hebben van een flinke en melkgevende moedergeit.

P. Parmentier, kweker te Meulebeke (Belgie) zegt: „Een geit moet het vierkant volzetten, gevormd door rechte lijnen van het voorpunt van de schoft, tot den inzet van den steert, als bovenlijn en van de klauwen van voor- tot achterbeenen als benedenlijn; met zijlijnen van de inplanting van den staart, alop de hiel tot den voet en van het schoft alover de schouder voor de knieën, tot aan den voorvoet.“

Tot zoover de heer Parmentier. Beschouwen we een en ander nu eens nader en nemen hier toe het plaatje van de geit voor ons, waarop de verschillende uitwendige deelen met cijfertjes zijn aangegeven. Voor het gemak zal ik in deze beschrijving weer overeenkomstige cijfertjes gebruiken.

1. De voorhoofds- of tusschenhoornkam is een verhevenheid midden op den kop, dus als er horens aanwezig zijn tusschen beide horens. 2. De nek ligt tusschen beide ooren; dus vanaf de voorhoofdskam tot het begin van den hals. De profiellijn van den kop, is de lijn, getrokken langs den voorkop. Zij kan recht, maar liefst iets ingedoken wezen onder de oogen; het voorhoofd moet iets welen. De ooren moeten lang, fijn, licht en fijnbehaard wezen. De geit moet levendig, maar zacht uit de oogen zien, de bok daarentegen vurig, bij het boosaardige af. De kop moet verder nog wezen: edel, vriendelijk, vrij lang, licht, maar in het voorhoofd toch breed. Van een bok iets korter. Nooit spitse muilen en smalle kaken. Een dikke, plompe kop wijst op niet edel zijn en levert vaak moeilijkheden bij geboorte. Reizen in vochtig weer, gebrek of verwaarloozing kunnen tijdelijk of blijvend dikke koppen veroorzaken.

Aan 14. den hals onderscheidt men: 15 een bovenste en 16 een ondersten halsrand, waartusschen de zijvlakten van den hals. De hals moet vrij lang, slank en toch voldoende gespierd wezen. Vooral uit de voorborst moet hij krachtig komen en naar den kop smaller verlopen. De hals moet schuin, iets ingedoken, dus iets herthenhalschtig oploopen. Een sterke insnoering van den hals voor de schoft wijst echter op oververedeling of verzwakking. De hals van den bok moet wat korter en krachtiger wezen, zonder grof te zijn. Aan den hals komen wel klokjes voor. Bij het eene ras meer dan bij het andere; zij hebben echter geen beteekenis.

De romp wordt verdeeld in drie deelen: ten eerste het voorstel of de voorhand, dat is dat gedeelte, hetwelk is gelegen tusschen loodrechte vlakken, geplaatst voor de boegknobbels en achter de achterste hoeken der schouderbladen; ten

tweede, het middenstel of de middelhand, die tot grenzen heeft laatstgenoemd vlak en een loodrecht vlak, geplaatst voor de heupknobbels; ten derde, het achterstel of de achterhand, begrensd door laatstgenoemd vlak en een loodrecht vlak, geplaatst achter de derde zitbeenknobbels. 19. De boeg, wordt gevormd door den boegknobbel of katrol van het opperarmbeen. 20. De schoft wordt gevormd door de lange doornvormige uitsteeksels van de eerste, vooral de vijf eerste, ruggewervels. De schoft moet recht zijn en ook recht in de ruglijn overgaan. Dan volgt 21. de schouder of het schild. Staat de schouder aan den boeg af, boegig, of heeft men te doen met losse schouders, dan wijst dit op slap spierstelsel en banden. Plattriberigheid der borst kan mede oorzaak zijn van boegigheid. Dus een groote fout. De schouder moet vastliggend zijn, lang, schuin en goed gespierd, hetgeen ook een goeden gang bevordert. Onmiddellijk achter den schouder is een meer of minder uitkomende holte. 22. Het hazenleger genaamd, dat echter zoo klein mogelijk moet wezen. Een groot hazenleger wijst op platte ribben of losse schouders. Aan den schouder sluit 23. de opper- en bovenarm. Hierop volgt 24. de onderarm of voorschinkel met 25. de elleboog. Onder den onderarm ligt 26. de voor- knie, en hierop volgt 27. de voorpijp, 28. het kogelgewricht, 29a. de koot, 29b. de kroon, 30. de hoeven of de klauwen, 31. het achterklauwtje of bijklauw. De bijklauwen moeten hoog gelegen zijn en dus geenszins den grond raken. De ruimte tusschen de twee hoeven heet klauwspleet. Hier ontstaan vooral ook blaren bij „mond- en klauwzeer“.

De voorbeenen moeten tot de kooten loodrecht staan, en niet grof, maar droog en sterk wezen met droge, krachtige en buigzame gewichten. De kooten moeten kort zijn en vooral niet doorzakken of slap wezen; dat getuigt van zwakte. Te steile kooten is eveneens als een gebrek te beschouwen. Staan de knieën te kort, dan heet dit gebrek: kalvenknieën; staan de geheele voorbeenen te kort bijeen, dan wijst dit op te smalle borst. Zijn de voorbeenen in het kniegedeelte naar voren gebogen, dan heet dit: „bokbeenigheid.“ En inderdaad komt dit gebrek veel bij bokken, vooral onder de oudere, voor. Grooter is echter het tegenovergestelde gebrek, namelijk, dat de knieën naar achter zijn gebogen. Dit heet „holle“ knieën, en dit wijst op zwakte in bouw.

De borst moet breed zijn, diep en goed ontwikkeld. De rug moet zijn lang, sterk en recht; dus niet naar boven gebogen (karperrug) en vooral niet ingezonken (zadelrug). Een lange rug wijst op melkrijkheid en goeden opfok. Een slappe rug op zwakte. De benedenlijn van den romp moet aan de borst het laagst gelegen zijn,

verder naar achteren verloop, om bij den uier iets te stijgen. Zoo zijn dan ook geen hangbuiken aanwezig, welke wijzen op onoordeelkundige voeding, verpleging en opfok. De lendenen moeten breed zijn om ruimte aan buik te geven voor flink ontwikkelde ingewanden en van baarmoeder bij dracht. De lendenen mogen echter niet te lang zijn, anders wordt 36. de hongergroef of miltkuil te groot.

De 37 flank moet goed gesloten zijn, hetgeen van kracht getuigt. Dit is van groote beteekenis, omdat zij mede-drager is van de ingewanden en van de vrucht en omdat ze dienst doet bij ademhaling en afscheiding van de vrucht.

De 40. uier moet zijn lang, diep en breed. Hanguiers, welke wel diep, maar niet lang en breed zijn, maken wel veel vertoon, maar hebben geen grooten inhoud en zijn vaak lastig bij het melken. In de uier liggen melkklieren, waarom het ons te doen is, maar ook bindweefsel, vetweefsel, bloedvaten, lymfhevaten en zenuwen. Wordt de inhoud van een uier nu te veel ingenomen door bindweefsel, enz., zoodat te weinig klierweefsel aanwezig is, dan noemt men zoo'n uier; vleeschuier. Zulke uiers zijn even mooi ná als vóór het melken. De beharing van den uier moet fijn zijn. De spenen ziet men graag goed ontwikkeld, goed staande (iets naar voren gericht) en matig lang; te groote spenen (koespenen) zijn niet aan te bevelen.

De verbinding tusschen de zitbeenknobbels, de eerste staartswervels en het kruisbeen heeten: de banden. Deze moesten sterk en kort wezen. 43. is de plaats, waar de draaier van het dijbeen zich bevindt en waar dus de bekkenbreedte wordt gemeten. Het kruis moet zijn matig lang en flink breed (plaats voor de uier en tevens voor gemakkelijke geboorte); vooral niet toegespitst en niet te sterk hellend. De 50. achterdij vormt met een deel van den achterschenkel 51 de broek, welke in 51. de hak of hielpes verloopt, die op haar beurt eindigt aan 48. de hak of hiel.

Op den uier en de 59. uierboord groeit het haar voor een deel in tegengestelde richting, met den top naar boven. Dit zóó begroeid vlak heet „de melkspiegel“.

Een dier noemt men „koehakkig“ als de haken te kort bij elkaar zijn geplaatst en de pijpen, van achteren gezien, weer naar onderen toe van elkaar afwijken.

De lichaamsbouw van de geit moet groot, slank en gerekte wezen, wat wijst op adel en melkrijkheid. Maar ook krachtig moet de lichaamsbouw wezen, om gezonde dieren te fokken met groot weerstandsvermogen. Schoft en kruishoogte moeten ongeveer gelijk zijn; de romplengte mag hoogstens 2 á 3 cm. korter wezen dan de schofthoogte. Borst- en bekkenbreedte moeten ongeveer gelijk zijn. De borstomvang is bij geiten gemiddeld 5 cm. en bij bokken 11 tot 15 cm.

meer dan de lichaamslengte.

Ik meen in deze paar artikelen althans het voornaamste van de leer van het exterieur te hebben aangestipt en daardoor den gewonen geitenhouder en fokker van dienst te zijn geweest. Zij, die echter voorlichtend of voorwerkend moeten optreden, mogen van een en ander werkelijk heel wat diepere studie maken. Hiertoe verwijs ik naar het desbetreffende hoofdstuk van mijn werk: „Nederlandsche Geitenteelt“.

Sittard.

JACQ. TIMMERMANS.

Veeteeltconsulent.

Geitenziekten.

Vooreerst zullen we de uitwendige ziekten, die bij geiten kunnen voorkomen, bespreken. Het eerst zijn dan aan de beurt neus-, oog- en oorziekten. Zij komen zeer weinig voor en zijn zoo goed als altijd het gevolg van onreinheid. Oogziekten ontstaan nog wel meer, als er veel stof wordt opgejaagd, die zich in de ooghoeken en ook aan de leden zet. Uitspoelen met een zachten doek, gedrenkt in heel lauw water geeft dan spoedig de gewenschte genezing.

De ooren, en daar bedoelen we mee de uitwendige gehoororganen, moeten zacht behaard en rose gekleurd zijn. Nu willen die er wel eens schurftig uitzien. Dit is niet zelden de voorbode van een ziekte der geheele huid, waarover straks.

Op de overige deelen van het lichaam kunnen voorkomen gezwollen en verzwingen, alsook toevallige verwondingen door stooten, krassen of het in aanraking komen met snijdende of stekende dingen, alsook beenbreuken. Gezwollen, vooral als het mes er aan dient te pas te komen, late men door den veearts behandelen, alsook wonden, door geen uitwendige oorzaken ontstaan. Toch worden deze laatste zelden geschaad door reinheid; zuiver houden dus.

Bij verwondingen heeft men op de eerste plaats te zorgen, dat de wonde gezuiverd wordt en zuiver blijft. Is men niet absoluut zeker, en dat zal men wel zelden zijn, dat het voorwerp, dat de verwonding teweegbracht zuiver is, dan moet de wonde eerst uitgewassen worden met een heel zachte carbol-, creoline- of lysoloplossing in water. 1 deel op 100 deelen water is voldoende, van lysol liefst nog minder. Dan is het goed, de wonde af te sluiten door een verband, als dit mogelijk is. Men voorkomt dan het er in geraken van stofdeeltjes of ander vuil en verhindert vliegen of andere gevleugelde insecten zich op de wonden te zetten, daaraan te zuigen en zoo de wonde te schaden, ook door het jeukgevoel en het daaropvolgende schuren. Het er over heen loopen is reeds een vervelend gekriemel voor het dier en men bedenke ook, dat vliegen overbrengers kunnen zijn van ziekten, die bij andere dieren, welke zij ook bezochten, aanwezig zijn.

Het vliegengevaar is volstrekt niet denkbeeldig, ook voor den mensch. Als geen verband kan aangelegd worden, dan sluite men de wonde of met zalf of anders met ongezoeten boter of gesmolten varkensreuzel. Nu zal men terstond de vraag stellen: welke zalf moet ik gebruiken? We antwoorden hierop dit: tegenwoordig wordt op de meeste plaatsen zalf in doosjes verkocht, die veelal de naam van heealzaf draagt. Wanneer de naam van den persoon, die ze vervaardigt, op het doosje voorkomt, dan kan men vrijwel verzekerd zijn, geen schadelijk goed aan te wenden. Men is wel niet absoluut zeker, maar een leverancier waagt zich niet gemakkelijk aan 't verstrekken van schadelijke zalf.

Of ze heelt of niet, dat is niet onze eerste eisch. Doet ze het, des te beter, maar het afsluiten der wonde, dat is het eerste en voornaamste doel, dat we er mee moeten beoogen. Kan men spoedig bij den veearts terecht, des te beter.

De heer Dommerhold raadt in zijn boekje „Geitenziekten“ aan, bepoederen met boorzuur, gemengd met poeder van houtskool.

Beenbrekingen kunnen genezen, ja, maar 't gaat niet gemakkelijk. Het been moet dan in een of ander verband gemaakt worden, dat den veearts het best is toevertrouwd, opdat genezing kan plaats hebben. Maar het been in acht nemen, zooals een mensch bij een fractuur doet, daarvoor heeft de geit geen verstand genoeg, zoodat het mes meestal het beste geneesmiddel is.

Nu komen aan de beurt huid- en klauwziekten. Vooreerst zullen we bespreken: luizen. Is dit een huidziekte, zal men vragen? Neen, direct natuurlijk niet, maar die parasieten maken het dier ziek. Het wordt lusteloos, ziet mat uit de oogen, vermindert in melkgift en voedselopname, zoodat een treurig er uitzien het directe gevolg is en moet zijn.

Doch nu spreekt het van zelf, dat, eer het zoover gekomen is, die luizen al heel wat schade hebben veroorzaakt en ook ligt het voor de hand, dat de eigenaar dan die diertjes niet heeft bemerkt of er geen acht op geslagen heeft. Had hij zijn melkdier behandeld zooals het behoort, meer nog, waarop het recht heeft, namelijk met borstel en kam en een enkele maal wasschen, dan zouden de luizen wellicht niet gekomen zijn of spoedig opgemerkt. Wij zeggen: „wellicht,“ want het houtwerk van den stal kan de bakermat der luizen zijn, die dan telkens, al reinigt men het dier geregeld, toch weer er op voorkomen. Bij reinigen der geit behoort, reinigen van den stal. Dat is de algemeene regel voor de behandeling onzer dieren, maar bijzonder bij het voorkomen van huidziekten.

De lievelingsplaatsen, waar de luizen zich ophouden, zijn hals en rug, maar vooral de staart-inplanting. Vandaar uit verspreiden zij zich over het geheele lichaam. Genoemde plekken moeten

dus steeds goed nagezien worden.

Luizen komen het meest voor in den winter. Dan is de haarbedekking het dichtst en het haar het langst, zoodat men ze niet spoedig opmerkt en het dier zelf ze het slechtst kan verwijderen. Maar, zoo zouden wij willen vragen, zou de volhand van voeder, die bij zomerdag veelal bestaat, niet mede van invloed zijn? Dit staat vast, hoe armzaliger het dier, hoe meer parasieten er op voorkomen. Die kunnen er dan beter den baas spelen. In Gelderland bezigt men een spreekwoord, dat den toestand aardig typeert: „hoe oolijker rot, hoe meer vlooiën.“

Zijn de luizen er eenmaal, dan zijn ze weg te krijgen met een mengsel van raap- of lijnolie en petroleum, elk voor de helft. Daarmee moet het *geheele* lichaam worden ingewreven. Na eene behandeling zijn de luizen weg. Ja, zoo lijkt het. De honderden, die men voorheen zag, merkt men niet meer. Maar die paar, die goed verborgen zaten, leven nog. En nu moge het niet geheel waar zijn, wat men zegt, n.l. dat een luis in 24 uren overgrootvader wordt, zeker is, dat die dieren sterk vermenigvuldigen en na een paar weken beleeft men hetzelfde stelletje weer. Ook de neten, dat zijn de eieren, zijn na een inwrijving niet weg of gedood. Driemaal dient een inwrijving te worden herhaald, nadat telkens een afwassching met lauw zeepwater is gevolgd. Reinigt men daarbij ook houtwerk, door bestrijking met petroleum of carbolineum of kalkmelk, dan mag men gerust hopen, er van verlost te zijn. In Duitschland is luizenzalf in den handel, die uitmuntend moet werken. Ook hebben we wel eens kwikzalf (gevaarlijk) zien aanwenden met het gewenschte gevolg. *Wordt vervolgd.*

Agenda

der algemeene vergadering van den provincialen bond van Geitenfokvereëningen in Noord-Holland te houden op Donderdag 28 Juni 1917, des voormiddags 10 uur, in „Krasnapolsky“ te Amsterdam.

N.B. Volgens Art. 11 der Bondsstatuten hebben de Voorzitters der aangesloten vereëningen het recht om 1 stem uit te brengen, en volgens Art. 10 de afgevaardigden zooveel stemmen als de vereëning tientallen van leden telt, tot een maximum van 5 stemmen, terwijl volgens Art. 16 de in dezen beschrijvingsbrief vermelde punten vooraf in een ledenvergadering Uwer vereëning moeten besproken worden.

Op de vergadering hebben toegang alle leden der aangesloten vereëningen.

AGENDA:

1. Notulen.
2. Ingekomen Stukken en Mededeelingen.
3. Voorstel van het Bestuur tot vaststelling van het „Reglement voor het houden van reserve-

bokken". (Ontwerp toegezonden bij circulaire N° 16 van 28 Februari 1917.)

4. Rekening en Verantwoording over 1916.
5. Begroting voor 1917.
6. Verslag over 1916.
7. Verkiezing van een bestuurslid wegens peridieke aftreding van den Heer G. J. K. Baron van Lynden van Nederhorst op 1 Januari 1918 (herkiesbaar) en verkiezing van een Bestuurslid ter voorziening in de vacature, ontstaan door het vertrek van den Heer H. J. Verkuijl (aftr. 1 Januari 1920).
8. Bespreking rapport in zake stamboekhouding enz., uitgebracht door een door het Bestuur daartoe benoemde Commissie. (Afdruk toegezonden bij circulaire N° 16 van 28 Febr. 1917.)
9. Voorstel der Geitenfokvereniging te Zaandam tot oprichting eener coöperatie voor geitenvoer
10. Voorstel der Geitenfokverenigingen te Nieuw-Vennep, Hillegommerdijk en Rijk, tot opheffing der verplichting tot verzekering der dekbokken.
11. Bespreking oprichting van een fokstation voor dekbokken, (Op de agenda geplaatst op verzoek der Geitenfokvereniging te Santpoort).
12. Rondvraag.

Het Bestuur:

Berkhout, 8 Juni 1917.
Halfweg,

R. VISSER Lz., Voorz.
BERGMAN, Secr.

Uit Overijssel.

Op eene gecombineerde vergadering van zuster-vereinigingen uit de omgeving van Zwolle, gehouden 2 Juni j.l. werd besloten gezamenlijk een adres te richten tot de Commissie der Geitenfokkerij in deze provincie, teneinde deze te bewegen bij de betrokken Minister aan te dringen, dat voor de bokhouderijen in het bijzonder en voor de geiten in het algemeen, spoedig krachtvoeder wordt beschikbaar gesteld, opdat bij het komende dekseizoen niet blijke, dat de dieren door gemis aan krachtvoeder, ook de teeltkracht hebben verloren.

Tevens werd nog het gevoelen geuit, dat er behoefte tot een beter samenwerken in de geitenbeweging, ook voor deze provincie bestaat en ondergeteekende werd opgedragen in deze richting stappen te doen, waardoor eene provinciale Bond van Geitenfokverenigingen in het leven wordt geroepen.

Teneinde aan bovenstaande opdracht te voldoen. verzoek ik beleefd doch dringend dat alle verenigingen van Geitenhouders in deze provincie, vóór 1 Aug. e.k. adres opgeven, van haar Voorzitter en Secretaris, alsmede den naam der Vereniging en of het uitsluitend fok- of verzekering, dan wel beide behelst.

Met dank voor de opname

Hoogachtend,

G. POMPERT.

Uit Noord-Brabant.

In het Dagblad van N.-Brabant van 6 Juni j.l. vindende het volgende bericht uit Dorst (Baronie v. Breda):

„De sterfte onder de geiten is hier dit jaar *weer verbazend* groot. Dit treft vooral den arbeidersstand, welke het in dezen duren tijd toch al hard te verantwoorden heeft.“

Zooals bekend, fokt men in de Baronie de inlandsche witte geit.

Verslagen, vragen en andere correspondenten, richt men aan de Redactie te Uift

Advertentiën betreffende zende men rechtstreeks aan de Drukkerij van „de Geit“ te Gendringen.

Bij *verhuizing* gelieve men adresverandering op te geven, of als men het orgaan *niet* of *niet op tijd* ontvangt wordt men beleefd verzocht daarvan bericht te zenden aan den uitgever te Gendringen.

Gelieve vooral nauwkeurig en duidelijk adres op te geven, daar dit bij vele abonné's te wenschen overlaat. Nog steeds komen couranten terug, met de bemerking; vertrokken of duidelijker adres of meerderen van dien naam enz. Wij verzoeken daarom nogmaals beleefd, de adressen na te zien, en bij niet nauwkeurig adres, daarvan bericht te doen aan den uitgever.

Men voorkomt, dan onnoodige teleurstellingen.

Wie van de abonné's is genegen tot medewerking van propaganda te maken voor onze courant. Exemplaren van „De Geit“ zijn gratis voor verspreiding en kennismaking beschikbaar.

Wie doet zijn best er eens voor?

De Uitgever.

Advertentiën.

Volbl. Saanenbokje,

te koop geb. 27 Mei '17 bij de Secr. v. d. Geitenf. te Austerlitz.

Volledige afstammingsbewijzen.

Vader en Moeder beide bekroond met de 1e prijs.

TE KOOP

2 Saanenbokken,

wit en ongehoord, met stambewijzen, geboren April '17. Te bevragen bij P. CLEMENT, Secr. Geitenfokver. te Nieuw-Vennep, Sloterweg 667.

Aangeboden een zuiver

volbl. Saanenbokje,

bepaald iets moois, en wegens gebr. a. voedsel ook

de Moedergeit,

benevens een halfbloed en een Schaapsram, geschikt om in 't najaar te dekken.

Brieven aan G. KAMPHUIS, Eefde.

Te koop aangeboden een twee-jarige

volbloed Saanenbok

met volledige afstammingsbewijzen, prachtier, ook genegen te ruilen voor jonge Saanenbok.

Nadere inlichtingen te bekomen bij JOH. KOETSIER, Voorz. Geitenfokveren. „Ittersum en Omstreken” te Ittersum bij Zwolle.

TE KOOP

3 volbloed Saanenbokken en

1 volbloed Saanengeit,

wit ongehoord en zonder gebreken, geboren 20 Maart 1917, voorzien van stamboom, oormerk en knoop.

Te bevragen bij D. VAN MANEN, Houdringe, de Bildt (Utr.).

Te koop zeer beste ongehoorde witte

Saanenbok,

voor billijke prijs. Volledige garantie.

Geboren 23 Maart 1913 met afstammingsbewijs.

Te bevragen bij A. DENKEMA, Secretaris der Geitenfokvereniging te Bunnik (prov. Utr.)

TE KOOP

2 Saanen- of Nederlandsche Edelbokjes,

geb. 4 April 1917, van bekroonde Moeder en Grootmoeder. Moeder, Dina No. 36, behaalde de 1e prijs als melkgeit, October '16. Grootmoeder, Siska No. 18, de 2e prijs als lam. Desverlangd wordt vruchtbaarheid gegarandeerd.

Brieven franco met betaald antwoord aan J. TH. DERKSEN, Woert No. 151, Groessen.

Te koop een prachtige

3-jarige Saanenbok,

met volledige afstammingsbewijzen. Vruchtbaarheid verzekerd. Moet weg wegens familietelt.

Te zien en te bevragen bij B. HUININK, Voorz. Geitenfokver., Aalten.

TE KOOP

2 raszuivere Saanengeiten,

oud 2 maanden en één raszuivere, 2 × gelamd!
Br. aan F. v. D. BROEK, Berghem.

Te koop gevraagd

2 jonge Geitjes,

gekruist ras, door P. JANSE Az., Biggekerke.

De Fokvereniging „DELLEN” vraagt prijsopgave van

2 LAMMEREN,

dit jaar geboren, raszuiver, wit en ongehoord.
Br. aan G. HAMETSMA, Secr., Delden.

Te koop gevraagd

2 jonge Saanengeitjes

van zuiver ras, met opgave van afstamming, prijs en leeftijd.

Brieven aan den Secretaris der Geitenfokver. C. DIECKMANN te Doorwerth.

Gevraagd een

1-jarige guste Geit,

(z.g. overhouder), wit, ongehoord, gekruist Saanenras, liefst met afstemming.

Brieven met schofthoogte, prijs, enz. aan M. POUW, Boskoop.

GEVRAAGD :

1 gekr. Saanengeit,

1 à 2 maal gelammerd, wit, ongehoord, schofthoogte en melkopbrengst beslist eerlijk opgeven.

Brieven met prijs en nadere omschrijving aan A. WILLE, Secr. Geitenfokver, Groede (Zeel.).

Orgaan van de Ned. Commissie voor de Geitenfokkerij.

Abonnementsprijs per jaar. . . f 0.60
 franco per post . . . . . „ 0.75
 Buitenland. . . . . „ 1.—
 stukken in te zenden voor den 10en,
 Advertentiën voor den 13en.

REDACTIE: ULFT (Geld.)
 ADMINISTRATIE EN UITGAVE:
 Stoom- en Electrische Drukkerij
 „GENDRINGEN” te Gendringen.

Prijzen der Advertentiën:
 Van 1—6 regels . . . . . f 0.60
 Elke regel meer. . . . . „ 0.10
 Bij Abonnement aanzienlijk Rabat.

Geitenziekten.

(Vervolg.)

Schurft is een nogal veelvuldig voorkomende huidziekte. Ons is ook eens om raad gevraagd omtrent een schurfachtige ziekte, die de Duitschers „Flechten” noemen en die zich voordoet als kale plekken ter grootte van een gulden ongeveer, terwijl de schurft zich over de geheele oppervlakte van de huid verspreidt.

Schurft wordt veroorzaakt door kleine diertjes, die met het bloote oog niet zichtbaar zijn. Het zijn mijten en wel schuritmijten, evenals die in de kaas, kaasmijten heeten. Als men een groot aantal, een ophooging wil aanduiden, zegt men in Gelderland: „zoo dik as de miet”. Een bewijs, dat die diertjes in één ontelbaar getal aanwezig zijn. Zij graven gangen in de huid, waardoor dan geplooidde korsten ontstaan en wel het eerst op de minst behaarde plekken. De dieren worden erg geplaagd door de jeuk, het haar valt uit en zij

krijgen een zeer onooglijk aanzien. Het spreekt van zelf, dat de melkgift zoo goed als geheel verdwijnt en, treedt men er niet tegen op, is de dood een onvermijdelijk gevolg.

De heer Dommerhold heeft in zijn boekje „Geitenziekten” een probaat middel ter genezing aangegeven, dat we steeds met het beste succes aangeraden hebben. Het is: flink insmeren met een zalf, bestaande uit 1 deel creoline, 1 deel spiritus en 8 deelen groene zeep, goed onder elkaar gemengd. Ook geeft hij aan: een zalf, bestaande uit: 20 deelen creoline, 10 deelen perubalsem en 100 deelen reuzel (smout). *Meer dan een derde deel der lichaamsoppervlakte mag men nooit met eenige zalf in een keer insmeren.*

Nu zullen we eens uit de school klappen. In de couranten hebben we gelezen, dat de Duitschers, die hier kwamen om voedsel te halen, een ziekte inhevoerd hebben, die men de „Krets” noemt in den Achterhoek. Dat woord heeft daar een onaangename klank. Vandaar dat men van-

daag zegt: „de Deutsche ziekte“. Van Hollanders hoorde we ze noemen: „de Belgische ziekte“, verschillende namen van dezelfde kwaal. In Duitschland geneest men ze in drie dagen, doch hier is men daarvoor niet ingericht. Genoeg. We hebben iemand, die met zijn heele huishouding de Deutsche ziekte had, het eerste middel aangeraden, met het beste gevolg. Kan men er zijn voordeel mee doen, men probeere ook!

Ouderdomskenmerken bij geiten.

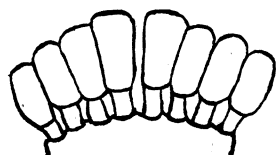
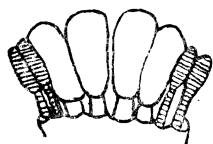
(Zie ook No. 10 van den 1en Jaargang.)

Het zuiverste kenmerk van den ouderdom van een geit is het oormerk met het daarbij behoorend papier (geboorteberecht, stamboekbewijs enz.) van een goed geordende, goed werkende fokvereniging of stamboekhouding, welke strenge controle uitoefent. Maar lang niet alle geiten zijn met zoo'n oormerk versierd. O, zoo'n klein procentje nog maar. En het is toch noodig, dat we

ook de geiten naar haar leeftijd kunnen schatten, omdat haar waarde voor een groot deel afhangt van haar ouderdom. Er is voor ieder dier een bepaalde leeftijd, waarop het 't meest waard is. En nu is het niet voldoende om dien bepaalden leeftijd te kunnen herkennen, wij moeten van ieder dier kunnen schatten, hoever zij in ouderdom van bedoelden leeftijd af staat. Geschikte ouderdomskenmerken hebben we slechts in de tanden. Want geiten hebben voor een groot deel geen horens en als zij die hebben, blijkt, dat zij nog geen betrouwbare gegevens opleveren.

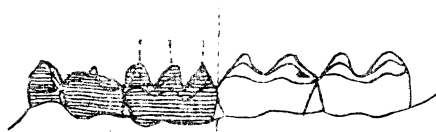
Veel studie omtrent de tanden als ouderdomskenmerken is ook al niet gemaakt. Behalve door M. Scheunpflug, Tierartz (Stolpen), die aan de universiteit in Leipzig in 1913 zijn doctorstittel verwierf met een redevoering over: „Das Gebitz und Zahnalter der Ziege“. Zij is in den handel gebracht onder den vorm van een te Dresden verschenen brochure.

SNIJTANDEN.

Tandwisseling van de geit.

KIEZEN.

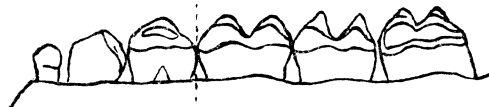
1 jaar oud.

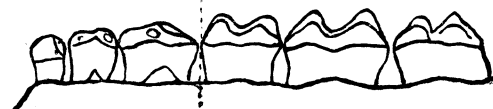
Van 1—1³/₄ jaar.

Van 1³/₄—2¹/₂ jaar.

Van 2¹/₂—3¹/₂ jaar.

Van 3¹/₂—4¹/₂ jaar.

De tandjes, waarmede het sikje ter wereld komt, of welke het eenige dagen na de geboorte krijgt, noemt men kleine of melktanden (zie fig. 1) ter onderscheiding van groote of breede tanden (zie fig. 5), zooals men die tanden noemt, welke bij het wisselen voor den dag komen. Men verdeelt de snijtanden in: binnenste, binnen-middelste buiten-middelste en buitenste (zie fig. 1.)

De eerste levensdagen heeft het sikje in den onderkaak gewoonlijk de drie eerste paar melktanden. De buitenste komen gewoonlijk als het sikje drie weken oud is.

Scheunpflug zegt nu, dat de wisseling der binnenste tanden plaats heeft op een leeftijd van 14—16 maanden; die der binnen-middelste op 19—22 maanden; die der buiten-middelste op 21—26 maanden en wel in hoofdzaak op 23—24 maanden, die der buitenste of hoektanden op 29—36 maanden, in hoofdzaak op 32—35 maanden. Op een leeftijd van $2\frac{3}{4}$ —3 jaar is de tandwisseling over het algemeen afgelopen. Ofschoon niet zelden voorkomt dat op een leeftijd van 38 maanden de hoektanden nog niet gewisseld hebben

Verder heeft *Scheunpflug* studie gemaakt van de lengte der snijtanden en den vorm der wrijfvlaakte, de kleur der wrijfvlaakte, de breedte der snijtanden, het te voorschijn komen der wortels en de kleur der snijtanden, alles in verband met den ouderdom. Maar dit al wordt zóó ingewikkeld dat ik liever hen, die er meer van willen weten verwijs naar het werkje van *Scheunpflug* of naar het werk van Dr. H. M. Kroon, getiteld: „De leer der leeftijdsbepaling bij de huisdieren“ en verschenen bij „De Veldbode“ te Maastricht.

Omtrent de kiezen van geiten nog het volgende: Aan weerszijden van de tanden heeft de geit in de onderkaak 6 kiezen; dus samen 12. Ook in de bovenkaak aan weerszijden 6 kiezen. De eerste drie der 6 kiezen aan elke zijden der beide kaken wisselen en worden premolieren of melkkiezen geheeten; de volgende drie wisselen niet en heeten molairen.

De premolaren zijn op 3 maandigen leeftijd alle aanwezig. Op $5\frac{1}{2}$ maand zijn de 4e kiezen zowel in bovenals in onderkaak in slijting. De 5e kies breekt meestal eerst door in de onderkaak bij 8—9 maanden en in de bovenkaak op 9—10 maanden. Op 12 maanden zijn ze in slijting. Tusschen 17 en 20 maanden wisselen de melkkiezen tegelijk in boven- en onderkaak. Tusschen 18 en 24 maanden breken de 6de kiezen door en op 26 maanden komen deze in wrijving.

JACQ. TIMMERMANS.

Verslag van de 8e Conferentie ter behartiging der belangen van de Geitenfokkerij in Nederland (Nederlandsche Commissie voor de Geitenfokkerij) gehouden te Utrecht op Donderdag 12 Juli 1917, voorm. 11 uur, in het Haagsche Koffiehuis.

Aanwezig 17 personen.

Voorzitter de heer R. Visser Lz. te Berkhout. Het verslag van de vorige conferentie, voorkomende in no. 4 van „De Geit“ van 15 Januari 1917, wordt goedgekeurd.

Een bespreking ontstaat over een geval, dat een geit door een afgevaardigde uit Westelijk Noord-Brabant is verkocht aan iemand in Noord-Holland voor volbloed-geit, terwijl de afstammingsbewijzen niet te controleeren waren. Algemeen wordt afkeuring over dit feit uitgesproken. Bedoelde afgevaardigde verdedigt zich door te verklaren, dat geen enkele geit van het fokstation Halsteren een oormerk heeft, zoodat daar tot dusver de bewijzen niet voldoende zijn. Spreker hoopt zelf, dat die oormerken en registratie er zullen komen, waarom het voorstel, als punt 5 op de agenda dezer vergadering voorkomende, is gedaan.

Registratie van jonge dieren. Dr. D. L. Bakker, Rijksveeteelt-consulent te Alkmaar, bepleit nauwkeurige registratie van jonge dieren, vooral om de resultaten van de fokkerijen te kunnen controleeren. Temeer, waar er minstens 4 verschillende stroomingen in ons land bestaan. Wij moeten weten, waar wij heen moeten met onze fokkerij. Daarom is registratie onmisbaar. Hoe moet zij worden uitgevoerd? De moeilijkheid stijgt naarmate de waarde van de dieren daalt. En dat is bij de geiten in verhouding tot de totaalwaarde het meest het geval. Wij moesten eigenlijk alles registreeren, niet alleen wat goed is. Dan eerst komen de verschillen tusschen de bokken duidelijk naar voren. Practisch is deze eisch voor de geitenfokkerij in verband met de kosten niet te stellen.

Ook al omdat velen het „flauwekul“ vinden; we moeten trachten twee dingen te bereiken: komen tot een goede geboortecontrole, voorts opvoedend werken. We moeten de menschen geleidelijk leeren, dat de geboortecontrole de waarde verhoogt. Het is wenschelijk, de bezitters vrij te laten al of niet te doen registreeren; maar tevens als regel handhaven, volstrekt geen afstammingsbewijzen af te geven, tenzij geregistreerd. De geboortecontrole moet geschieden binnen 24 uur na de geboorte. Spreker werkt het systeem van de controle nader uit.

Na eenige bespreking deelt de heer J. J. Huisman, rijkszuivelconsulent te Groningen, iets mede over gewenschte en ongewenschte stamboom bij geiten. In het eerste gedeelte van zijn voordracht betoogt spreker, dat het niet voldoende is

bij het uitzoeken van materiaal, alleen te letten op het oormerk, maar ook op hetgeen bij de stamboekhouding uitkomt. In Groningen gaan wij de familieteelt tegen, omdat toch al meer familieteelt gedreven wordt, dan men weet. Vooral nabije familieteelt veroorzaakt zwakke nakomelingen, zonder groot weerstandsvermogen. Terwijl de meeste geitenbezitters zeer eenvoudige mensen zijn, die alleen ruw voer kunnen geven. Zij moeten dus geen geiten hebben, die in een porceleinen kastje thuis hooren. In Groningen gaat men tenslotte de inwendige eigenschappen en het productievermogen na.

De heer Bakker meent, dat men een verwijderde familieteelt niet behoeft uit te schakelen. Goedgedreven familieteelt kan zeer voortreffelijke nakomelingen leveren. Daar moeten we 't juist van hebben. Het is onjuist te zeggen: familieteelt is goed, of ze is niet goed: We moeten alleen letten op de resultaten van de bloedmenging.

De voorzitter meent, dat familieteelt een onbetrouwbaar wapen is in handen van een onvoldoend onderlegd fokker.

In de middagzitting leidt de heer J. P. Brants, te Amsterdam, het onderwerp in: Het Veevoedervraagstuk, tijdens de oorlogsjaren een belangrijk probleem geworden. Ook voor de geit, „de koe van den werkman”. Er is bepaald, dat alleen goede fokdieren en geregistreerde geiten aan krachtvoeder worden geholpen. Maar het is noodzakelijker dat juist de minderbedeelde geiten krachtvoeder krijgen. Want de melkproductie wordt door de ondervoeding veel geringer dan ze in normale tijden was. En dat beteekent zeer veel in deze dagen van melkschaarschte, vooral voor de categorie van kleinere mensen.

De heer Tromp van Holst verwacht weinig resultaat van eventuele stappen der Commissie in deze richting. Het zal vooral daarop afstuiten, dat het vrijwel onmogelijk is voor commissies of organisaties zich verantwoordelijk te stellen voor een richtige toepassing.

De heer Bakker gelooft ook, dat het moeilijk is, rekening te houden met individuele belangen. De controle zou onuitvoerbaar worden.

De voorzitter meent, dat we met een goede geitenvoeding tweërlei doel bereiken. Ten eerste houdt men de geitenfokkerij in stand, ten tweede bewaart men vele gezinnen voor ondervoeding. Het is zeer wenschelijk, dat voor geregistreerde geiten iets extra's wordt toegestaan. Controle is wel degelijk mogelijk, wat spreker nader uiteenzet.

De heer Timmermans uit Sittard merkt op, dat er genoeg melk in ons land is, tenminste theoretisch. Want er gaat nog altijd boter en kaas uit ons land. Het argument van de melkschaarschte gaat dus niet op. Maar wel is een request gewettigd met het oog op de iustandhouding der fokkerij.

De heer Brants repliceert. „Als mijn buurman melk heeft, heb ik ze nog niet”.

De heer Timmermans: Dat ligt dan aan de distributie. Hij zou echter alleen verstrekking van krachtvoeder willen vragen voor geregistreerde dieren (fokdieren).

De heer Brants vervolgt en wijst er op, dat vroeger de geit ook brood kon krijgen. Nu de geit niet gerekend wordt tot het gezin, ofschoon zij er wel toe behoort, is dat onmogelijk. Meer krachtvoeder is dus hoogst noodzakelijk. Plaatselijke vereenigingen kunnen zich 't best met de opgaaf der distributie belasten.

De heer Bakker zegt, dat de controle nog niet de hoofdzaak is. De voornaamste kwestie is: waar haalt men het krachtvoeder vandaan? Er is doodeenvoudig niet.

De voorzitter merkt op, dat er wel krachtvoeder is, al is er niet veel. De kwestie is nu maar een betere verdeling en wie den voorrang zal hebben. Hij meent ook, dat men zich bij de fokdieren dient te bepalen.

Besloten wordt, dat de Commissie namens de aangesloten bonden een adres zal zenden aan de Regeering om krachtvoer beschikbaar te stellen voor geregistreerde dieren.

Een voorstel van Westelijk Noord-Brabant tot invoering van de benaming „Nederlandsche Edelgeit” in de plaats van „Volbloed Saanen-import” en tot invoering van een stamboek voor de Ned. Edelgeit, wordt op voorstel van den voorzitter van de agenda afgevoerd, aangezien de betrokken afgevaardigde de vergadering heeft verlaten. De voorzitter gelooft, dat hier reclame achter zit en geen directe bevordering van de fokkerij.

Na rondvraag sluit de voorzitter met een woord van dank aan de inleiders, enz. de vergadering.

Jaarverslag

van den Provincialen Bond van Geitenfokverenigingen in Noord-Molland over 1916.

Ter voldoening van Art. 13 sub d der Statuten van den Bond wordt hierbij aan Uwe vergadering het navolgende jaarverslag uitgebracht over 1916.

Op 16 Mei 1916 leed de Bond een groot verlies door het overlijden van den Voorzitter, den Heer M. STERK te Haarlem.

Ofschoon in de pers de verdiensten van den Heer STERK op het gebied der geitenfokkerij reeds lang geleden zijn besproken, rekent het Bestuur het zich evenwel tot plicht, in dit verslag nog eenige woorden aan den overleden Voorzitter te wijden.

De Heer STERK was een der oprichters van den Bond; hij behoorde tot de mannen, die op 10 Mei 1910 te Amsterdam bijeenkwamen, om aldaar te stichten den „Provinciale Bond van Geitenfokverenigingen in Noord-Holland”; hij

werd er de ziel van. Van hem kan zonder overdrijving getuigd worden, dat hij zich geheel heeft gegeven voor de geitenfokkerij.

Hij heeft gewerkt, toen nog veel op dit gebied nieuw en onbekend was. Hij, de onvermoeide, heeft onderzoekingen gedaan, wetenschappelijke mannen opgewekt, hun aandacht aan de geit te wijden, geijverd voor geldelijken steun van Rijk en Provincie; kortom alles gedaan, wat in zijn vermogen was om de geitenfokkerij vooruit te brengen.

De vorming der „*Nederlandsche Commissie voor de Geitenfokkerij*”. waarvan hij tot zijn dood Voorzitter was, is voorts ook grootendeels zijn werk geweest.

De naam M. STERK zal ongetwijfeld én in de geschiedenis der Noordhollandsche én in die der Nederlandsche geitenfokkerij een eereplaats innemen.

Het aftredende lid van het Bestuur, de Heer B. BUIS, werd herkozen, terwijl in de vacature-STERK werd voorzien door verkiezing van den Heer H. J. VERKUIJL te Nieuw-Vennep.

Tot Voorzitter werd door het Bestuur gekozen de Heer R. VISSER LZ. te Berkhout.

Door het Bestuur werden uitgevaardigd 2 circulaires, Nrs 14 en 15, gericht aan de plaatselijke vereenigingen.

Bij den Bond werd in 1916 aangesloten de vereeniging *Wijkeroog*, terwijl nog van 10 nieuwe vereenigingen op R. K. grondslag aanvragen tot aansluiting inkwamen. Aangezien evenwel zonder wijziging harer Statuten deze vereenigingen, naar de meening van het Bestuur, niet konden worden toegelaten, is de aansluiting van deze nog uitgesteld, en werd dien vereenigingen de gelegenheid gelaten, de verlangde wijzigingen alsnog aan te brengen.

Bij de opstelling van dit verslag werden van 2 dezer vereenigingen de aldus gewijzigde Statuten ontvangen en is derhalve tot hare toelating besloten (*Bovenkarspel* en *Zwaag*.) en werden tevens nog 2 andere vereenigingen aangesloten (*Heilo* en *Lisserbroek*).

Van de vereeniging te Heilo is nog te vermelden, dat dit is een federatie van een R. K. en een neutrale vereeniging, daar 2 vereenigingen op één plaats, zich uitstreckende over denzelfden kring, door den Bond niet worden erkend.

Aldus bedroeg einde 1916 het aantal aangesloten vereenigingen 20, met 2077 leden, en 3155 gedeekte geiten. (Totaal aantal vereenigingen heden 24).

Aan 19 dezer vereenigingen werden over 1916 bijdragen verleend voor de aanschaffing van Saanen-bokken, tot een gezamenlijk bedrag van f 788.75, berekend tegen 25 cent per gedeekte geit. Aan één vereeniging (*Laren*) werd geen bijdrage verleend, aangezien deze niet volgens de voorschriften van den Bond werkte.

In 1916 werden voor het eerst 4 kringen gevormd van vereenigingen voor het houden van een reserve-bok in elken kring. Voor het houden dezer bokken werd door den Bond voor elken kring uitgelooft f 30.—.

Wegens uitbreiding van het aantal vereenigingen zal echter in 1917 een geheel nieuwe indeeling en uitbreiding van het aantal kringen moeten geschieden.

Door het Rijk en de Provincie werden over 1916 aan den Bond subsidiën verleend, resp. groot f 800.— en f 500.—.

De financieele toestand van den Bond is blijkens ingediende Rekening, dienst 1916, als volgt:

Uitgaven	f 2099.27 ⁵
Ontvangsten	„ 2078.45

Nadeelig saldo f 20.82⁵

Tengevolge der uitbreiding van het aantal aangesloten vereenigingen worden de behoeften steeds grooter, waarom financieele steun van Rijk en Provincie dringend noodig is.

Door deze uitbreiding is in 1915 de aanstelling van een controleur noodig geweest, die de aangesloten vereenigingen controleert in zake de voorgeschreven inschrijvingen der dieren in jongveeregister, stamboek enz. toezicht houdt op het merken en de vereenigingen hieromtrent van voorlichting dient. De aanvankelijke belooning hiervoor was f 100.— per jaar, doch de werkzaamheden nemen een zoodanigen omvang, dat in 1916 f 50.— meer werd gegeven, terwijl wordt voorgesteld, deze belooning in 1917 te brengen op f 200.—.

Het is gebleken, dat deze controleur, die met veel ambitie zijne werkzaamheden verricht, niet kon worden gemist, daar zoowel de controle als de voorlichting onontbeerlijk zijn gebleken.

Het houden van geiten neemt in de Provincie steeds toe, vermoedelijk ook tengevolge van de duurte en schaarschte der koemelk.

De melkgift was echter over het algemeen minder dan vorige jaren, hetwelk wordt toegeschreven aan de heerschende gebrek aan veevoeder.

Het werk van den Bond wordt bij autoriteiten zoowel als bij particulieren bij voortdurend aanbevolen, en dank wordt gebracht voor den in het afgelopen jaar verleenden steun.

Het bestuur van den Provincialen Bond van Geitenfokvereenigingen in Noord-Holland
BERKHOUT, Mei 1917. R. VISSER LZ., Voorzitter.
HALFWEG, BERGMAN, Secretaris.

Uit Noord-Holland.

Haarlemmermeer. Op 6 Juli l.l. had te Hoofddorp een conferentie plaats van de bestaande afdelingsbesturen uit Haarlemmermeer ter bespreking: premie geitenkeuring. Aanwezig vijf afdelingen.

Besloten werd de keuringen te houden als

volgt: afdeeling Rijts 21 Juli, des namiddags 4 uur; Nieuw-Vennep 24 Juli, namiddags 4 uur; Abbennes 25 Juli, namiddags 6 uur; Hillegomerdijk 28 Juli, namiddags 6 uur. Lisserbroek niet vertegenwoordigd. Te Hoofddorp zal met het oog op de te houden markttag de keuring plaats hebben 2 Augustus, des morgens 9 uur.

Uit Groningen.

Groningen. Op 29 Mei werd te Groningen door den Bond van Geitenfokverenigingen een keuring van Saanengeiten gehouden.

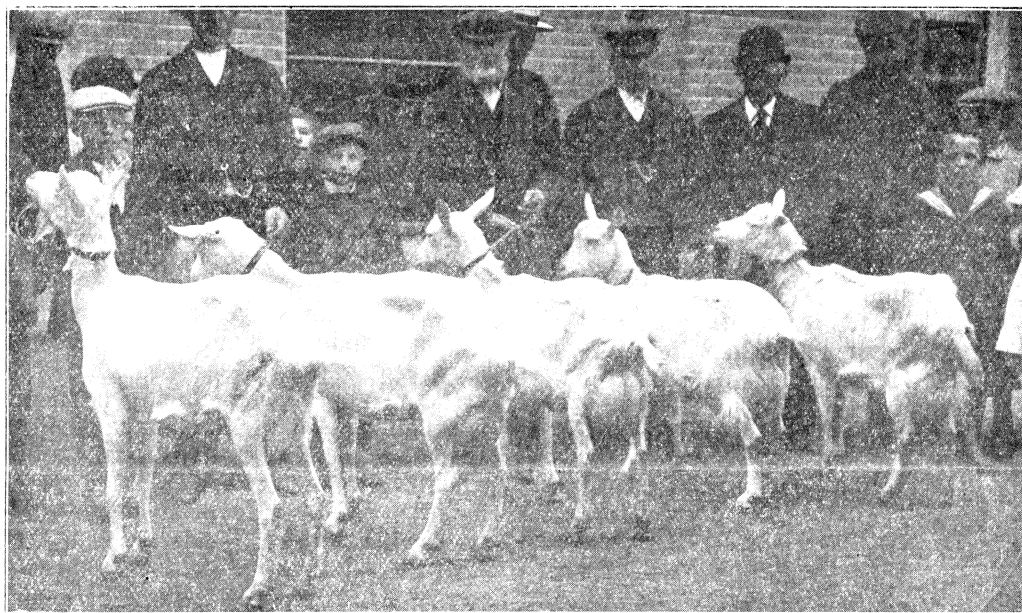
't Programma bevatte de rubrieken: Saanen-

bokken, volbloed-import, ingezonden 20 stuks; Saanengeiten volbloed-import, ingezonden 9 stuks; Saanengeiten ingeschreven in het Hulp-Stamboek, ingezonden 17 stuks; gekruiste Saanengeiten 20 stuks. De jury was samengesteld uit de Heeren:

Br. Bruins Pz., Rijksveearts te Eem,
L. G. H. Smons, Swalmen,
D. Wit Cz., Berkhout,
J. W. Zantinga Jr., Zuidhorn.

De inzendingen hadden plaats door de besturen der fokverenigingen.

Door den Heer Wit werd ons 't onderstaande verslag toegezonden.

Volbloed Saanengeiten-Import.

Volbloed Saanenbokken-Import.

De provinciale keuring van Saanenbokken en Saanengeiten te Groningen op 29 Mei 11.

Wanneer het mij vergund is in de eerste plaats een meening te mogen zeggen omtrent de geheele keuring, dan wil ik gaarne getuigen, dat het aangevoerde van uitstekende kwaliteit was. Ondanks het moeilijk verkrijgen van kortvoer voor onze kleine koe zagen de beesten er alle goed uit en was niet te bemerken ondervoeding. Dit vooral kon mede gezegd worden van de afdeelingbokken ook. Ofschoon we weten, dat de slechtste periode voor de voeding van deze dieren is het voorjaar tegen de komst van het gras, dan mag Uw Prov. Bestuur met voldoening terugzien dat deze bokken in zulk een goede conditie waren.

Aan mij was dan mede opgedragen te willen keuren de volbloed Saanengeiten-import en de gekruiste Saanengeiten.

Opgevallen is het mij, dat de uiers der geiten zoo bijzonder mooi waren. Flink aangezette uiers met goede spenen was op één uitzondering na regel. Bij één volbloedgeit kon slechts waargenomen worden het zooveel malen voorkomende zakuiet met abnormaal groote spenen.

Het gaat natuurlijk niet ieder dier afzonderlijk te beoordeelen, maar wensch mede te deelen mijne meening over de rubrieken voornoemd.

Waar in de laatste jaren het verschil is ontstaan omtrent de gedachten welke richting wij uit moeten met fokken: het verbeteren der inlandsche geit of te kruisen met de Saanen, heeft mij op Uw keuring de meening versterkt het kruisen met de Saanen. Ik weet wel en begrijp zeer goed dat van de verschillende afdelingen Uwer provincie niet de minste dieren werden aangeboden ter keuring, maar heb met het grootste genoegen de afdeeling gekruisten in oogenschouw genomen.

Op Uwe keuring heb ik geconstateerd dat de gekruisten, — ofschoon ik niet weet hoeveel malen enkele exemplaren gekruist waren —, waren er bij die bijzonder uitmuntten. Ik voor mij zelf ben overtuigd, dat de mooiste geit in deze beide rubrieken was een gekruiste en n.l. die welke den eersten prijs verwierf in hare afdeeling. Evenals in Noord-Holland is mij gebleken dat door kruising met Saanenbokken wij zullen verkrijgen een geit, flink ontwikkeld met goed aangezet uier en spenen met flinke melkopbrengst, een die in alle opzichten voldoet aan de eisch van een uitstekende geit. Eén ding wensch ik nog even te zeggen en wel dit, dat het mij is opgevallen dat er veel geiten bij waren waarvan de verzorging der hoeven nogal iets te wenschen overliet; dit toch zoo eenvoudig werk moet door de eigenaars goed ter hand worden genomen. Ik vind het zoo jammer dat door verwaarloozing der schoenen, soms zulk een beest de goede stand der pooten gaat verliezen, welke later niet meer is goed te krijgen.

get. D. WIT Cz.

Berkhout, Juni 1917.

Uit Noord-Brabant.

Gongelre. Op uitnoodiging van onzen Weleerw. Heer Kapelaan Verhoeven en van den WelEd. Heer P. Claas, Hoofdonderwijzer aan de O. L. School en onder leiding van dezen werd op Zondag 23 Juni eene bijeenkomst gehouden van geitenhouders, ten einde de voorloopig opgerichte Vereeniging definitief te doen plaats hebben, wat met 104 leden geschiedde.

Zij kreeg den naam van Onderlinge Hulp St. Martinus.

Het Bestuur werd gekozen als volgt: P. Michielsens, Pres.; P. v. d. Laar, Sec. Pen.; P. v. Lierop, Vice Pres.; H. Adriaans, 2e Secr.; A. Lemmens, Com.; P. Meelen, F. v. Stekelenburg, H. de Jong Sr. en Frits van Asten, Keurmeesters.

De leden werden verdeeld over vier wijken. In elke wijk zal één bestuurslid en één keurm. fungeeren; de Secr.-Penningm. zal voor de administratie zorgen.

Aan de vereeniging wordt ook eene verzekering toegevoegd.

Op de vraag van het bestuur, wie zich als bokkenhouder wilde opgeven, heeft zich maar één persoon aangemeld, aan wie dit werk met algemeene stemmen werd opgedragen.

De vergadering werd geopend en gesloten met den gebruikelijken groet.

Vragenbus.

Vraag 105. Mijn lammeren, goed gezond, krijgen elk jaar, op den leeftijd van een tot vijf maanden een vrij grooten en niet harden knobbel onder de keel. Als dat niet goed is, wat zou daar dan tegen te doen zijn?

Antw. Goed is 't allicht niet. Waarschijnlijk hebben we hier te doen met een soort bof. Uw dieren schijnen zonder behandeling weer te genezen. Warm houden en insmeren met vet of olie helpt goed. Om verder optreden te voorkomen, moeten voederbak en ruif, liefst de geheele stal goed gereinigd worden.

Correspondentie.

Naar aanleiding van het stukje, voorkomende onder het opschrift „Uit Overijssel”, zij medegedeeld, dat het adres van den onderteekenaar is:

G. Pompert, voorz. der geitenfokvereeniging te Windesheim.

Wegens het te laat inkomen van het verslag van de 8ste conferentie, moet dit nummer 5 dagen later uitkomen.

ADVERTENTIËN.

TE KOOP

wegens familieteeft de raszuivere

Saenenbok KOOS,

geïmporteerd uit Rein Hessen. Bewijzen van afstamming aanwezig. Bekroond op de Paaschveeten-
toonstelling te Zaandam 1917.

Te bevragen bij den Heer J. RIEMOND SNR.,
Hillegommerdijk, Nieuw-Vennep, Haarlemmermeer.

Aan hetzelfde adres

een jonge BOK gevraagd.

TE KOOP

een volbloed Saenenbok,

geb. 21 April 1914, bekroond 1sten prijs Land-
bouwtentoonst. 1916, voll. afstammingsbewijzen.
De Secret. v. d. Geitenfokv. Austerlitz (Zeist).

TE KOOP

1 SAANENBOK, geb. 22 Mei 1916,

1 SAANENLAM, geb. 18 April 1917,

wit, ongehoord met afstammingsbewijzen. Moeder
van beiden geïmporteerd. — Br. aan J. W. MEIJER,
bokhouder Fokvereniging, Kruidbergerweg 2 H,
Santpoort (N.-H.).

TE KOOP

een korth., wit, ongehoord, volbloed

SAANENBOKJE,

prima afstamming. Vader en Moeder [beide een
1sten prijs behaald.

De Secret. v. d. G. V. te Austerlitz (Zeist).

TE KOOP AANGEBODEN

2 volbloed SAANENGEIGJES,

2½ maand oud; de Moeder bekroond met eersten
prijs; stamboek ter inzage

Adres: J. M. HUEBEN, Lottum bij Venlo

TE KOOP

de volbloed Saenenbok CESAR,

oud twee jaar met volledige afstambewijzen.

Te bevragen bij den Secr. der Geitenfokver.
DE BILT, Hessenweg 35.

TE KOOP

een raszuiver SAANENBOKJE,

wit, ongehoord, voorzien van 2 halsklokjes en
goed ontwikkeld. Geboren 4 April 1917 van ge-
primeerde Moeder en Grootmoeder.

Adres met betaald antwoord J. TH. DERKSEN,
Woerd, Groessen.

TE KOOP

2 volbloed SAANENBOKJES,

geboren 1 en 3 April, met stambewijs, bij

A. SCHOONDERWOERD, Noordam,

Nieuwer-Amstel.

TER RUILING AANGEBODEN

wegens bloedversching, de witte ongehoorde

Saenenbok FRANS,

met zuivere papieren; geboren 21 April 1915;
dekt beslist goed. Bij voorkeur met naastbijge-
legen plaatsen om wederzijdig te kunnen komen zien.

Adres: G. WIJNVEEN, Secr. Geitenfokver. „De
Volharding”, Voorthuizen (provincie Geld.).

TE KOOP

een volbl. Saenenbokje (import),

geboren 13 April '17. Afstammingsbewijzen ver-
strekt de Prov. Reg.-Commissie v. d. Geitenfok-
kerij in de prov. Groningen. — Te bevragen bij
B. HOOGENBERG te Ezinge (Gr.).

TE KOOP GEVRAAGD

een goede Saanengeit

met voldoende melkgift. Afstammingsbewijzen en
opgave van hoeveelheid melk in doorsnee moeten
worden bijgevoegd.

Adres: P. SLUIS, Zaadhandel, Pluimvee- en
Vogelvoederfabriek, Weesperkarspel.

Van de hand des heeren JACQ. TIMMERMANS,
Veeteelt-Consulent te Sittard, verscheen:

Nederlandsche Geitenteelt

à f 1.50.

Met opfokken van jonge Lammeren,
2e druk à f 8 ct., bij meerd. ex. vermind. prijs.

**Economische (geldelijke) en sociale
beteekenis van de kleinveehouderij,
(varkens, schapen en geiten), 60 ct.**

Orgaan van de Ned. Commissie voor de Geitenfokkerij.

Abonnementsprijs per jaar. . . f 0.60
 franco per post . . . . . „ 0.75
 Buitenland . . . . . „ 1.—
 stukken in te zenden voor den 10en,
 Advertentiën voor den 13en.

REDACTIE: ULFT (Geld.)
 ADMINISTRATIE EN UITGAVE:
 Stoom- en Electrische Drukkerij
 „GENDRINGEN” te Gendringen.

Prijzen der Advertentiën:
 Van 1—6 regels . . . . . f 0.60
 Elke regel meer . . . . . „ 0.10
 Bij Abonnement aanzienlijk Rabat.

Zooals in de laatste conferentie der Nederlandsche Commissie werd besloten, zou een verzoek gericht worden aan de regeering om beschikbaarstelling van krachtvoeder voor bokken en geiten.

Op dat verzoek werd het volgende schrijven door den Voorzitter ontvangen:

Naar aanleiding van Uw schrijven dato 18 Juli j.l. aan Zijne Excellentie den Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel hebben wij de eer U mede te deelen, dat eene regeling voor de verstrekking van krachtvoeder voor de bokken reeds in werking is, echter niet voor geregistreerde geiten.

Wij geven U in overweging zich te wenden tot de verschillende veevoeder-bureaux, waaronder Uwe afdeelingen ressorteeren.

Uw dw.
 RIJKSBUREAU voor de
 Distributie van Graan en Meel.

Eenige losse opmerkingen.

Het deed mij genoegen, eenigen tijd geleden van tot spreken alleszins bevoegd persoon in Noord-Holland enkele schriftelijke op- en aanmerkingen te ontvangen op mijn reeks artikelen over de kleinveehouderij in N.-H. Opmerkingen, die mij voor de lezers van „De Geit” wel de moeite waard lijken, nader te behandelen.

Hij schrijft dan: „Of het bevorderen van het houden van kleinvee door arbeiders een middel is om hen of hunne vrouwen eenvoudig te houden, heb ik in onze streken niet kunnen waarnemen. Ik betwijfel dan ook, of het houden van kleinvee werkelijk een middel is om op het goede spoor te komen of te blijven. Een nadeel vind ik, dat de mannen nog langeren arbeidersdag hebben en dat dit hun ontwikkeling tegengaat, daar van lezen dan in het geheel niets kan komen.”

Tot zoover bedoelde opmerker.

Wij moeten bij de behandeling van deze kwestie goed het verschil in het oog houden van een landarbeider en een fabrieksarbeider. Men moet niet vergeten, dat de werkzaamheden, aan de kleinveehouderij verbonden, als: voer halen, stukje land of tuintje bewerken, enz. voor een fabrieksarbeider in hooge mate gezond is zoowel voor geest als voor lichaam. Toen ik meer uitvoeriger in het „Kath. Volk“, orgaan van de R. K. Werkliedenorganisaties in Nederland de sociale en economische beteekenis der geitenhouderij voor den arbeider in het algemeen, maar voor den arbeider in het algemeen, maar voor den fabrieksarbeider in het bijzonder behandelde, werd mij uit Friesland een soortgelijk schrijven, dat tevens echter wees op net vele, harde werk van vele, harde werk van vele huismoeders in het huishouden zelf. Ik antwoordde in genoemd blad van 24 Nov. 1916 daarop o.m. het volgende:

„Natuurlijk moet eerst gezorgd worden, dat een werkman werkelijk vrije uurtjes te genieten heeft. Daarvoor is hij mensch, net zoo goed als wij of wie ook. Wat het overtoellig werk der vrouw betreft: zeker, er zijn moeders-slavinnen. Maar ook veel anderen. Bovendien behoeven de kinderen volstrekt niet volwassen te wezen om al een deel der zorg voor de geit op zich te kunnen nemen. Er zullen wel arbeiders-huismoeders zijn, ook zelfs op het platteland of in kleine steden, waarbij het houden van kleinvee onmogelijk is. Maar tegenover zoo'n enkele uitzondering kan men gemakkelijk tien gevallen plaatsen, waarin het met een beetje overleg en goeden wil wel mogelijk is, en waar de kleinveehouderij dan ontspanning, opbeuring en stoffelijk voorbeeld biedt. Is dat niet van sociale beteekenis.“

Wij willen het hierbij laten. Voor hen, die deze kwesties wat nader willen bekijken, raad ik aan, mijn zoo juist verschenen werkje aan te schaffen: „*Economische en Sociale beteekenis der Kleinveehouderij*“, (varkens, schapen en geiten), dat tegen f 0.60 verkrijgbaar is bij de firma Leiter-Nijpels, Uitgeefster van „De Veldbode“, Maastricht.

Naar aanleiding van een zinsnede in den brief van den anderen opmerker, namelijk, dat „mijnheer zelf wel geen varkens of geiten zal hebben, moet mij iets van het hart. Want het doet weinig ter zake of „mijnheer“ zelf een geit heeft of niet. De idee, die deze uiting bracht, hadden de zandboeren voor 25 jaren ook en nu nog sommige achterlijke kleiboeren, die op oude, gemakkelijk verdiende lauweren rusten. Maar bij geen zandboer treft men die verouderde begrippen meer aan, omdat ze heel wat beter zijn geworden met de adviezen van die „heeren“. Men kan werkelijk de praktijk onder de knie krijgen, evenzoo goed als de theorie, zonder vee te houden. En men loopt dan tevens geen kans, zich blind te staren op zijn eigen praktijk. Als de wil er

maar is. De gedachte van den tweeden opmerker volgend, zou men eerst 6 jaar bokhouder moeten geweest zijn, voor men over bokhouderij mocht spreken of schrijven. JACQ. TIMMERMANS.

Naar aanleiding van meerdere vragen tot ons gericht omtrent de behandeling van geiten, die van eigenaar verwisselden en toen niet gezond, althans niet normaal bleken te zijn, meenen we niet beter te kunnen doen dan over te nemen wat „Geitenfokker“ in No. 4 van den eersten jaargang schreef onder het hoofd.

Gevoeligheid der Geit.

Hierop dienen de geitenhouders wel eens opmerkzaam te worden gemaakt, om daardoor stoornis en groote schade in de geitenhouderij te voorkomen. Geen dier als dit, is zoo gevoelig voor verplaatsing; zelfs wanneer de verzorging niet steeds door denzelfden persoon geschiedt, geeft dit al onrust, soms zelfs weigert het 't eten dan geheel en al. Probeert een vreemde het te melken, dan zal het meestijd weigeren melk af te scheiden. Verschillende verhalen doen hiervan de ronde. Of zij werkelijk historisch zijn laten we buiten bespreking, maar zeker leveren ze het bewijs, dat de gevoeligheid der geit groot is. Een paar ter illustreering. Een moedertje lag ziek te bed, zoodat zij haar geit niet melken kon. Daar zij alleen woonde, moesten de burens te hulp komen, maar jawel, geen druppel melk was te krijgen. Of buurvrouw de muts van het moedertje al opzette, of haar japon aantrok, het baatte niets. Ten einde raad bracht men de geit bij het ziekbed. Zij werd op een tafel geplaatst, zoodat de zieke, zij het dan ook met moeite, melken kon. En zie, de melk schuimde met dikke stralen in het potje.

Een dorps-hoofdonderwijzer had bezoek gekregen van 'den ooievaar. Wa had de man het druk, want een meid er op na te houden, dat gedoogde zijn salaris niet. Vooral 's morgens, had hij moeite om vóór schooltijd klaar te komen. Verduiveld, de geit moest nog gemolken worden en nog slechts een paar minuten bleven hem over. Gauw, gauw! Maar, jawel juffrouw geit was ongenaakbaar voor den meester. Wat te doen? Gauw maar een rok van de vrouw aangeschoten en haar hoed opgezet, Bom, bom, daar sloeg de klok. Ja, in 's hemels naam eerst gemolken. 't Gelukte, de geit meende de meesteres bij zich te zien! Vlug, 't Potje naar voren gebracht waar . . . de schoolopziener den nalatigen onderwijzer met ongeduld opwachtte, in zijn nieuw costuum. In 't rapport van den schoolopziener stond: „hoofd der school te N. zeer waarschijnlijk krankzinnig.“

Ook de overplaatsing van den eenen eigenaar naar den anderen is van groote beteekenis. Eenige voorbeelden, berustend op *eigen ondervinding*, zullen de geitenhouders zeker tot omzichtigheid aansporen. Ik kocht voor eenige jaren een geit

in 't buitenland, die bij aflevering door de vrouw met medelijdende stem werd nageroepen: „nu wordt mijn sikskien ziek.“ Ik lachte hierom, maar jawel, den anderen morgen kwam ik tot de ontdekking, dat het geitje werkelijk ongesteld was.

Verleden jaar verkocht ik een prachtige geit aan een vriend van mij, Haar werd op een eenzame plaats een stal klaargemaakt, en nog geen maand later was de geit dood, volgens advies van een veearts gestorven aan heimwee.

Dezen herfst werd de beroemde Saanen-geit Emma met haar lam, Mina Emma, naar Zeeland gebracht ter dekking, Ofschoon, volgens verklaring van den eigenaar, de verzorging op haar nieuwe standplaats uitstekend was, kwam zij van 5 L. melk per dag na twee dagen slechts op 1 L. Na een maand weder gearriveerd op haar oude plaats waren beiden in zorgwekkenden toestand, vooral het lam.

Ook bij een reis naar Rijn-Hessen, tot aankoop van Saanengeiten en -bokken, ondervond ik, wat overplaatsing meebrengt. Ginds, in de stallen, ziet men de welverzorgde dieren in haar ware gedaante, maar nadat ze na een paar dagen reizen nog eenigen tijd hebben moeten doorbrengen in quarantine-stallen, kent men werkelijk dezelfde dieren niet weer terug. Zaakkundige verzorging alleen helpt de dieren er weer boven op, en dan is naar mijn ondervinding 't beste om de dieren in hun ouden doen terug te brengen en ze te gewennen aan hun nieuwe standplaats: ze zeer lief te behandelen, er mee te praten, van tijd tot tijd eens een versnapering te geven, b.v. eiken bladeren of twijgen. een stukje grijs papier, een appel, in 't algemeen iets buitengewoons, waarvan ze houden. Na dit eenige keeren herhaald te hebben, zal men de voldoening smaken, dat de geit haren nieuwen eigenaar dankbaar nastaat en na dagen zal men ondervinden, dat ze zich eenigszins thuis gevoelt. Met de voeding moet men ook zeer voorzichtig zijn. Droog voer zal den eersten tijd het beste zijn, daar men niet altijd weet of en hoeveel groen voor de geit gekregen heeft.

Hiermee heb ik aan de lezers van „De Geit en hare verzorging“ mijne ondervinding medegedeeld omtrent de verplaatsing en de daarmee gepaard gaande gevoeligheid der geit, benevens de gevolgen van een en ander. Moge dit aanleiding geven, dat ook anderen eens voor den dag komen met hunne ondervinding, en dit in het geitenblaadje kenbaar maken om zodoende elkan- der voor te lichten en daardoor de geitenhouderij zoo nuttig mogelijk te doen zijn.

GEITENFOKKER.

De Provinciale keuring van Saanen- bokken en Saanengeiten te Groningen, op 29 Mei 1917.

Door omstandigheden was ik verhinderd, eer-

der over bovengenoemde keuring een verslag te geven, zoodat reeds het verslag van mijn collega, den heer D. Wit Czn. te Berkhout in het blaadje „De Geit verscheen.

Oischoon aan den heer Zantinga en mij een andere catagori, n.l. de volbloedbokken en de gekruiste geiten ter keuring waren opgedragen, wil ik niet in herhaling treden en durf zeer zeker het verslag van den heer Wit, ook wat betreft onze categorie, onderschrijven.

Ik zou evenwel nog willen aandikken, dat de uivorming over 't algemeen zeer goed was, zoodat de vraag, of het goede melkgeefsters waren, hier overbodig was (rond, goed aangezet, groot met regelmatig spenen).

Wat de bokken betreft, deze waren over het algemeen goed tot zeer goed. Waar mijn collega zegt, dat zij nog zeer weinig aan ondervoeding geleden hadden, zal dit wel meer op de geiten betrekking hebben gehad, daar er enkele bokken bij waren, die er minder goed uitzagen.

Dit zou evenwel niet in het oog zijn gevallen, wanneer de bokken. opgedirkt met strikjes en gekamde manen ter keuring waren verschenen, zooals dat meestal bij ander vee geschiedt.

Wat het beenwerk betreft, wensch ik nog even op te merken, dat dit beter had kunnen zijn. Het is evenwel geen aanmerking, maar een algemeen voorkomende fout in ons heele land, waarom het mij wenschelijk voorkomt. dat er iets meer opgelet moest worden, en tevens er bij de voeding beter om gedacht kon worden, vooral bij het opzetten der jonge dieren.

Wanneer wij dit verslag eindigen, mogen wij niet nalaten de Provinciale Commissie te Groningen te feliciteeren met het tentoongestelde, maar vooral met de verkregen resultaten.

(get.) L. G. H. SIMONS,
Secr. Prov. Ver. in Limburg.

Uit Zeeland.

Stoppeldijk. Op Zondag 29 Juli had er een algem. vergadering plaats der geitenfokver. St. Joseph. In deze verg. werden de volgende belangrijke punten behandeld:

Na opening met gewonen groet werden de notulen der vorige vergadering voorgelezen. Daarna werd medegedeeld, dat wederom een bokkenhouder is gevonden, maar dat het tractement f 135 moet bedragen per jaar. Bij punt 3 wordt daarom voorgesteld, de contributie te verdubbelen, hetwelk na eenige discussie werd aangenomen. Daarna werd overgegaan tot inning der verhoogde contributie. Als punt 5 werd besloten, daar weer een bokkenhouder aanwezig is, ook de keuring, die gewoonlijk elk jaar op 15 Aug. plaats heeft, wederom te doen doorgaan; de plaatsen en het uur, waarop de geiten aanwezig moeten zijn, worden later bekend gemaakt.

Punt 6 was wel een van de belangrijkste, namelijk de voederkwestie. Voor onze melkgeiten en ook den bok, die het zeker op de eerste plaats *moet* hebben, is geen onsje krachtvoeder te bekomen en het blijkt dat dit in ons land toch wel aanwezig is. De meening wordt uitgesproken, dat wij geitenhouders worden vergeten, of althans weinig worden medegeteld, hoewel toch ten sterkste blijkt, dat de geit voor den werkmans een levenskwestie is geworden, vooral, nu in onze streken door den oorlogsdruk en door de slimme taktiek van degenen, die de levensmiddelen in bezit hebben, bijna niets te verkrijgen is. Er werd dan ook besloten een verzoekschrift tot zijne Exelentie den Minister te richten, om indien mogelijk, spoedig aan onze vereen. geitenhouders een voldoende hoeveelheid krachtvoeder, voor een aannemelijken prijs te verstrekken.

Na rondvraag werd door den voorzitter de vergadering op gewone wijze gesloten.

Correspondentie.

Wegens de vacantie met verlof zijnde van den heer Redacteur, moet deze maand het nummer slechts met 4 pagina's uitkomen.

DE UITGEVER.

ADVERTENTIËN.

Te koop gevraagd een prima jonge of oudere

Saanenbok.

Brieven met nadere omschrijving als afstamming, hoogte, prijs, enz. te zenden aan G. J. H. VERMEER, Wageningen.

Te koop gevraagd een volbloed

jonge Saanenbok,

korth., ongehoord, met afstammingsbewijzen en merk voorzien.

Adres A. SCHAAP, Voorz. v. d. Geitenfokver. Bovenkarspel.

Te koop gevraagd een

volbloed Saanenbok,

van 2—4 jaar, beslist een dekbok waar vruchtbaarheid van verzekerd is.

Brieven aan L. A. VEENHUIZEN, Loenen (Vel.)

Te koop een

volbloed Saanenbok,

wit en ongehoord, geboren 26 Februari 1917, bewijzen van afstamming voorhanden.

Adres H. J. WULLINK, Achterhoven 66, Zutphen.

Te koop een prachtige

3-jarige Saanenbok,

met volledige afstammingsbewijzen, ingeschreven in N. St. Vruchtbaarheid verzekerd. Moet weg wegens familieteelt.

Te zien en te bevragen bij H. DRUENHUIZEN, Secr. Geitenfokver. Hilversum, Loosd. Bosch No. 1

Wegens familieteelt te ruil aangeboden den

Vereenigingsbok.

Geboren April 1914.

Adres A. ENGELGOOR, Secr. Geitenfokvereniging, Lochem.

Te koop gevraagd een raszuivere melkgevende

Saanengeit,

met stamboom, liefst een groot dier met groot uier en spenen. Brieven met opgaaf gemiddelde melkopbrengst en naasten prijs aan H. VAN NOORD, Penn. Geitenfokver. Oude-Tonge.

Gevraagd een

goede Melkgeit.

Volledige inlichtingen omtrent prijs, melkopbrengst; leeftijd, enz. franco aan J. M. BRODIE, Pittarouw, Soest.

Te koop aangeboden een gekr. witte, ongeh.

Saanenmelkgeit,

geb. 1916, bekroond met den 1en prijs op de Paaschtentoonstelling te Zaandam en een gekr. witte ongehoorde jonge

Saanengeit,

geboren April 1916 bij M. M. ZOON, Brugwachter, Hembrug, Sloterdijk P. 133.

Orgaan van de Ned. Commissie voor de Geitenfokkerij.

Abonnementsprijs per jaar. . . f 0.60
 franco per post . . . . . „ 0.75
 Buitenland . . . . . „ 1.—
 stukken in te zenden voor den 10en,
 Advertentiën voor den 13en.

REDACTIE: ULFT (Geld.)
 ADMINISTRATIE EN UITGAVE:
 Stoom- en Electretrische Drukkerij
 „GENDRINGEN” te Gendringen.

Prijzen der Advertentiën:
 Van 1—6 regels . . . . . f 0.60
 Elke regel meer . . . . . „ 0.10
 Bij Abonnement aanzienlijk Rabat.

Krachtvoeder.

In het vorig nummer hebben we het antwoord opgenomen, dat de Nederlandsche Commissie voor de geitenteelt ontving op haar aanvraag om krachtvoeder voor bokken en geiten. Zooals te verwachten viel, zat het bestuur niet stil en wendde zich, namens den Provinciaal Bond van Geitenfokverenigingen in Noord-Holland, tot het Veevoederbureau in Noord-Holland.

Het antwoord, dat daarop inkwam luidt als volgt:

Amsterdam, 5 September 1917.
 Vondelstraat 38.

*Provinciaal Bond van Geitenfokverenigingen
 in Noord-Holland.*

Secretariaat B 111, Halfweg.

In het bezit uwer letteren dd. 21 Juli, 4 en 25 Augustus met daarin geadviseerde lijsten heb-

ben wij uwe belangen bepleit bij de Toewijzingscommissie voor Veevoeder te den Haag, welke ons heden mededeelt, geen termen te kunnen vinden om aan geiten krachtvoeder te verstrekken en zulks met het oog op de buitengewone schaarschte aan veevoeder.

Hoogachtend,

Veevoederbureau voor Noord-Holland,
 W. STASSEN, Secretaris.

Uit den inhoud van dit schrijven blijkt duidelijk, dat de heeren Visser en Bergman, resp. voorzitter en secretaris van genoemden bond, doch die tevens die functies bekleeden in de Nederlandsche Commissie voor de geitenteelt, geen moeite hebben ontzien om toewijzing van krachtvoeder, ook voor geiten, te verkrijgen. Het heeft niet mogen baten: „geen termen kunnen er gevonden worden, om aan geiten krachtvoeder te verstrekken”!

Het lijdt geen twijfel, dat de geitenfokkerij een donkere toekomst tegemoet gaat, Wat met opoffering van veel geld en moeite is tot stand gekomen, dreigt dezen winter weer grotendeels verloren te gaan. Immers wij, geitenhouders, weten, dat zonder krachtvoeder geen flinke geiten gefokt kunnen worden, geen genoegzame melkproductie is te verkrijgen. Wij hebben het ondervonden, dat het een valsche meening is: „de geit kan het met wat rommel en afval wel doen”. Menschen van allerlei stand, met allerlei posities hebben zich gedurende tal van jaren onledig gehouden om die valsche meening te bestrijden en daardoor krachtig gewerkt om de geit wederom in eere te herstellen en haar de plaats te geven, die haar toekomt. Honderden „kleine luyden” zijn er thans in ons Nederland, die dankbaar opzien naar de voormannen der geitenbeweging, waardoor ze beter zijn onderlicht en zodoende het voedsel bij uitnemendheid voor zich, maar vooral voor hunne kinderen steeds voorhanden hebben. En nu? Groot gevaar dreigt, dat de geit weer teruggaat om weer te worden de asschepoester onder onze huisdieren, want zonder krachtvoer gaat het nu eenmaal in de geitenfokkerij evenmin, als bij de koeien- en paardenteelt. Bij de nu reeds heerschende voedselschaarschte komt in vele gezinnen daarenboven ook nog: gebrek aan melk, die veel goedkooper en beter van de geit te verkrijgen is, dan ze te betrekken van den melkboer. En het noodzakelijk gevolg is ondervoeding, die reeds bij het kind in zijn prilste jeugd begint.

Dankbaar moeten wij erkennen, dat de Toewijzingscommissie voor Veevoeder in den Haag nog krachtvoer voor onze bokken heeft kunnen vinden: het mannelijk fokmateriaal dreigt dus nog niet ten gronde te gaan. Maar we kunnen, al buigen we deemoedig het hoofd, toch moeilijk de vraag onderdrukken: zou er voor de geiten, die toch niet zoo heel veel in getal zijn en daarenboven door haar gering gewicht, betrekkelijk weinig voedsel behoeven, nu niet iets afgenomen kunnen worden van het rantsoen, dat aan andere dieren wordt toebedeeld? De vraag stellen is haar zeker beantwoorden, al is het geenszins onze bedoeling de Toewijzingscommissie van willekeur te beschuldigen. Maar dan kan ook verwacht worden, dat, mocht de aanvoer van voederartikelen nog eens meevallen, de geit het eerst aan beurt zal zijn, om van die gunstige gelegenheid te profiteeren. Het bestuur der Nederlandsche Commissie voor de Geiten- teelt in Nederland, dat we hier namens alle geitenhouders in ons land gaarne dank brengen voor zijn optreden, zal er dan ook zeker bij zijn om het goed recht der geit op krachtvoer nogmaals te bepleiten.

Of nog beter, hopen we dat de vredesduif,

die over de wereld is losgelaten, spoedig met den olijftak des vredes beladen terugkeert als een teeken, dat de volkeren zich hebben verzoend en naast, met en voor elkander willen leven tot ieders geluk. Mogen spoedig normale tijden aanbreken, die voor mensch en dier een blijder verschietschap openen!

Voedernood.

Een voorwaar bange tijd staat ons, geitenhouders, te wachten. Hooi is er weinig gewonnen dezen zomer. Het is dus niet of voor veel geld te krijgen. Krachtvoer, we hebben 't vernomen, is er voor de geit niet in den handel. Wij missen dus de twee voornaamste voedermiddelen. Wat de knol- en wortelgewassen betreft, die staan er goed voor, uitgezonderd in onze streken de knolrapen. De mogelijkheid bestaat en men zal dus goed doen, er een goeden voorraad van op te leggen. Maar, hoe goed suikerbieten, wortelen en (ofschoon minder) knollen ook zijn, dit voeder is te slap. We zouden het voor de geit eenigszins kunnen vergelijken met sla bij onzen maaltijd. Ook de aardappelen leveren een ruim beschoot, doch die moeten we bij de vorige gewassen rangschikken. En we noemen ze afzonderlijk, omdat men niet dan in nood het volksvoedsel bij uitnemendheid (dit onder reserve te aanvaarden) aan 't vee geeft. Wil men ze verstreken, dan lijkt ons koken in dezen tijd 't best; ook de schillen geeft men thans niet anders dan gekookt. Waterachtig voedsel krijgt de geit van 't winter allicht genoeg.

Na al hetgeen we vroeger schreven over beenverweking, zal men thans wel overtuigd zijn, dat bij den aanstaanden voedernood het gevaar daarvoor dubbel groot is. Knolgewassen bevatten zeer weinig phosphorzure kalk, ja voeren die zelfs sterk af, zoodat een bijvoeging van deze stof noodzakelijk zal zijn.

Keukenafval zal er ook weinig zijn, nu de keuken zoo schraal voorzien wordt. Een stukje brood, dat in meer dan één opzicht (we bedoelen voornamelijk roggebrood) uitmuntend voor de geit is, kan voor haar niet overschieten. Toch kunnen we ons voorstellen, dat een verstandige geitenhouder wat meer pap en aardappels gebruikt om de geit toch een stukje brood te geven, voorol omdat ander krachtvoer ontbreekt.

Hij zal ruilen: zij het brood, hij de melk en hij zal dan ontwaren, dat het voordeel aan zijn kant is.

Maar met dat al, de vraag, de brandende vraag blijft: „wat te voeren?” en het antwoord daarop is niet gemakkelijk te geven. In ieder geval raden we af „rommel” te koopen, al wordt die ook met nog zoo schoone bewoordingen aangeboden. Kan men b.v. goede, gezonde, onvermengde zemelen krijgen, men neme ze en betale ze des

noods duur. Er waardeloos goed onder te mengen is een kunst, die iedereen wel verstaat. We behoeven het dus niet een ander te laten doen en dan die kunst met duur geld betalen. Het is ook mogelijk, misschien, de kippen, als men die heeft, wat korrelvoer te onttrekken. Zij zijn uitverkoren boven de geit, binnenkamers kunnen we die bevoorrecht wel wat verminderen. Men kan dit smokkelen noemen of niet, wij zouden zeggen: „gedeelde smart is halve smart.“

Een ieder redde zich, zonder tot buitensporigheden over te gaan, zoo goed en zoo kwaad hij kan. En zoo is er altijd wellicht een gelegenheid te vinden, om onze geit toch wat krachtvoer toe te stoppen.

Met opzet gebruiken we hier geit in 't enkelvoud. Want, hoe ongaarne men tot dezen maatregel overga, we geven toch met klem den raad, dezen winter niet meer dan een stuks over te houden. Men kieze de beste uit en doe de meerdeze op de beste en voordeeligste wijze weg. Slachten zal een niet onwelkom boutje vleesch of een mooi stukje vet opleveren, waar moeder de vrouw uitstekend weg voor zal weten. Tusschen twee haakjes. We hebben laat rookvleesch gegeten op de boterham uit den achterbout van een geit en het smaakte delicaat. We willen hiermede niet zeggen, dat een muisje uit den bil eener vette koe niet malscher is, doch fijnproevers eten over 't algemeen geen vleesch eener geit. Maar, om terug te keeren tot onze stof. Het is een ongezonde meening, te denken: „Ik houd twee of drie geiten. Ik zie wel kans ze den winter door te krijgen en dan heb ik in het voorjaar voldoende melk.“ De uitkomst zal het tegenovergestelde leeren. We hebben geen geiten „om ze in het leven te houden“, we houden ze om er voordeel van te halen. En dat voordeel is *alleen* te bekomen, door de geit meer voedsel te geven, dan ze voor haar lichaamsonderhoud noodig heeft. Veel, veel heter is het één geit te houden, die men goed of rijkelijk van voedsel kan voorzien, dan meerdere „er door te scharrelen“. Van die eene kan men gezonde krachtige lammeren verwachten, die een sieraad kunnen zijn van het aanstaande fokmateriaal. Zij is in staat in den draagtijd nog, maar zeker daarna een flinke hoeveelheid melk te geven. Zij is bestand tegen allerlei verkeerde invloeden, die er, zelfs bij de beste verzorging, nog op kunnen inwerken. Bedenken we maar eens, wat er met de geiten van voor 20 à 30 jaar gebeurde. „Als ze niet weten, wat ze doen zullen, gaan die sikken kapot“ heette het toen. Maar evenmin als thans gingen ze uit tijdverdrijf dood.! Het was het gemis aan weerstandsvermogen, die haar vallen deed. En dat weerstandsvermogen wordt naast andere middelen, ook bijgebracht door goede, krachtige voeding, dus niet door overmaat van ballast, die weinig of geen voederwaarde bezit,

maar zaad, en wat daarvan als veevoeder wordt bereid.

Het is altijd verkeerd, meer vee te houden, dan men goed kan onderhouden, maar in de huidige omstandigheden, nu het al moeilijk zal blijken ééne geit voldoende te voeren, nu is het beslist af te raden, er meer te houden. Wij herhalen, het zal moeilijk vallen, het dier dat ons lief is geworden, vooral omdat het zoo nuttig is, van de hand te doen. Maar het goede moet voor het betere wijken, daar is nu eenmaal niets aan te doen. En we zijn er te volle van overtuigd, dat, volgt men onzen raad op, men tevreden zal zijn, als men de nadeelige gevolgen, die later allicht zich het best openbaren, bij anderen, die eigenwijs waren, kan waarnemen. De vereenigingen en bonden kunnen we niet genoeg op het hart drukken:

Zorgt voor het behoud van goed fokmateriaal.

Het is op het oogenblik misère, zoo goed als in ieder opzicht. Maar na lijden komt verblijden, na regen komt zonneschijn. Is dan straks de vrede, die toch eens komen moet, teruggekeerd, dan staat men sterk om de geleden schade in een paar jaren weer in te halen, maar ook alleen dan, als er goed fokmateriaal gebleven is. Zou het dus bij dezen of genen geitenhouder, die in het bezit is van een best dier, in alle opzichten, voorkomen, dat hij zich er van moet ontdoen, men behoude het, al moet dat ook met eenige opoffering van geld gepaard gaan, doch late het niet naar de slachtbank leiden. Voormannen, waakt, gij, die met trots kunt terugzien op uw werk, die in betrekkelijk korte spanne tijds het grootste deel van onzen geitenstapel hebt omgewerkt door uw rusteloos streven naar goede fokdieren, die trots hoon en spot uw zegenrijk werk zijt blijven doorzetten, laat gij niet verloren gaan, wat met zooveel moeite is verkregen. Blijft raad geven en voorlichten, vooral in dezen tijd en het vertrouwen, dat gij gewonnen hebt, zal uw raad doen opvolgen, de geitenfokkerij ten voordeel.

Maar met dat al, wat moet men voeren, blijft nog steeds de vraag. Koop goed hooi. Te Zwoile, Kampen en Hasselt heeft men hooiperserijen bij de vleet. Ook in Noord-Brabant vindt men er. Ja, maar, hoe duur is dat hooi wel? Dat is ongetwijfeld de eerste vraag. Maar, wat is er tegenwoordig, dat niet duur is? In ieder geval is hooi van het Kampereiland vrij zeker het goedkoopste, omdat het van uitmuntende kwaliteit is, waarvan men dus met weniger toe kan, dan wanneer men minder soort geeft. Talrijk zijn de streken in ons land, die hooi leveren, dat in kwaliteit met het Kamper hooi overeenkomt.

Het zal niet zoo heel moeilijk zijn een handelaar, die geperst hooi verkoopt, op te sporen. Het wordt gewoonlijk verpakt in balen van 50 K.G. Zoo'n baal neemt weinig plaats in, zoodat men in een kleine ruimte gemakkelijk 1000 pond kan bergen. Komt er geen vocht bij, dan blijft het steeds goed.

Een kleine opmerking, doch die van groot belang kan zijn, willen we hier bijvoegen. De premien voor brandverzekering zijn tegenwoordig niet heel hoog. Voor f 1.— per duizend gulden aan verzekerde goederen kan men te kust en te keur terecht, zelfs nog wel minder. Doch, zoo een woning gerekend kan worden, dat er landbouwbedrijf in uitgeoefend wordt, dan rijst de premie aanmerkelijk. Het kan dus voorkomen, dat een ambtenaar b.v. of een fabrieksarbeider zijn woning bij de assurantie-maatschappij opgeeft, als niet voor landbouw gebruikt, terwijl er toch voer voor een geit hooi en stroo in aanwezig is. Men denkt: „och, dat beetje, dat zal niet hinderen”. Onze ondervinding is, dat het ook niet hindert, *als men het maar opgeeft en in de polis laat vermelden, dat er voer voor een geit aanwezig is.* Wij hebben zoo gehandeld en de premie bleef dezelfde, als voor een woning, waarin geen landbouwartikelen geborgen worden. Doch zou het ongeluk getroffen hebben, dat het huis was afgebrand met den voorraad hooi en stroo, zonder dat daarvan melding was gemaakt, dan was er zeker last, misschien schade door veroorzaakt. Men zij dus voorzichtig. Wil of kan een agent een ambtenaarswoning b.v. niet verzekeren als zoodanig, omdat er een baal hooi of een paar bossen stroo in geborgen zijn, gedurende een deel van 't jaar, dan zoeken men een plaatsje buiten, natuurlijk beschut voor regen, of berge het bij buurman, die wel landbouwbedrijf heeft.

Men koop dus *goed* hooi. Wij hebben bij wijze van proef ook eens mindere kwaliteit gekocht, dat speciaal „geitenhooi“ heette, maar, niettegenstaande de prijs ruim de helft bedroeg van Kamperhooi, was het toch duurder. Zoo ergens, dan is duurkoop hier ook goedkoop.

Wat het krachtvoer betreft, men zie zich te redden. Hoe? Ja, dat moet eenieder maar voor zich zelf uitvinden, maar men moet den „rommel“ laten, waar zij is. Daaraan is men altijd bekocht. Kastanjes, eikels en beukennoten zijn in den handel vrij. Kan en mag men ze zelf verzamelen, dan is dit goedkoop krachtvoer. Het best worden ze geschild gevoerd, vooral, als ze rijp zijn. Men zij evenwel indachtig, dat eikels stoppend werken.

Ook grutten en gruttemeel kan buiten de distributie worden gekocht, doch de prijs is verbazend hoog. Zeer goed kan het meel dienst doen, om aardappelschillen en ander voer, dat niet zoo door de geit genuttigd wordt, er smakelijk mee gemaakt worden.

Zoo'n groote hoeveelheid is daarvoor niet noodig. Het voedsel wordt er „smerig“ van.

Doch de mensch gaat vóór het dier. Zoo redeneert de regeering ook, dus.....

Heeft iemand zelf rogge verbouwd, dan is er kans, dat de geit er wat van mee kan krijgen. Wij schrikken terug voor het rauw voeren van roggemeel. Het eerst „broeien“, zooals men hier zegt met kokend water, dat is tot een pap maken ervan, is geraden. Het zoogenaamd gemengd kippenvoer kan men aan korrel gerust geven. De geit lust, of beter gezegd lustte het graag. Evenwel, alleen mogen de kippen daarvan profiteeren!!!

Nog willen we wijzen op het uitwaschwater. 't Is wel niet veel maar als moeder de vrouw de hoeveelheid telkens maar niet te groot neemt, dan is het wel geschikt om er den slobber van te maken.

Voor ruw voer komen takjes en blaren nu uitstekend te pas, de bladeren droog natuurlijk. Bergt men die op, dan blijven ze goed. Doch zouden ze schimmelen, dan niet verstrekken Kweek kan men altijd versch hebben, als er terrein voor is. Goed gewasschen en dan gesneden. geven ze een nog al krachtvol voer. Heidekruid en brem moet vlijtig verzameld worden, tenminste als de groothandel ons weer niet voor is.

Fabelachtig zijn de prijzen, die thans voor het heidekruid worden besteed. Het brengt immers als „succesmeel“ of zoo iets veel op voor veevoeder! Erwtstroo is ook goed voer. Het heeft de halve voedingswaarde van goed weidehooi. Ook eet de geit het graag. En is er hier en daar nog eens een peultje blijven zitten.

We willen thans eindigen met nog eens te herhalen: een ieder redde zich zoo goed en kwaad dit kan. Overtredingen mogen niet plaats hebben en de mensch gaat voor het dier; deze twee zaken moet men in het oog houden en dan maar goed uit de oogen gekeken, waar er nog wat voor de geit te vinden is. Zou het gebeuren, dat de winter dit jaar weer streng werd, dan zou men vooral voor warmte in den stal, want die warmte, die aan de koude lucht wordt afgestaan, moet door krachtvoer weer aangevuld worden. Denkt daaraan, geitenhouders! Een kachel geeft geen warmte, of zij moet gestookt worden; zoo is het ook met het lichaam van mensch en dier. En nogmaals:

Zorgt voor het behoud van goed fokmateriaal!

De afstammingsbewijzen kosten 8 cent per exemplaar. Dringend verzoek, de gelden in te zenden, want voor de laag gestelde prijs is het niet doenlijk ook nog materiaal en porto te betalen voor het invorderen der gelden.

Altijd Geitemelk.

Het is van algemeene bekendheid, dat de bronst-tijd der geit valt in 't najaar en daarom het lammeren in 't voorjaar plaats vindt, zoodat dan in gewone omstandigheden melk in overvloed voorhanden is, terwijl gedurende den draagtijd, althans in de laatste periode geen melk geproduceerd wordt. Veel is er al nagedacht, geschreven en gesproken om het probleem: „altijd geitemelk“, op te lossen, doch nog steeds gaat de natuur boven de leer. Wel kan men, wanneer meest dan eene geit gehouden wordt, de lammertijden zoo- ver mogelijk uit elkander doen plaats hebben, maar verder kan men 't ook al niet brengen. Nu komt uit Duitschland een middel tot ons, dat in staat heet, ook op andere tijden dan de gewone den bronst bij vrouwelijke dieren en de deklust bij de mannelijke op te wekken. De naam is Yohimvetol en word in den vorm van tabletten toegediend. Naar gelang der grootte der verschillende dieren worden drie verschillende soorten van tabletten vervaardigd: roode, grijze en gele. De grijze moeten dienst doen voor varkens schapen, geiten groote en middelgroote honden en konijnen.

Dit middel vonden we reeds geruimen tijd in Deutsche vakdladen geannonceerd, doch, wat op dit gebied wordt geboden, hebben we altijd met de grootste omzichtigheid beschouwt. De onder- vinding immers heeft geleerd, dat alles als kwak- zalverij of nog erger moet worden beschouwd.

Thans komt echter een vakman in het Zeit- schrift für Ziegenzucht de goede hoedanigheden bepleiten en aarzelt niet het als een deugdelijk middel aan te raden.

Het preparaat wordt vervaardigd in de Chemische fabriek Güstrow te Güstrow i. M. Nu weten we, dat het oogenblikkelijk zeer moeilijk gaat, chemische producten uit Duitschland te betrekken. We zullen daarom goed doen, het adres te onthouden om, evenals Büchtin, het na den oorlog tot proef aan te wenden. Mochten we in de gelegenheid zijn een en ander door vriendenhand „überreicht“ te krijgen, dan stellen we het gaarne disponibel om het te probeeren.

We hebben pogingen aangewend, iets meer omtrent Yohimvetol gewaar te worden; gelukt ons dit, dan komen we er in 't volgend nummer nog eens op terug.

Uit Noord-Brabant.

Ulvenhout. Begunstigd door het heerlijkste Sep- temberweer werd Zondag j.l. de bereidsaangekon- digde geitententoonstelling gehouden. Het aardig versierde terrein was een groote weide, welwil- lend door den landbouwer Verhooyen voor dit doel afgestaan.

De tram voerde ons tot voor den ingang, een eerepoort dragende het opschrift: „De geit is de

koe van den werkmán. Helpt haar beschermen“, en kwistig gesierd met groen, vlaggen en wimpels evenals de weg, die tot het terrein leidde.

Belangstelling genoeg: Talrijke nieuwsgierigen verdrongen elkaar om een toegangskaart machtig te worden. Op 't terrein werden we verwelkomd door de opwekkende tonen van Ulvenhouts Har- monie, die geheel belangenloos zooveel bijdroeg tot opluistering van het feest.

Wat 'n gezellige drukte van de 7- à 800 kijkers. We zagen er den ZeerEerw. Heer Pastoor der parochie, den Edelachtbaren Heer Burgemeester, die met een enkel woord had geopend, beide Wethouders, enkels raadsleden, den heer Struyf, Zuivelconsulent van West N.B. en meerdere no- tabelen.

En nu de viervoetige bezoekers. Niet minder dan 84 geiten aan de lijn en wel 34 ouder dan 2 jaar, 16 eenjarigen en 34 lammeren, waaronder vele prachtexemplaren.

Reeds was de keuringscommissie druk bezig, de dieren naar waarde te schatten en onderwijl hadden we 't genoeg een leerzame lezing te hooren van den heer Schmitz, iemand, die zich op 't gebied van geitenveredeling reeds naam maakte. In zijn inleiding zei spreker, hoe hem aangenaam had getroffen de belangstelling van geestelijke en wereldlijke antoriteiten in 't werken en streven van den minderen man. Hij was over- tuigd, dat dit gunstig zou werken op den bloei der vereeniging, daardoor op de verbetering van de geit en zoo weer op den economischen toestand van 's werkmans huisgezin. Toen volgde een warm pleidooi voor 't recht der geit op een goede verzorging, om haar waarde als melkgeefster en als slachtdier, om te besluiten met practische wenken betreffende voeding en stalling dezer dieren. Vooral de laatste liet soms zooveel te wenschen over en kon zoo gemakkelijk verbeterd worden. Met de beste wenschen voor de vereeni- ging sloot spreker zijn lezing die veel bijval vond en het waardeerend dankwoord van den Geeste- lijken Adviseur dan ook ruimschoots verdiende.

Nu sprak ook de Edelachtb. Heer Burgemeester nog met de meeste ingenomenheid ever het stre- ven der vereeniging en beloofde steeds zijn me- dewerking tot bloei van den bond.

Inmiddels hadden de keurmeesters hnn taak afgewerkt. Uit hun rapport bleek, dat sedert de vorige tentoonstelling er een aanmerkelijke voor- uitgang te constateeren was in 't gehalte der dieren, vooral in die der 2e afdeeling. Drie uit de eerste en twee uit de 2e klasse werden be- kroond en in het stamboek opgenomen, terwijl het lammetje van de weduwe Roovers als mooiste den eersten prijs behaalde, welke was aangeboden door den Burgemeester. Een opmerking moest de commissie maken n.l., dat het onderhoud der hoeven niet genoeg tot zij recht kwam en dit was zoo noodig voor verbetering van het geitenras.

Onder vroolijke muziek had nu de uitreiking der prijzen plaats, huishoudelijke artikelen, elk wat wils en voor elke geit één. Elke geleider ging voldaan met zijn beestje huiswaarts, waar zeker wel een extra maaltje voor den viervoeter zal gereed gemaakt zijn.

Ook de belangstellende kijkers vertrokken en het terrein liep leeg toen Concordia met den Had-je-me-maarsch naar haar vereenigings-lokaal marcheerde.

En zoo behoort deze tentoonstelling weer tot het verledene. Ons heeft getroffen de groote belangstelling en de ordelijke gezellige drukte op 't terrein. Het bestuur kan dan ook met de grootste voldoening op haar werk terugzien: een en al succes.

Wij voor ons wenschen groei en bloei aan de vereeniging toe. En wanneer 'n volgenden keer 't plan lammerenweding zal doorgevoerd worden, hopen we, dat elke eigenaar zijn best zal doen om met het zwaarste dier te verschijnen, om later de krachtigste geit in den stal te hebben.

Zevenbergschehoek. Maandag 17 Aug. j.l. hield onze Geitenfokvereeniging eene goed geslaagde keuring voor Geiten en Lammeren. Aangevoerd waren 38 oude en 22 lammeren.

De Heeren J. Broeders en van Son uit Teteringen fungeerden als keurmeesters.

Als bewijs dat er goede en gezonde dieren aangevoerd waren bleek, dat er staande de keuring acht dieren konden ingeschreven worden in het Geitenstamboekregister.

De Heeren keurmeesters prezen onze geiten-teelt en vooral brachten ze hulde aan de aangevoerde lammeren.

Onze Harmonie St. Cecilia luisterde onze feestelijkheden op met prachtige muzieksnummers, wat de animo niet weinig verhoogde. Wederom een bewijs van onderlinge medewerking.

Uit Gelderland.

Groenlo. Zaterdag 18 Aug. had alhier de aangekondigde keuring en tentoonstelling van geiten plaats. Ruim 100 geiten waren ter keuring aangevoerd.

De keuringscommissie, bestaande uit de heeren Dr. Feberwee, Rijksveearts, uit Eibergen, Tiggelovend uit Ulft en Ten Have uit Lichtenvoorde hadden een moeilijk werk om uit het groot aantal geiten de besten uit te kiezen.

De eerste prijs voor de ongehoorde lammeren werd toegekend aan G. J. Wiggers, 2e aan E. ter Weeme, 3e aan G. J. Abbink, 4e aan G. H. Wolters en de 5e aan G. ten Broeke.

De eerste prijs voor 1-jarige ongehoorde geiten werd toegekend aan B. Bonenkamp, de tweede aan E. ter Weeme.

De 1ste prijs voor ongehoorde oude geiten werd toegekend aan G. J. Konings, 2e aan J. te

Molder, 3e aan Wed. Arink, 4e aan J. Hallers, 5e aan B. Kolkman.

De 1ste prijs voor gehoornde lammeren werd toegekend aan J. W. Maarze, 2e aan J. te Molder 3e aan C. ten Broeke.

De 1ste prijs voor 1-jarige geh. geiten werd toegekend aan J. B. Baks, 2e aan Gr. Hofman.

De 1ste prijs voor geh. oude geiten werd toegekend aan H. Gantvoort, 2e aan Fr. Pietersen, 3e aan G. Bekkenutte.

De heeren keurmeesters waren over de tentoongestelde dieren ten zeerste voldaan en gaven als hun meening te kennen dat de geitenfokkerij alhier op den goeden weg is.

Wchl. Op de Maandag 3 dezer gehouden geitenkeuring, waren aanwezig 30 geiten. Als keurmeesters traden op den heeren Schurink, Rijksveeats te Laag-Keppel en den heer J. E. Tiggelovend, voorzitter v. d. Bond van Geitenfokvereenigingen in Gelderland te Ulft.

De uitslag der keuring was als volgt:

Volbloed ongehoord 1e prijs eigenaar W. J. van Uhm.

Volbloed gehoornd 1e prijs eigenaar H. Th. Hoogveld.

Geiten ongehoord 1e prijs A. Marcusse; 2e prijs eigenaar J. Meijer; 3e prijs G. J. ten Haaf.

Geiten gehoornd 1e prijs eigenaar Gr. Ragas; 2e prijs Th. Verwaaijen; 3e prijs eigenaar Th. Verwaaijen.

Lammeren 1e prijs eigenaar A. Lucassen; 2e prijs eigenaar R. J. Rosmuller; 3e prijs eigenaar P. A. Coenen.

Moeder met lam 1e prijs eigenaar P. A. Coenen.

De 1ste keuring dezer nog jeugdige vereeniging mag schitterend geslaagd genoemd worden.

Vragenbus.

Vraag 84. Waaruit is op te maken, dat mijn geit genegen is tot paring?

Antw. Wij gelooven dat Uw vraag als bovenstaand bedoeld is. Men noemt dit gewoonlijk bokkig, bronstig of tochtig zijn. De bronsttijd valt gewoonlijk tusschen einde September en begin Januari, bij enkele geiten vroeger, soms bij enkele ook nog later, doch de regel is als genoemd. Is de geit één keer bronstig geweest, dan herhaalt de bronst zich om de drie weken. In de aangegeven periode dus optetten. Is de geit bokkig, dan is ze „wild“, zij blaaf voortdurend, ook onder 't voedsel gebruiken, zelfs in den nacht. Zij is genegen overal op te springen, dat kan men aan den lijve ondervinden, als men den stal binnengaat. De melkgift vermindert sterk, evenals de eetlust. Niet altijd evenwel is de toestand als aangegeven. Men heeft zelfs „stille“ bronst, die zoo goed als niet op te merken is. Doch een zeker teeken, dat altijd te constateeren valt, is dit. In

**Bond van Geitenfokvereenigingen in
- Westelijk Noord-Brabant. -**

BOND S M A R K T

op DONDERDAG 20 SEPTEMBER 1917

te STEENBERGEN.

**Uitstekende gelegenheid tot aankoop van Fokdieren
Nederlandsche Edelgeiten.**

gewone omsandigheden draagt de geit haar staartje ongeveer horinzontaal. Is ze bronstig, dan staat het steeds overeind, dus recht op en ze kwispelt er voortdurend mede, vooral als ge haar de hand op het kruis legt. Het schaamdeel is rood gekleurd en scheidt minder of meer slijmerig vocht af.

In de meeste gevallen echter behoeft U niet te raden of Uw geit bokkig is. Zij is dan zoo abnormaal, dat U wel weet, dat er wat aan 't handje is.

Verslagen, vragen en andere correspondenten, richt men aan de Redactie te Ulft

Advertentiën betreffende zende men rechtstreeks aan de Drukkerij van „de Geit” te Gendringen.

Bij *verhuizing* gelieve men adresverandering op te geven, of als men het orgaan *niet* of *niet* op *tijd* ontvangt wordt men beleefd verzocht daarvan bericht te zenden aan den uitgever te Gendringen.

Gelieve vooral nauwkeurig en duidelijk adres op te geven, daar dit bij vele abonné's te wenschen overlaet. Nog steeds komen couranten terug, met de bemerking; vertrokken of duidelijker adres of meerderen van dien naam enz. Wij verzoeken daarom nogmaals beleefd, de adressen na te zien,

en bij niet nauwkeurig adres, daarvan bericht te doen aan den uitgever.

Men voorkomt, dan onnoodige teleurstellingen.

Wie van de abonné's is genegen tot medewerking van propaganda te maken voor onze courant. Exemplaren van „De Geit” zijn gratis voor verspreiding en kennismaking beschikbaar.

Wie doet zijn best er eens voor?

Heeren Secretarissen der Hoofd- en onderafdeelingen worden beleefd verzocht altijd zoo tijdig mogelijk, na elke vergadering, een *uitvoerig verslag* van het behandelde te zenden aan de Redactie. Ook andere berichten worden gaarne ingewacht.

De Uitgever.

Laat de voor Uwe Vereeniging benodigde

Drukwerken

vervaardigen aan de drukkerij van dit blad.

ADVERTENTIËN.

Te koop gevraagd een prima jonge of oudere

Saenenbok.

Brieven met nadere omschrijving als afstamming, hoogte, prijs, enz. te zenden aan F. POOT, Baauwstraat 240, Vlaardinger-Ambacht.

Te koop gevraagd

2 volbl. Saanenbokken

geboren 1917, wit en ongehoord, met volledige stambewijzen.

Aanbiedingen met prijsopgaaf en schofthoogte te adresseeren aan P. CLEMENT, Secr. Geitenfokvereniging te Nieuw-Vennep, Sloterweg 667.

Te koop

volbl. Saanenbokken

1¹/₂ jaar oud. Te bevragen bij J. P. BRANTS, v. d. Hoopstraat 70¹, Amsterdam.

Aan hetzelfde adres te koop gevraagd een

2 a 3-jarige Saanenbok,
eveneens volbloed.

Te koop een

raszuiv. Saanenbok,

wit ongehoord, goed ontwikkeld, geb. 27 Maart 1917 van de bekroonde moeder Mina, stamboek No. 19, met afstammingsbewijzen. Te bevragen bij B. ZEVALKINK, Ruurlo.

Te koop een

raszuiv. Saanenbok,

wit en ongehoord, kortharig, geboren Apr. 1917, met afstammingsbewijzen, bij O. VROEGE, 't Zand, Culemborg.

Aangeboden

2 raszuivere melkgevende

Saanengeiten,

met stamboekpapieren.

Te bevragen: Jhr. M. DE JONGE te Griendtsveen(L.).

Te koop gevraagd een jonge krachtige

Saenenbok,

ongehoord m. noodige keurings- en afstammingsbewijzen en leeftijd aan de Secretaris der Vereniging te Klarenbeek (Gld.).

Te koop gevraagd

Saanenbokken en -geiten.

Adres: K. SCHUIJTEMAKER, Nibbenwoud te Hauwert.

Te koop een ongehoorde

Saanendekbok,

oud 4 jaar, met afstammingsbewijzen, in zeer goede conditiën voor billijken prijs.

Adres A. BROEKSMA, Secretaris geitenfokver. „Breesaap”, IJmuiden.

Te koop gevraagd een witte ongehoorde

Saanenmelkgeit,

volledige opgaaf van prijs, melkopbrengst, leeftijd, afstamming, enz. Franco brieven aan den Steenbaas DEN HIJL, Ruimzicht, Jutphaas.

Nederlandsche Geitenteelt

door Jacq. Timmermans, Landbouwkundige M. O. en Veeteelt-Consulent te Sittard.

Prijs f 1.50. Bij minstens 10 ex. à f 1.25, bij minstens 100 ex. à f 1.—.

Verkrijgbaar bij de Administratie van „De Geit.”

Economische (geldelijke) en sociale betekenis van de kleinveehouderij,
- (varkens, schapen en geiten), -

een der cursorische voordrachten door Jacq. Timmermans, gehouden voor de vereniging voor hooger landbouwwonderwijs aan de Rijksuniversiteit te Groningen.

Door bemiddeling der Administratie van „De Geit” verkrijgbaar, ook bij den schrijver en bij de Firma Lijter—Nijpels, Maastricht, Prijs 60 ct.

Met opfokken van jonge Lammeren,
2e druk à f 8 ct., bij meerder ex. vermind. prijs.

Orgaan van de Ned. Commissie voor de Geitenfokkerij.

Abonnementsprijs per jaar. . . f 0.60
 franco per post . . . . . „ 0.75
 Buitenland . . . . . „ 1.—
 stukken in te zenden voor den 10en,
 Advertentiën voor den 13en.

REDACTIE: ULFT (Geld.)
 ADMINISTRATIE EN UITGAVE:
 Stoom- en Electretrische Drukkerij
 „GENDRINGEN” te Gendringen.

Prijzen der Advertentiën:
 Van 1—6 regels . . . . . f 0.60
 Elke regel meer. . . . . „ 0.10
 Bij Abonnement aanzienlijk Rabat.

Ons eerste Lustrum.

Met de verschijning van dit nummer is de 5e jaargang van „De Geit en hare Verzorging” afgesloten en viert het maandblaadje dus zijn eerste lustrum. Voor groote feestvreugde is in geen enkel opzicht reden. Ofschoon we over belangstelling en waardeering van onze moeilijke taak om dit vakblaadje te redigeeren, niet te klagen hebben, kunnen we toch niet roemen op algemeene verspreiding. En dat is toch noodig, zal het beantwoorden aan het doel, waarmee het voor vijf jaar ter wereld kwam, noodig om te blijven voortbestaan niet alleen, maar ook om te groeien en te bloeien.

Ongelukkig kwam de verstoorde orde in Europa het eerste levenstijdsperk van dit jeugdig perskind ook danig in zijn ontwikkeling belemmeren, zoodat het tweede tijd-

perk onder moeilijke omstandigheden begint. Doch met Gods onmisbaren zegen sterk, gaat „De Geit” toch welgemoed het nieuwe vijftal in, sterk als zij zich voelt door den krachtigen steun van vooraanstaande mannen op het gebied der geitenfokkerij. Een oprecht woord van dank past hier aan hen, die ons bij ons zwaar werk de behulpzame hand boden en ons door hun waardeering kracht en moed schonken. Mede onzen dank aan alle lezers en lezeressen, die „De Geit” een abonnement waardig keurden. Help ons allen wederom vooral in dezen moeilijken tijd en dan zal het blaadje, wanneer het zijn tweede lustrum viert kunnen jubelen en juichen, omdat het met vrucht heeft kunnen medewerken aan de verbetering van het lot van hen, die gerekend moeten worden onder „de minsten der Mijnen.”

Geitenziekten.

Thans zijn de uierziekten aan beurt. Daar evenwel de meeste ontstaan door niet goed melken, herhalen we nog eens wat we daarover vroeger schreven.

Ofschoon we in de laatste jaren veel vooruit zijn gegaan omtrent de belangstelling voor hetgeen op landbouwgebied in 't algemeen en over de geit in 't bijzonder werd geschreven en gesproken, denken we, dat er toch nog zullen zijn, die schouderophalend zeggen: „wat zal er nu over het melken verhandeld worden? Dat is toch zoo'n eenvoudig werk: een kind kan het". Dezulken zouden we willen toevoegen: „Ga in een streek, waar een melkcursus werd gehouden, op een zomer-namiddag eens een wandeling doen door de weiden en beschouw dan aandachtig de manier van melken bij verschillende personen. Vergelijk dan eens, en 't zal u opvallen, hoe de melkwijze van hem of haar, die een cursus heeft meegemaakt, afwijkt van iemand, waarbij dit niet het geval is. Men zal dan ervaren, dat het melken een kunst is, die evenals alle andere kunsten, moet geleerd worden“.

Inderdaad, zoo is het, melken moet worden geleerd. Nu is niet iedereen, en vooral niet ieder geitenhouder in de gelegenheid aan een melkcursus deel te nemen. We zullen daarom hier mede deelen, hoofdzakelijk aan de hand der brochure: „Over het melken en de behandeling der melk“, uitgegeven door de vereeniging tot Ontwikkeling van de Landbouw in Hollandsch Noorder-Kwartier, wat er zooal over het melken valt te zeggen.

Het is van belang er voor te zorgen, dat de geit in een rustige omgeving verkeert, zoowel in den stal als buiten; dit kau niet anders dan bevorderlijk zijn aan een goede melkafscheiding. Ook dienen de melkers te bedenken, dat zij met een *zachte* behandeling der dieren meer kunnen bereiken, dat met schoppen en slaan; door ruw optreden maakt men niet zelden de dieren geheel onhandelbaar en dikwijls is het zoogenaamde „optrekken“ der melk er het gevolg van.

Wordt de geit buiten gemolken, dan zorg men er voor het dier den juisten stand te doen innemen, dus niet met den kop tegen de brandende zon in; bij eenigszins krachtige wind zóó, dat de melker ongeveer met den rug naar de richting vanwaar hij komt, is gekeerd. Dit laatste voorkomt verontreiniging der melk en het wegwaaien.

Het is te begrijpen, dat het buiten, maar vooral in den stal, aanbeveling verdient, den uier en de spenen met een drogen doek af te wrijven, waardoor veel mestdeeltjes, haren, huidafschilfers, enz. worden verwijderd, die anders gemakkelijk in de melk kunnen komen. Soms zal het ook noodzakelijk zijn het achtergedeelte en de dijen te reinigen. Doch daarover zullen we maar niet veel zeggen. Immers, dit zal dan vooral voorkomen,

wanneer niet voor voldoende strooisel wordt gezorgd. En waar dat het geval is, zijn alle raadgevingen omtrent de behandeling der geit wel meesttijds vruchteloos.

De melker plaatst zich aan de rechterzijde der geit. Ook wordt zij wel achter het dier zittende gemolken, doch dat hebben wij nog niet anders dan op een plaatje afgebeeld gezien, zoodat we er verder niets van zeggen. Het potje of emmertje wordt op den grond geplaatst, zóó, dat met eenigszins schuine stralen (niet te schuin) de melk er in vloeit. Tevens dient men er op bedacht te zijn, dat men zich zóó plaatst, dat men bij de minste beweging van het dier het melkgereedschap terstond kan aanvatten, opdat geen melk verloren ga of met de pooten verontreinigd worde. Het hoofd tegen het lichaam der geit te houden, is om begrijpelijke redenen af te keuren.

Voordat met het melken een begin gemaakt wordt, mag men nimmer verzuimen (tenzij de uier reeds strak gespannen staat) deze *flink* te „worpelen“, dit is: *zacht* knijpen, wrijven en drukken, waardoor de melk beter „schiet“; de spenen worden, door er voorzichtig eenige malen aan te trekken, „goed gevuld“ en men drukt daarna uit beide spenen de eerste stralen melk *buiten het potje*.

Het beste zal zijn ze in een busje te melken en niet in den stal.

Het wegmelken van de eerste stralen is van veel gewicht; hierdoor voorkomt men, dat de in het tepelkanaal van buiten door het slotgat binnengedrongen bacteriën en stofdeeltjes in het potje met melk terecht komen. Men verkrijgt dus *zuiverder* melk, terwijl met het wegmelken der eerste stralen weinig verlies gepaard gaat, want die eerste melk bevat heel weinig vet. Ten bewijze daarvoor volgt hieronder een staatje — overgenomen uit het „Leerboek der Zuivelbereiding“ door H. B. Hijlkema, 2en druk, — waaruit het *zeer groote* verschil in het vetgehalte van de eerste en de laatste melk duidelijk blijkt:

„Bij een koe, die ruim 4½ L. melk gaf, was in de eerste stralen der 4 spenen 1,40% vet aanwezig;

in den 1e Liter melk uit de 4 spenen 1,70%;

in den 2e Liter melk uit de 4 spenen 2,40%;

in den 3e Liter melk uit de 4 spenen 3,50%;

in den 4e Liter melk uit de 4 spenen 8,50%;

in de laatste druppels uit de 4 spenen 9,50%.

In zijn „Beknopt Leerboek der Zuivelbereiding“ (3e druk), schrijft Dr. van der Zande:

„Bij een genomen proef vond ik van de eerste stralen af tot de laatste achtereenvolgens:

0,45% — 1,7% — 2,4% — 3,65% — 3,8%

— 4,2% — 4,8% — 5,05% — 6,9% — 10,85%.

(De vetvrije droge stof varieerde echter slechts van 8 tot 8,5%.)

Dikwijls gebeurt het, dat de eerste stralen melk in de handen worden opgevangen, om deze

en de spenen daarmee te bevochtigen; in verband met het bovenstaande zal het bij een weinig nadenken duidelijk zijn, dat door deze handeling het gevaar van de bacteriën uit het speenkanaal in de melk te drengen, blijft bestaan. *Eerst* worden eenige speten met *droge handen* buiten het potje gemolken en *daarna* worden de handen en ook de spenen een *weinig* vochtig gemaakt met melk. Het behoeft zeker niet gezegd te worden, hoe verkeerd het is, dit in *die mate* te doen en ook *zoo dikwijls* te herhalen, dat ten slotte eenige (soms door meer min of meer groen gekleurde) druppels van de handen in den emmer met melk vallen.

Het gebruik van „smeerseltjes“ *tijdens* het melken is niet aan te raden, omdat dan allicht een gedeelte ervan in de melk terecht komt.

Het melken behoort *regelmatig en krachtig* te geschieden, en zooveel mogelijk met de volle hand; slechts nu en dan wordt dit, zoo noodig, om vermoeidheid te voorkomen en het „schieten“ der melk te bevorderen, afgewisseld door enkele trekken met kuim en vinger; er moet van het begin tot het einde zonder ophouden doorgemolken worden, en, behalve bovengenoemde uitzondering, steeds met dezelfde vlugheid en kracht. Hiervoor is het beslist noodig, dat de melker zijn volle aandacht wijdt aan zijn arbeid, en geen afleiding zoekt door praten, enz.; niet alleen wordt er dan minder goed gemolken, maar daarbij komt nog, dat de geit minder rustig wordt en hare melk niet zoo goed laat „schieten“.

Onder *krachtig* melken wordt *niet* verstaan het met kracht *trekken* aan de spenen, waarbij ze uitgerekt worden, (het z.g. „strippen“) en het overdreven *knijpen* in de tepels, waardoor het melken pijnlijk wordt. Men moet er juist naar streven, het den dieren tijdens het melken zoo aangenaam mogelijk te maken door een zachte behandeling, ook wat het melken zelf betreft, hetgeen de geit laat blijken door tijdens het melken te gaan herkauwen.

Een goed melker omspant met den duim en den voorsten vinger den tepel *hoog bij den uier*, echter in geval van zeer lange spenen zoo, dat geen gedeelte onder de hand uitkomt. (Het hoog aangrijpen der tepels is van belang, omdat daardoor de melkklieren geprikkeld en tot meerdere productie aanzet worden.) Vervolgens *drukt* hij de melk uit de spenen, door eerst duim en wijsvinger eenigszinds krachtig dicht te knijpen en dan de drie overige vingers achtereenvolgens vlug tegen de binnenzijde der hand te drukken; die grepen van rechter- en linkerhand volgen zeer kort na elkander. Hiermede gaat gepaard een geringe beweging van de polsen en de armen, en daardoor is het weer mogelijk, de schouders bijna geheel in rust te laten. Verder behoort men met iedere hand even krachtig te melken, opdat beide helften gelijktijdig leeg gemolken

zullen zijn.

Met dikke stralen wordt de melk krachtig in het potje gemolken; het onafgebroken, gonzend geluid, dat daarbij ontstaat, verradt reeds een goed melker en er vormt zich dan een flinke hoeveelheid schuim, waarop de melker met recht trotsch kan zijn.

Komt men op het einde, dan breekt een *zeer gewichtig* gedeelte aan, n.l. het *uitmelken*. Dit moet *vlug en goed* gebeuren. Na vooraf den uier weer een *weinig* „geworpeld“ te hebben, grijpt men de spenen met duim en vinger zoo hoog mogelijk bij den uier vast, zoo noodig met twee handen aan één speen en „strikt“ de kleine hoeveelheden melk er uit. Eerst wanneer men ook na deze bewerking geen melk meer verkrijgt, kan men de geit als uitgemolken beschouwen. Dat het goed uitmelken van veel belang is, wijzen bovenstaande cijfers reeds uit. Zij bevestigen de waarheid van 't spreekwoord: „de laatste drop is de boterknop“. Maar ook de uier blijft gezond en daarop moet ook wel degelijk gelet worden. De meeste uierontstekingen danken haar oorzaak aan onvoldoende uitmelken of verkeerd melken. Het goed uitmelken is ook van zooveel gewicht, omdat daardoor de melkklieren geprikkeld worden, wat een grootere productie ten gevolge heeft.

Het insmeren der tepels na het melken met vasiline of gesmolten reuzel is aan te bevelen, vooral als de geit het grootste gedeelte van den dag of altijd buitenshuis is. Het zoogenaamde „zeer“ aan de spenen wordt er door voorkomen, maar ook door geknipte nagels.

Een eigenaardigheid der geit is wel, dat zij het liefst door denzelfden persoon gemolken wil zijn. Iedereen heeft dit zeker wel ondervonden, maar, zal er den last ook wel van gevoeld hebben. Daarom gewenne men, als 't kan, het dier er aan, dat verscheidene personen haar melken. Als dit van 't begin aan gebeurt, bespaart men zich veel onaangenaamheden.

Zooals de aandachtige lezer zal opgemerkt hebben, behandelt boven aangehaalde brochure het melken bij koeien. De ondervinding heeft ons geleerd, dat deze methode ook bij geiten goed is toe te passen indien men ten minste met een normaal, goed gevormd uier en spenen te doen heeft. Is dit niet het geval, dan handelt men naar omstandigheden, doch zij bedacht, dat men de gegeven wenken van goed uitmelken, niet strippen enz niet uit het oog verliest.

Nog is 't mogelijk, dat iemand, ook in normale omstandigheden er een speciale melkmethode voor geiten op na houdt. Welnu, hij deele ze mede, waarna de lezer dan kan beproeven, welke hem het best bevalt.

Vooruit met „De Geit“!

Wanneer drinken?

Meermalen is de vraag gesteld, wat 't beste is, een dier te drenken vóór of na het verstrekken van droog voer, of anders gezegd, wanneer zal het voeder het best tot zijn recht komen, als men laat drinken vóór of na den maaltijd? Het spreekt van zelf, dat deze vraag zoo goed als overbodig is, wanneer men volop in het groen zit. Dan toch drinkt de geit zeer weinig, somtijds in 't geheel niet, wijl ze met het groenvoeder genoeg vocht-bestanddeelen opneemt. Doch in den wintertijd, als ze hoofdzakelijk op droogvoer is aangewezen, is het zaak, die nog eens onder de oogen te zien; vooral thans bij den heerschenden voedernood komt het er op aan, zooveel mogelijk voordeel te trekken van het weinigje krachtvoer, dat er gegeven kan worden.

Waarom moet een dier drinken? Omdat de inhoud van maag en verdere ingewanden een zekere mate van vochtigheid moeten hebben, zullen de aanwezige voederbestanddeelen naar behooren worden omgezet, om in het bloed te kunnen overpaan. Door verschillende omstandigheden nu komt het voor, dat het vochtgehalte in de ingewanden vermindert en dan niet meer dat percentage bezit, dat om goed te functioneeren noodig is. Dan ontstaat het gevoel dat we dorst noemen. Dus drinken, als dat gevoel aanwezig is. Ja, dat kan het dier, als het vrij en er drank aanwezig is, dus in den winter en veelal des zomers evenmin. Wat zit er dus op? De geit moet door overmatig blaten haar dorst aan ons kenbaar maken. Verstaan we haar dan?

De geitenhouder, of laten we liever zeggen de geitenhoudster, die belang in haar dier stelt, die het waardeert naar behooren, verstaat haar wel. Maar als de geit blaait van dorst, is het reeds te laat en veelal wordt haar vragen niet gehoord.

Daarenboven, een rationeele voeding eischt, dat ze bij den maaltijd alles krijgt wat ze noodig heeft, om dan het genotene straks rustig te kunnen herkauwen.

Het zal menigeen verwonderen, dat er over het drinken verstrekken aan geiten gesproken wordt. Zij zullen zeggen: met den slobber krijgen ze vochtigheid genoeg! Dit geven we grif toe. Wij zeggen zelfs: meer dan genoeg... het dier ten schade.

Reeds eerder hebben we als onze meening te kennen gegeven, dat slobberen de geit niet aan te bevelen is. Men versta ons echter goed. Slobberen en slobberen zijn er twee. Geeft men de geit b.v. meel met keukenafval vermengd en men doet daar zóóveel water bij, dat morsen voorkomen wordt en alles een brijachtige massa is geworden, dan is zulk slobberen wel aan te bevelen. Doch veelal is het anders gesteld: weinig meel en veel water. Om het laatste kruimpje begeerlijke meel machtig te worden, moet dan het dier veelal een niet begeerde groote massa

vocht opnemen en dat nu achten we beslist verkeerd. Doch dat zoo gevoederde dieren geen drinken behoeven, wie zal het tegenspreken? Maar drarom gaat het niet. Wie nog zweert bij groote potten slobber, die sla dit stukje maar over, ten minste als hij niet bekeerd wil worden. Doch slobber is toch drinken, welke drank wordt dan bedoeld? zal menigeen vragen. Zuiver helder water, des zomers en des winters nooit ijskoud of heet. Daarvan neemt de geit niet meer dan ze behoeft. Kent men nu ongeveer eenmaal de hoeveelheid, welke de geit gewoonlijk neemt, dan is er niets tegen om zulk kwantum met eenig meel of zemelen te vermengen. Mocht zij dan eens iets te veel nemen door het bijvoegsel, dan speelt dat geen rol.

Het bovenstaande zal voldoende ons standpunt leeren kennen, als we de vraag: wanneer drinken, willen beantwoorden. De praktijk zal hier wel het beslissende antwoord moeten geven. En dan zeggen we op 't gezag van een Duitsch geitenfokker: drinken voor 't eten. Hij zegt, *op grond van vele en langdurige proeven, dat het voedsel zich dan het meest „bewerth“*.

Naar onze meening springt het duidelijk in 't oog, dat eerst drinken goed moet zijn. Gemakkelijker zal het speeksel zich met het droge voeder vermengen, een eerste voorwaarde voor een goede spijsvertering. De massa droog voer zal nu ook grooter genuttigd worden, daar het gemakkelijker kan geschieden. En als straks het herkauwen het voedsel bij gedeelten in de maag brengt, zal het maagsap die samenstelling hebben, die voor een goede spijsverteering noodzakelz is. Men neme dus eens en dan hopen we, dat velen hun bereiding aan ons kenbaar zullen maken, opdat we dan in „De Geit“ die manier, die als de beste gekeurd wordt, een ieder kunnen voorleggen.

Mer zal niet gaan, de geit bij de horens te pakken, zonder „De Geit“!

Bericht.

De dagelijks stijgende papierprijzen noodzaken ons, de afstammingsbewijzen op **10 cent** per exemplaar te brengen. Hooger wordt deze prijs niet. Enkele bestellers gelieven eenig geduld te hebben.

Uit Noord-Brabant.

Steenbergen. De Bondskeuring en geitenmarkt is dit jaar weder uitstekend geslaagd, ofschoon ge aanvoer grooter had kunnen zijn. Doch dat dit niet het geval was, is zeker de schuld van het weer, dat 'smorgens zeer dreigde. Toch viel het mee, zoodat de kijkers en koopers wel terecht konden. Vooral het aantal der laatsten was wederom groot, zoodat er goede prijzen werden gemaakt. Zoo werd de bekende Emma van C. Oerlemans te Steenbergen verkocht voor 100 gulden. Zestig, zeventig, tachtig gulden was de gewone prijs voor ingeschreven geiten. Een werd verkocht voor f 125, terwijl de heer A van Leeuwen te Notendaal een bod van f 200 voor zijn geit weigerde. In 't geheel werd naar schatting voor circa f 4000 omgezet.

Het resultaat der keuring vindt men hier onder; afzonderlijk zij nog eens gemeld, dat het kampioenschap voor 1917 werd behaald door den WelEd Heer L. Testers te Halsteren met zijn Paulo 25 S.

AFDEELING GEITEN.

1. Ingeschreven geiten geboren in 1916.

1e prijs J. de Weert Halsteren, met Rosa 28 S. 2e L. Martens Lepelstraat, met Bertha 10 S. 3e J. Peters Steenbergen, met Elsa Emma 18 S. 4e A. Vriens Dinteloord, met Emma 24 S. 5e W. Rijsdijk Oud Gastel, met Marie 89 R. Ieder een medaille. 6e melkkan H. Koopmans Dinteloord, met Bertha 42 R. 7e diploma J. de Ridder Dinteloord, met Nelly 57 R.

2. Ingeschreven geiten geboren vóór 1916.

1e prij J. Testers Halsteren, met Paula 25 S. 2e J. Teunisse, met Lisabeth 18 R. 3e A. Vriens Dinteloord, met Nelly 23 S. 4e J. Quintens Steenbergen, met Josephine 14 S. 5e M. Elling Lepelstraat, met Lina 12 S. 6e J. Peeters Steenbergen, met Nora 19 R. 7e P. v. d. Watering Heerle, met Anna 74 R. 8e C. Plasmans Steenbergen, met Betje 39 R. 9e van Tillo Lepelstraat, met Marie 10 R. 10e Jac. Luijckx Halsteren, met Sanne 32 S. 11e P. de Jong Oud-Gastel met 64 R. 12e Jansje Raijmakers Steenbergen, met Johanna 16 S.

3. Ingeschreven lammeren geboren in 1917.

1e prijs a. L. Testers Halsteren, met Petra 16 S. 1e b. J. de Sain Lepelstraat, met Dora 29 R. 2e M. Elling Lepelstraat, met Betsy 15 R. 3e J. van Eekelen Halsteren, met Marie 72 R. 4e L. Testers Halsteren, met Metta 70 R. 5e P. v. d. Watering Heerle, met Bekka 75 R. 6e C. van Osta Steenbergen, met Catharina 21 R. 7e C. Plasmans Steenbergen, met Lisa 41 R. 8e J. G. Peeters Steenbergen, met Charmante 28 R. 9e van Zimmeren Oud-Gastel, met Johanna 90 R. 10e C. Aarts Dinteloord, met Tona 56 R. 11e J. Theunisse Steenbergen, met Bertha 20 R.

4. Niet ingeschreven geiten, geboren vóór 1916.

1e prijs J. Mathijssen, Wouw. 2e C. Theunisse, Steenbergen. 3e en 4e Ant. v. Overveld, Lepelstraat. 5e J. Theunisse, Steenbergen. 6e C. Heerijgers, Lepelstraat. 7e P. de Jong, Oud-Gastel. 8e J. van Loon, Wouw. 9e Jac. Buijs, Wouw. 10e Ant. van Eekelen, Dinteloord. 11e J. Koenraadt, Lepelstraat. 12e Ant. Matthijssen, Steenbergen.

5. Niet ingeschreven lammeren 1917.

1e prijs J. van Eekelen, Halsteren. 2e A. Broos, Oud-Gastel. 3e en 4e C. Sebregts, Halsteren. 5e A. Cornelisse, Steenbergen. 6e P. van Gaans, Oud-Gastel. 7e A. Jansen, Dinteloord. 8e A. van Leeuwen, Steenbergen. 9e A. Kokke, Steenbergen.

6. Vereenigingsprijs, voor verzameling van 6 melkgevende geiten.

1e prijs Lepelstraat. 2e Steenbergen. 3e Halsteren.

7. Stamboekprijzen voor 5 beste afstammelingen van den bok Albert 101.

1e prijs J. de Weert Halsteren met Rosa 28 S. 2e J. G. Peeters Steenbergen, met Elsa Emma 18 S. 3e J. de Sain Lepelstraat, met Dora 29 R. 4e M. Elling Lepelstraat, met Betsy 15 R. 5e Fokstation Halsteren, met Frits 1222.

8. Vereeniging, die de meeste geiten en lammeren ingezonden heeft.

Lepelstraat met 22 geiten.

9. Gecontroleerde melklijsten.

1e prijs J. G. Peeters, Steenbergen. 2e M. Elling, Lepelstraat. 3e A. van Leeuwen, Steenbergen. 4e L. Testers, Halsteren. 5e J. G. Peeters Steenbergen. 6e J. Theunisse, Steenbergen. 7e J. G. Peeters, Steenbergen. 8e J. de Sain, Lepelstraat. 9e F. Jacobs, Steenbergen.

10. Kampioenschap 1917 voor West Noord-Brabant.

Groote Medaille en Diploma.

Paula, 25 S., eigenaar: L. Testers, Halsteren.

Een woord van dank komt toe aan de WelEd. heer J. Dekkers te 's Bosch en H. Domee te Halsteren, die de moeilijke taak van keurmeesters tot ieders tevredenheid hebben vervuld.

Lepelstraat. Onder gunstige weersgesteldheid werd hier de kringkeuring gehouden, die weder goed geslaagd is.

Op het mooie en geschikt terrein van C. von Rooij, waren een groot aantal prima melkgeiten en niet minder mooie lammeren aan de lijn gebonden, die elkander voortdurend de eereplaats schenen te willen betwisten.

De heeren v. d. Mortel en Domèe, die als keurmeesters waren genoodigd, hadden geen gemakkelijke taak en hebben na wikken en wegen de volgende prijzen toegekend.

Voor Melkgeiten:

1e pr. M. Elling, Mz. 2e B. Mertens, 3e P. van Tillo, 4e A. v. Overveld, 5e J. de Booij, 6e J. de Sain, 7e J. Meesters, 8e M. Elling, 9e A. v. Overveld.

Diploma's:

10e pr. Adr. Heiligers, 11e A. v. d. Einden, 12e W. v. d. Watering, 13e B. Mertens.

Voor Lammeren:

1e pr. J. de Sain, 2e M. Elling Mz., 3e J. de Booij, 4e B. Mertens, 5e J. Meesters, 6e J. Clarijs, 7e J. Swagenmakers, 8e M. Tunders.

Diploma's

9e pr. Th. v. d. Kieboom, 10e G. Luijkx, 11e G. de Kock, 12e J. v. d. Zanden, 13e Ant. v. d. Riet.

De regelingscommissie had wel een flink aantal prijzen beschikbaar gesteld, maar toch moesten er nog velen, die een prijs verdiend zouden hebben met ledige handen naar huis, 't Was wel jammer, dat de kas niet beter toereikend was; zoo was voor de mooiste geit met lam maar één prijs beschikbaar, maar een zeker iemand kon niet nalaten er nog drie mooie prijzen bij te voegen: ze werden door de volgende bepaald:

1e pr. M. Elling Mz., J. de Booij, 3e J. Clarijs, 4e P. van Tillo.

Voor het grootst aantal geiten: B. Mertens
Een troostprijs door loting: M. Mulders.

Na afloop dankte de onder-voorzitter van O. B. de keurmeesters voor hunne moeite en sprak de hoop uit, dat de vereniging van Lepelstraat bij een volgende gelegenheid weer op hunne medewerking zou mogen rekenen, waarop hij een gunstig antwoord mocht ontvangen.

Waar „De Geit” gelezen wordt, gaat het de geit goed

Wouw. Heden 16 Sept. hield onze geitenfokvereniging haar eerste welgeslaagde kringkeuring. Begünstigd door het mooie weer was het een echt gezellige namiddag voor onze dorpsgenooten. De tentoonstelling kon eigenlijk beter bezocht zijn geworden. Aangevoerd waren 31 stuks: 4 saanen 11 gekruiste, 9 landgeiten en 7 lammeren. De jury bestond uit de heeren Van de Mortel en Jonkers, vergezeld door den heer van Caam uit Halsteren.

Saanengeiten:

1e prijs f 2.50 C. Oerlemans, 2e f 1.50 P. van Merode, 3e f 1 J. Vrolijk, 4e f 1 P. van Merode.

Gekruiste geiten:

1e prijs f 2.50 J. Mathijssen, 2e f 1.50 J. van Loon, 3e f 1 idem, 4e f 1 J. van Dorst, 5e f 0.75 M. Moerkens, 6e f 0.75 J. Mathijssen, 7e f 0.50 C. Raats, 8e f 0.50 C. Machielsens, 9e f 0.50 C. Raats, 10e f 0.50 P. Verbraak, 11e f 0.50 J. Mathijssen.

Landgeiten:

1e prijs f 1.50 Jac. Buijzen 2e f 1 C. Oerlemans 3e f 0.75 P. Schuurbijs, 4e f 0.75 F. Raats, 5e f 0.50 C. Mathijssen, 6e f 0.25 C. van Gastel, 7e f 0.25 C. Havermans, 8e f 0.25 C. Machielsens 9e f 0.25 P. van Kartel.

Lammeren:

1e prijs f 1 P. Verbraak, 2e f 0.75 M. van Ginneke, 3e f 0.50 J. van Dorst, 4e f 0.50 P. van Merode, 5e f 0.25 C. van Gastel, 6e f 0.25 G. van Gastel, 7e f 0.25 P. Schuurbijs.

Voor het uitreiken der prijzen bedankte de voorzitter de jury-leden voor hun welwillende medewerking en voor de wijze waarop zij zich van hunne taak hebben gekweten. Ook sprak hij een woord van dank tot de belanghebbenden voor hunne trouwe opkomst.

Dat de aanvoerders der geiten hoogst voldaan huiswaarts keerden, behoeft geen nader betoog.

**Naast de paarden-, koeien-,
schapen- en varbenskrant ook
een flinke geitenkrant!**

Meerle. Den 8en September had alhier plaats de keuring der geiten van diegenen, welke bij de vereniging van den Onderlingen Bijstand zijn aangesloten. Zeven en twintig geiten waren dan aan de lijn gebracht, waaronde verschillende welke ruimschoots voldeden. En dat wordt nog beter wanneer onze geitenhouders blijven voortgaan op den ingeslagen weg, wat zij zeker zullen doen. Als de arbeiders het groote nut eens goed begrepen wat de geit voor hen is! Maar veel arbeiders begrijpen dat niet, want de geit is immers de koe van den arbeider. Het spreekwoord zegt: eendracht maakt macht, zoo dus leden van den Onderlingen Bijstand, sluit allen aan bij de geitenfokvereniging, want hoe meer zielen, hoe meer vreugde.

De volgende prijzen werden uitgereikt:

Lammeren :

P. van de Watering	1e prijs	75 cent
J. Bastiaansen	2e "	60 "
C. Grabiëls	3e "	50 "
Jac. Dekkers	4e "	40 "
C. Meesters	5e "	30 "

Anderhalf-jarige geiten :

P. van de Watering	1e prijs	100 cent
J. Bastiaansen	2e "	80 "
J. Moerbeek	3e "	60 "
P. Mangelaars	4e "	50 "
J. Schillemans	5e "	40 "

Ondere geiten :

P. van de Watering	1e prijs	100 cent
C. Meesters	2e "	75 "
P. van de Watering	3e "	60 "
J. Groffen	4e "	50 "
M. Kerhoeve	5e "	40 "
J. Groffen	6e "	36 "
M. Meijnen	7e "	25 "
J. Moerbeek	8e "	25 "
H. Konings	9e "	25 "

Een edele „Geit” schept mede de Nederlandsche Edelgeit.

Uit Gelderland.

Herwijnen. Donderdagmiddag 27 Sept. werd alhier onder begunstiging van het schoonste Herfstweder eene keuring gehouden van geiten. De heer Zwierstra, Veeveelt-Consulent voor de Provincies Utrecht en Gelderland had zich ook nu weder den tijd willen verschaffen en de moeite willen getroosten naar hier over te komen, om als keurmeester op te treden. En voorzeker, Herwijnen waardeert deze bereidwilligheid ten zeerste, te meer, waar men zoo geheel voelt, dat dan dit werk in zulke goede handen is en met zooveel kennis geschiedt. Dezen indruk ontvangt men. zoo spoedig de heer Zwierstra aan het werk is. Zijn rustig doorwerken en nauwkeurig opnemen doet u gevoelen, dat niet mistetast zal worden. De voorzitter, de heer P. van Rossum, opende met een enkel woord, waarin hij den heer Zwierstra welkom heette in ons midden en verzekerde, dat onze vereeniging zijne bereidwilligheid om ons ook hierin bij te staan, ten zeerste waardeert.

Hierna werd tot keuring overgegaan en deze had tot uitslag, dat de volgende prijzen werden toegekend :

Afdeeling I melkgeiten: 1ste prijs f 2.— : J. Mac-Leane, P. van Rossum, J. A. Kievit en A. Struik; 2de prijs f 1.50: J. v. Herwijnen, M. Bijl, A. v. Weelden, G. v. Weelden; 3de prijs f 0.50: G. v. Meeteren en W. d. Jager.

Afdeeling II lammeren: 1ste prijs f 2.— : W. de Jongh; 2de prijs f 1.50: J. de Kievit; 3de pr. f 0.50: G. v. Arendonk en J. van Krieken.

Na afloop werd door den voorzitter den heer Zwierstra dank gezegd voor zijn werk en den eigenaar van het terrein voor het beschikbaar stellen van dit zoo gunstig gelegen terrein, de regelingscommissie voor al hetgeen door haar was verricht, zoowel voor het in orde brengen als voor het versieren van deze plaats en hun, die hunne dieren hadden aangevoerd, voor deze offering, vooral wegens de drukte op den akker, waarna allen met eenen goeden indruk van deze tentoonstelling huiswaarts gingen. We willen nog hieraan toevoegen, dat het bestuur dezer vereeniging beseft, dat, niettegenstaande den druk der tijden, de koe van den werkmans niet mag verwaarloosd worden, waar het zoo alles inspant, om ook deze vereeniging zooveel mogelijk op willen bouwen en dat daarvoor geen moeite te veel voor haar is. Goed zoo, voormannen, den dank der leden en ook der geiten, want ook die varen wel bij deze uwe pogingen.

Adverteeren in „De Geit” Heeft menigeen verblijd!

Neede. Zaterdag 22 Augustus j.l. hield onze Geitenfokvereeniging eene goed geslaagde keuring van geiten en lammeren. Het resultaat is tenminste voor den eersten keer uitstekend. Aangevoerd waren 52 stuks.

Als keurmeesters traden op de heeren J. E. Tiggelovend uit Ulft en Oosterhaus alhier.

De uitslag der keuring was als volgt:

Wit ongehoord: 1e prijs Wed. A. Hondelink; 2e prijs J. Lodeweegs; 3e prijs H. Egberts; 4e prijs H. te Loohuis.

Wit gehoord: 1e prijs G. J. Mol; 2e prijs B. ter Meer; 2e prijs G. J. Stikkens; 4e prijs H. te Vaanholt.

Bont ongehoord: 1e prijs G. Berenpas; 2e prijs Wed. Brendel; 3e prijs A. J. te Loohuis.

Bont gehoord: 1e prijs W. Fuller; 2e prijs G. te Vaanholt; 3e prijs Wed. Leusenkamp.

Jong vee, wit ongehoord: 1e prijs J. H. Wormgoor; 2e prijs J. W. Bos.

Wit gehoord: 1e prijs B. H. Blumink.

Bont ongehoord: 1e prijs A. Wennink.

Bont gehoornd: 2e prijs B. Klein Burink.

Zijn wij over deze keuring zeer tevreden, hopen we toch, dat de tweede keuring nog schitterender moge slagen. Dus, bestuursleden, de handen aan den ploeg, dat we alzoo het geitenras zooveel mogelijk op peil brengen.

**Waar een geit gehouden wordt,
moet ook „De Geit“ gelezen
worden.**

Uit Utrecht.

Austerlitz. Alhier werd Woensdag 26 Sept. een lammeren- en eerstelamsgeitenkeuring gehouden. Alleen witte en ongehoorde dieren mochten hieraan deelnemen. Er werden maar 5 lammeren ter keuring aangevoerd en deze waren alle, wat bouw en groote betreft, beneden het middelmatige. Gebrek aan krachtvoer was hier goed te bespeuren. Jammer, dat de Regeering niet ook voor geiten een weinig krachtvoer beschikbaar stelt. De jury kon niet verder gaan, dan den eigenaars een aanmoedigingspremie ter hand te stellen.

Van de aangevoerde eerstelamsgeiten verwierpen twee een eerste prijs, die dan ook als stamboekgeiten mochten worden ingeschreven. Eigenaars zijn de heeren A. Ansink en W. P. van Notten. G. Brink verwierf in deze rubriek een 2de prijs.

Na afloop richtte de voorzitter een woord van dank aan de jury en sprak verder den wensch uit, dat in het volgende jaar onder gunstiger omstandigheden de jaarl. keuring moge plaats hebben!

Bestelt Uwe

Drukwerken

aan de

Stoom- en elektrische Drukkerij

„BEEKMAN“,

Anholtscheweg, Gendringen.

Te koop aangeboden

2 prachtige jonge LAMMEREN,

geboren 4 April 1916. Volbloed van Import Ouders met stamboom en eenige

VOLBLOED LAMMEREN,

geboren 1917, met afstammingsbewijzen.

Te bevragen bij den Secretaris der Geitenfokvereniging te Broekhuizenvorst (L.).

Te koop gevraagd 1 witte ongehoorde

SAANENGEIT,

met opgave van melkopbrengst en leeftijd en

1 jonge Saanengeit,

geb. 1917, beide met stamboekbewijzen, door J. VAN DEN BRINK, Vossenhol, Bennekom (G.).

Te koop een

jonge Saanenbok,

geschikt om te dekken.

Franco aanbiedingen onder letter S aan het Agentschap van „DE POST“ te Didam.

Te koop een ongehoorde, witte

Saanendekbok,

goed ontwikkeld, geb. April 1916 met afstammingsbewijzen. Te bevragen bij J. BOLTEN, Administratie v. d. Geitenfokv. te Blokker.

Te koop gevraagd een

volbloed Saanenbok

met afstammingsbewijzen, ter dekking gereed

Brieven met opgaaf van prijs aan G. M. SIMONS, Heeten.

Gevraagd een

Flinke Dekbok.

Brieven aan den Secretaris der Geitenfokvereniging, SOEST.

Orgaan van de Ned. Commissie voor de Geitenfokkerij.

Abonnementsprijs per jaar. . . f 0.60
 franco per post . . . . . „ 0.75
 Buitenland . . . . . „ 1.—
 stukken in te zenden voor den 10en,
 Advertentiën voor den 13en.

REDACTIE: ULFT (Geld.)
 ADMINISTRATIE EN UITGAVE:
 Stoom- en Electretrische Drukkerij
 „GENDRINGEN” te Gendringen.

Prijzen der Advertentiën:
 Van 1—6 regels . . . . . f 0.60
 Elke regel meer . . . . . „ 0.10
 Bij Abonnement aanzienlijk Rabat.

Het kan niet genoeg gezegd worden, dat men alle voedermengels, waarvan de voedende bestanddeelen niet nauwkeurig worden vermeld, niet moet koopen, daar zij meestal waardeloos bleken te zijn.

De abonnmentsgelden van hen, die gedurende dit jaar zijn geabonneerd, zullen spoedig per kwitantie worden geïnd.

Binnenkort werden alle bestelde afstambewijzen verzonden.

Wie helpt de Redactie aan No. 2 van den 5den jaargang?

Die zich met 1 Januari op dit blad abonneren. ontvangen de voor dien datum verschijnende nummers gratis.

Het abonnement loopt van 1 Januari tot 31 December.

Attentie!!

Nogmaals, doch nu voor 't laatst manen wij hen aan, die boeken of andere drukwerken van ons hebben ontvangen, de gelden daarvan in te zenden aan de Administratie van de Administratie van „de Geit” te Ulft.

Goed zoo!

Van den heer Joh. Loos te Roelofarendsveen mocht onze Administratie een lijstje ontvangen van 50 namen, die als abonné in aanmerking kunnen komen. Dit is goede propaganda; dan weet de Administratie bij wien zij moet zijn om lezers te winnen.

Onze Verloting.

Bij Kon. Besl. van 1 Nov. 1917, No. 59, mochten wij de Koninklijke goedkeuring ontvangen op onze voorgenomen loterij, waarvan de baten, na aftrek der onkosten, geheel komen tot steun der geitenfokkerij, door ze af te dragen aan de Nederlansche commissie voor de geitenteelt. Deze commissie is bij de lezers van ons blad genoegzaam bekend. En die de punten van behandeling op de verschillende conferenties nauwkeurig gelezen heeft, alsook de verslagen daarvan, zal het zeker beamen, dat zij belangrijk werk verricht. Nog niet lang geleden kon men in „De Geit“ vernemen, welke pogingen door haar bij de regeering in het werk gesteld zijn tot verkrijging van krachtvoeder, ook voor geiten. Wanneer dus noodig, is de Nederlandsche commissie terstond op haar post, om de belangen der geitenhouders bij de regeering te bepleiten. Zij verdient dan ook ten volle ons aller steun en medewerking.

Hoe kunnen we die het best verleen? Oogenblikkelijk door haar finantieel bij te staan, want zonder geld is er nu eenmaal niets te verrichten op de wereld. Daarom allen de handen in elkaar geslagen, om de loten geplaatst te krijgen. Wanneer door het geheele land een beetje gewerkt wordt, zijn die loten spoedig geplaatst. Iedere vereeniging neme er dus een 50- of 100-tal in depot, nog meer is natuurlijk beter. Alle leden zorgen voor den verkoop, dan gaat dit zaakje van een leien dakje en — de Nederlandsche Commissie is er door gebaat.

Wij rekenen stellig op aller medewerking. Ieder heeft wel een vriend of kennis, die een klein offertje wil brengen voor de goede zaak, waarbij de kans dan ook nog geboden wordt, een flinken prijs te behalen. Dat onze geitenhouders zelf naar vermogen een grooter of kleiner aantal voor hun rekening nemen, staat natuurlijk vast. Zij weten reeds, vooral die georganiseerd zijn, dat in vereeniging kracht ligt en zullen dus niet nalaten onze hoofdvereeniging in staat te stellen, met nog meer kracht door te werken aan den vooruitgang van de geitenteelt in Nederland.

Op dan, mannen, klein en groot, op voor de Nederlandsche Commissie voor de Geitenteelt!

DE REDACTIE.

Veevoeding in den winter.

Dat het thans van veel belang is te weten, welke waarde de verschillende voedermiddelen hebben, begrijpt ieder. Er moet gemarchandeerd worden met het voer, dat weten we nu eenmaal, doch we willen het toch gaarne zoo goed mogelijk besteden, om van onze dieren dat voordeel te trekken, dat we er redelijkerwijze van kunnen verwachten. We nemen daarom uit het Algemeen Land- en Tuinbouwblad, uitgave van de N. V.

Futura te Leiden, over, hetgeen de Rijkslandbouwleeraar uit Noord-Holland, de heer E. Nobel, omtrent het zetmeel- en eiwitgehalte der verschillende voedermiddelen schrijft.

Het spreekt van zelf, dat dit artikel geschreven is met het oog op het rundvee. Met een beetje goeden wil is er gemakkelijk uit af te leiden, wat voor een geit noodig is, wanneer men het levend gewicht van een geit tegenover een koe als verhouding neemt. In ieder geval evenwel is uit het artikel de voederwaarde der verschillende gewassen te vergelijken en dat is al veel waard. Wij lezen dan:

Van alle waterrijke voedermiddelen is het gehalte opgegeven, dat zij zouden bezitten in gedroogden toestand (zoogenaamd luchtdroog). Het getal, dat direct achter den naam van deze voedermiddelen staat, geeft aan hoeveel K.g. men voedermiddel moet nemen om 1 K.g. over te houden in gedroogden toestand. Zoo staat achter ingekuild gras het getal 2.7 terwijl daarvan een zetmeelwaarde 33 en een eiwitgehalte 1.9 staat aangegeven, beide in gedroogden toestand gedacht. Het werkelijk gehalte bedraagt dus 2.7 maal zoo welnig of $33/2.7 = 12$ en $1.9/2.7 = 0.7$, daar 2.7 Kg. van het voedermiddel noodig is om 1 Kg. van het gedroogde te verkrijgen.

	Zetmeel- Eiwit- waarde gehalte	
Ingekuild gras	2,7	33 1,9
Voederbieten	5,5	50 0,7
Koolrapen	7	53 2,1
Stoppelknollen	10	46 2,0
Suikerbieten	3,4	54 1,0
Suikerbietenkoppen en bladeren	5,3	48 6,0
Idem ingekuild	5,3	40 3,6
Aardappelen	3,4	64 0,5
Mangelwortelen	6,3	44 0,6
Idem bladeren	7,7	41 7,7
Pastinaken	5,0	58 2,5
Roode wortelen	6,5	57 2,6
Zoete wei	11,5	74 10,3
Melassa	1,1	50
Bostel	4,5	57 15,7
Bietenpulpe	5,7	60 3,4
Roggespoeling	10,5	50 9,4
Weidehooi vrij slecht		19 2,5
matig		24 3,2
goed		32 3,8
zeer goed		36 5,0
uitmuntend		41 6,5
Roode-klaverhooi sterk beregend		19 4,8
vrij slecht		25 4,0
matig		28 4,5
goed		32 5,5
uitmuntend		36 7,0
Luzernehooi in bloei		22 6,2
voor den bloei		27 8,1
Stroo, wintergraan		11 0,4
erwten		16 3,4

Stroo, haver	17	1,0
zomergerst	19	0,5
paardeboonen	19	3,2
Kaf erwten	20	3,7
paardeboonen	22	4,0
haver	29	1,4
Zemelen tarwe	48	11,1
Spoeling (gedroogd)	54	12,2
Haver	60	7,2
Paardeboonen	67	19,3
Raapkoek	61	23,0
Lijnkoek	72	27,0
Katoenzaadkoek	73	41,0

Het is bijna niet aan te nemen, dat het mogelijk zou zijn met een zoo gering eiwitgehalte te kunnen volstaan, als in den tweeden oorlogswinter in de boerderij Dikopshoi het geval schijnt te zijn geweest, want in 1 K.G. melk zit 0.035 K.G. eiwit, zoodat voor de productie van 1 K.G. melk minstens 0.035 Kg. eiwit met het voeder zal moeten worden aangevoerd. Voor 500 Kg. levend gewicht en 18 Kg. melk is dan op zijn allerminst noodig 0.83 Kg. eiwit, zoodat het eiwitgehalte $0.83/17 = 4.9\%$ zal moeten zijn op zijn allerminst. De eiwitgehalten van den eersten oorlogswinter en de uitkomsten van de proeven te Hoorn zijn daar mede nog in goede overeenstemming, doch die van den tweeden oorlogswinter blijven daar ver beneden. De eenige verklaring voor het raadselachtige feit, dat met zoo lage eiwitgehalten zou zijn volstaan, zou nog deze kunnen zijn, dat de amidachtige stoffen van de voederbieten en andere wortel- of knolgewassen tot de vorming van eiwit hebben bijgedragen, doch op grond van de onderzoeken van Kellner moet men haast aannemen, dat dit niet mogelijk is.

Hoe het zij, er zal moeten worden zorg gedragen, dat niemand meer eiwit vervoedert dan voor zijn productiedoel noodzakelijk is.

Er zal dezen winter des te meer vee kunnen worden gehouden en door het vee meer melk worden geproduceerd, naar mate het beschikbare eiwit zorgvuldiger over de verschillende boerderijen verdeeld wordt.

Dieren, die 6—12 Kg. melk produceeren en droogstaande kalfdragende koeien moeten een voeder met een zetmeelwaarde 32 ontvangen en een eiwitgehalte van minstens 3%. Verschillende voedermiddelen blijven in eiwitgehalte daarbeneden, zoodat deze met eiwitrijkere zullen moeten worden gecombineerd. Slechts suikerbietenkoppen en bladeren, pastinaken, bostel, spoeling, zeer goed en uitmuntend hooi, klaver- en luzernehooi, zemelen, haver, paardeboonen en koek hebben een hooger eiwitgehalte dan 3% en zullen dus moeten worden gebruikt om het tekort van de andere aan te vullen.

Een productie boven 12 Kg. per dag zal in de meeste gevallen moeilijk zijn te bereiken, of vol

te houden, daar hiertoe een eiwitgehalte noodig is van 4.5% en de eiwitrijke voedermiddelen in veel te geringe hoeveelheid aanwezig zijn, om er voor dit doel veel van te mogen verbruiken. Daar koek waarschijnlijk niet in eenigzins belangrijke hoeveelheid voorhanden is, zal in de gevallen, waar aanvulling van eiwit noodzakelijk is, gebruik moeten worden gemaakt van zemelen, paardeboonen, spoeling, bostel of haver.

De zetmeelwaarde van 37, die voor deze melkproductie vereischt wordt, is in vele voedermiddelen van bovenstaande lijst wel aanwezig, doch het hooi blijft daar in den regel beneden, zoodat ook om deze reden met hooi alleen deze productie niet zal kunnen worden volgehouden.

De Geitenstal.

Reeds in een der eerste nummers van „De Geit” hebben we uitvoerig over dit onderwerp gesproken en aangetoond, dat de geitenstal droog, licht, luchtig, rein en niet tochtig moet zijn. De erbarmelijke stalling, die nog te veel wordt aangetroffen, noopt er ons evenwel toe er nogmaals over te handelen en wel in verband met de voeding. Want het is een feit, dat veel van het kostbare voer verloren gaat, doordat de geit in omstandigheden verkeert, die haar beletten het voor veel en goede melk te ruilen. Hoe kan een geit wier natuur zoo levenslustig is, die eigenlijk op de bergen thuis hoort, wat door haar klimmen en klauteren genoegzaam bewezen wordt, hoe kan zulk een dier tierig zijn in een natten of vochtigen stal? Moet die onaangename, aan haar natuur tegengestelde vochtigheid niet inwerken op geheel haar lichaam en dus ook op de spijsvertering? Beantwoordt men de laatste vraag met ja, dan moet men ook begrijpen, dat een deel van het voer dus niet tot zijn recht komt en als weggeworpen moet worden beschouwd. De eerste eisch moet dus zijn: droog. De urine, dat is het water der geit, moet kunnen wegvloeien, dat is een wet, waar niet tegen gezondigd mag worden. De geit wil en mag dus niet legeren in haar eigen urine. En toch, hoe vaak ziet men het niet! We weten wel, dat er meer en betere mest gemaakt wordt, wanneer de urine niet wegvloeit en dat er daarom velen zijn die zeggen: het beste van den mest moet ik houden maar zulke menschen vergeten, dat, wat ze aan den eenen kant winnen, aan den anderen kant tien maal verloren wordt. De bodem van den stal moet dus hellend zijn. Kan de uitloop der urine niet naar buiten, dan moet er een klein putje in den stal gemaakt worden, met een rooster er over, waar de geit niet met den poot in vastgeklemd kan raken. De gier wordt daarin verzameld en nu en dan weggebracht.

Vervolgens moet er overvloed van droog strooisel in den stal aanwezig zijn. De vaste uitwerp-

selen worden daarin gemakkelijk verborgen, zoodat ze de geit niet hinderen. Nu is het strooisel nog al duur tegenwoordig. Doch, wanneer men in acht neemt, wat boven over het droog houden van den stel is gezegd, dat zal men ook met veel minder strooisel toe kunnen. Bovendien zijn bladeren, mos, heide enz. nog wel voor niemendal verkrijgbaar, doch droog. Zou men het genoemde materiaal op een der tegenwoordige Novemberdagen verzamelen en ze terstond in de stal te brengen, dan zou men pekkel voor den dorst geven. Gelegenheid tot drogen is en altijd wel te vinden.

De warmte moet in den stal ook voldoende zijn. Is de temperatuur te laag, dan moet het warmteverlies aan de lucht worden aangevuld door inwendige warmte, en die dan niet anders verkregen worden, dan door het verteren van voeder. Hoe kouder het is, hoe meer spijs en drank ook voor den mensch noodig is en wel om dezelfde reden. Maar men moet de geit ook niet verwennen. Het is wel een oud praatje, dat de geit een wekelijks dier. Maar de ondervinding heeft geleerd, dat dit niet veel meer dan een praatje is. Nu de geit een behandeling, haar waardig geniet, op veel plaatsen ten minste, nu men bezorgd is voor familieteelt, zij ook oordeelkundig gevoederd wordt en de stalling meer en meer verbetert, nu zal dit praatje wel spoedig geheel en al verdwijnen. Zou men ze te warm plaatsen, dan zou men de wekelijkheid weer te voorschijn roepen. Steeds moeten verse lucht en licht tot den stal toegang hebben. Maar tocht moet vermeden worden; dan kan men de temperatuur op dezelfde hoogte houden, dat is 10 à 12° Celcius. Te groote bezorgheid is dus even verkeerd als roekeloosheid.

We zien nog al eens, dat menschen één koe en daarbij één geit houden; dat is verstandig. Koemelk kan men dan hebben als de geit droog staat en omgekeerd. Maar dan moet men zich meesttijd ergeren over de stiefmoederlijke behandeling, die de geit ondervindt. Voor het strooien der koe wordt gezorgd evenals voor het opruimen harer mest, terwijl de geit maar voortdurend in haar nauwe ruimte op een mestvaalt moet liggen. Zou een geit een minder goede behandeling wel prefereeren boven de koe? 't Is te dom om er over te praten.

Laten we in dezen moeilijken tijd in alles bedacht zijn om het voeder aan onze geiten zoo productief mogelijk te maken. Denken we dus ook om de stalling, die, zooals we hebben gezien, daar veel aan bij of af kan kan doen.

Geitenziekten.

Ziekte van de uier.

Veelal hoort men zeggen, dat, wanneer de geit bloedige melk geeft, of een ander gebrek aan de melkorganen heeft, dit een gevolg is van tocht. In hoeverre die er schuld aan heeft en of die schuld is, zal wel moeilijk te zeggen zijn. Mannen der wetenschap willen er niet van hooren, terwijl er toch ook collega's van hen zijn, die wel tocht als de voornaamste oorzaak van uierziekten beschouwen. Hoe het zij, als men meent, dat toch wel de tocht de schuld is, dan kunnen we bij uiergebreken een middel aan de hand doen, dat overigens geheel onschadelijk is. Men neemt een grijs-linnen lap, zoo groot, dat die het uier met de spenen kan omvatten. Men legt die lap op de kachel en ook op een plaat of blik vlierbloemen en kamillen, die iedere huismoeder wel zal hebben verzameld, van elkt twee handen vol of zooveel meer, als noodig blijkt.

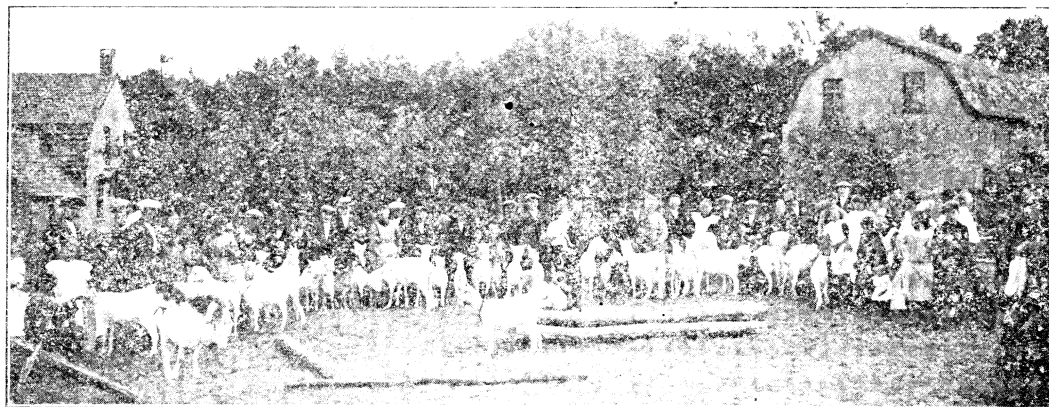
Alles wordt zóó warm gemaakt, als de geit eenigszins kan verdragen. De vlierbloemen en kamillen worden over den doek uitgeschud, die onder den uier gehouden en zoo er om heen geslagen. Bovenom wordt een band tamelijk stevig vastgebonden, zoodat thans de uier in een met vlier en kamillen gevulden zak is geborgen. Dit herhaalt men drie keer, of vaker zoo men wil, per dag. Is er dan geen verandering merkbaar, dan is ook tocht niet de schuldige. Men moet die dan zoeken in een andere richting en veeltijds zal men bemerken, dat slecht melken de oorzaak van het euvel is. Goed uitmelken is de boodschap, ook met het oog op het gehalte der melk.

Verder verwijzen we naar het artikel over melken in ons vorig nummer.

Uit Noord-Brabant.

Valkenswaard, 17 Oct. De Geitenfokvereniging „De Werkmanskoe“ alhier heeft wederom op 17 sept. 1917 eene keuring gehouden van 1-jarige Saanengeiten en jonge lammeren. Prijswinnaars van overjarige geiten hadden geen recht op prijzen, doch werden gekeurd om fokdieren te trekken. Een groot aantal was aangevoerd, doch nog te weinig, aangezien het aantal leden 357 en het aantal geiten 602 bedraagt. De keurmeesters kweten zich goed van hunne taak, die niet gemakkelijk was. Bijna alle gekroonde geiten werden gekiekt (zie photo). Over de prijswinnaars zullen wij niet verder schrijven.

Hierbij nog een enkel woord aan onze leden: Zorgt voortaan beter op de vergaderingen te letten, draagt steeds zorg voor een goed bestuur en blijft steeds getrouw lid Uwer vereeniging. Ieder jaar moeten wij verbetering brengen in den veestapel en dat kan, zoo gij den raad opvolgt

van het bestuur, dat voor uwe zaak zoo vol ijver is. De Vereeniging moet in het oog houden dat alles langzaam maar zeker moet komen wat wij noodig hebben voor de verbetering van ons ras, doch Saanengeiten blijft bij ons de hoofdzaak. Het Gemeentebestuur draagt f 75 bij voor dit jaar. Voorwaar een edele wijze om Uwe vereeniging te helpen. Daarom allen gestreefd naar verbetering. Aangeplakt zooals het behoort.

Uit Utrecht.

Milversum. Op Zaterdag 15 September 1917, hield de Geitenfokvereeniging „Milversum“ een welgeslaagde keuring op het terrein Vaartweg, hoek Zon en Maanstraat.

Niet minder dan 168 geiten en drie bokken, werden ter keuring aangeboden.

Als keurmeesters traden op de Heeren J. P. Brands van Amsterdam en den Heer van Hoek van Sloterdijk.

Door de vereeniging waren zes prijzen beschikbaar gesteld en wel drie zilveren en drie bronzen medaille's.

De eerste prijs uitgelooft voor de beste melkgevende volbloed Saanengeit een zilveren medaille werd behaald door Nellie H. h. 4, eigenaar D. Beukers.

Eerste prijs zilveren medaille voor de beste gekruiste melkgeit wit en ongehoord door Mina g. 45. eigenaar C. Strig.

Tweede prijs bronzen medaille door Jannette h. 12. eigenaar J. J. Letter.

Een bronzen medaille uitgelooft, voor de beste gekruiste bonte geit door Bruintje h. 33. eigenaar J. M. van Hoek.

Eerste prijs zilveren medaille voor het beste gekruiste lam, wit en ongehoord, door Metje g. 46. eigenaar G. Mosterd.

Tweede prijs bronzen medaille door Gijsje g. 73. eigenaar F. Bakker.

Daar veel mooie lammeren aanwezig waren, besloot de Juri nog 2 prijzen beschikbaar te stellen tot aanmoediging waarvan de eerste prijs werd behaald door Fokje g. 20 eigenaar J. M. J.

van Hoek.

Tweede prijs door Hans g. 22 eigenaar G. v. d. Hasel.

De prijzen werden uitgereikt door den Eere-Voorzitter, den WelEd, Heer Æ. Breukerman.

Ten stotte is een woord aan de heeren Brands en van Hoek geenszins misplaatst, daar genoemde heeren zich op uitmuntende wijzen van hun taak hebben gekweten.

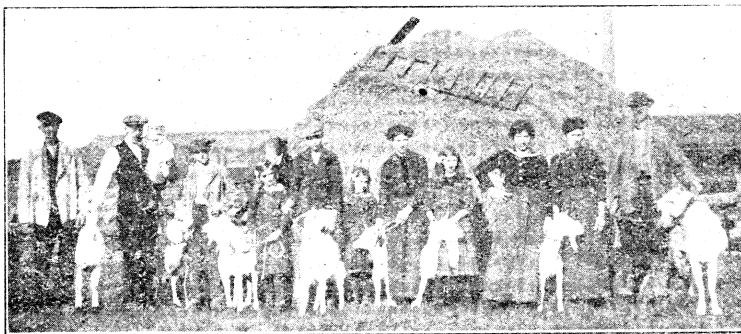
Aan de Besturen der Geitenfokvereeniging in Utrecht.

De besturen der vereenigingen, die over 1918 subsidie wenschen aan te vragen, worden uitgenoodigd, vóór 15 Januari 1918 aan den secretaris der commissie ter bevordering van de geitenfokkerij in Utrecht in te zenden:

- de subsidieaanvraag voor 1918;
- het verslag der vereeniging over 1917;
- de begroting voor 1918.

Ter vergemakkelijking van het uitbrengen van het verslag, wordt verzocht de vragen van onderstaande lijst te willen beantwoorden.

1. Hoe groot was het aantal leden op 31 December 1917? Is aan de vereeniging gemeentefoksubsidie toegekend en zoo ja, hoeveel? Is aan de fokvereeniging eene geitenverzekering verbonden? Zoo ja, met hoeveel aangeslotenen?
2. Hoe groot is de jaarlgksche bijdrage der leden? zoowel in de fokvereeniging als in de verzekering?
3. Is er in de vereeniging, één bok of zijn er meer beschikbaar? Indien er meer zijn, hoe is dan het gebruik geregeld? Hoe hoog is het dekgeld?
4. Waarom is er meer dan één bok? Is hij of zijn zij eigendom der vereeniging? Zoo niet, wie is dan of zijn dan eigenaar of eigenaren?
5. Is het mannelijk fokmateriaal ook beschikbaar voor geiten van nietleden en zoo ja, onder welke voorwaarden?
6. Indien het mannelijk fokmateriaal niet eigendom der vereeniging is, bestaat dan het plan het voor rekening der vereeniging aan

Bovenstaande foto laat het gezin zien van den Heer K. Dekkers, bokkenhouder te Zaandam. Tevens geeft het een beeld over de geitenfokkerij in de Zaanstreek, waar men reeds geruimen tijd bezig is, met vrucht te arbeiden aan de verbetering van het geitenras.

te schaffen?

7. Hoeveel geiten en lammeren bezaten de leden op 31 December 1917? Komen daaronder niet-witte-ongehoorde en witte gehorende voor, en zoo ja, hoeveel?
Zijn de witte ongehoorde geiten behoorlijk ingeschreven in een register; de lammeren in een register voor jongvee en worden de dieren behoorlijk gekenmerkt zoodat verwarringen niet mogelijk zijn?
8. Hoeveel vrouwelijke dieren, witte ongehoorde en andere afzonderlijk te vermelden, zijn in het afgelopen jaar door de in de vereeniging beschikbaar zijnde bokken gedekt en hoeveel lammeren zijn er geboren?
9. Zijn de woonplaatsen der leden zoodanig, dat gemeenschappelijk gebruik van éénen bok mogelijk zou zijn?
10. Is reeds invloed van den arbeid der vereeniging merkbaar op den geitenstapel der leden?
11. Bestaat het voornemen, voor het volgende dekseizoen mannelijk fokmateriaal te ruilen?
12. Zijn er mededeelingen te doen, die van belang kunnen worden geacht voor den arbeid der vereeniging of dien der commissie? Dan wordt mededeeling verzocht.

De secretaris der commissie ter bevordering van de geitenfokkerij in de provincie Utrecht,

H. TROMP VAN HOLST.

Buijs Ballotstraat 27

UTRECHT.

Welke zijn de namen en adressen van: den voorzitter, den secretaris, den penningmeester, den bokhouder of de bokhouders?

De commissie ter bevordering van ee geitenfokkerij in Utrecht looft uit vier fokpremiën, elk van vijftien gulden toe te kennen aan de fokkers van de vier beste jonge bokken, geboren in de fokverenigingen uit ingeschreven geiten, door verenigingsbokken gedekt.

De premiën zullen worden uitbetaald in het najaar-1918, nadat de jonge bokken zullen zijn goedgekeurd doen of vanwege de commissie en nader gebleken zal zijn dat ze dienst doen in geitenfokverenigingen.

De bokken moeten ter keuring worden aangeboden met de moeders.

Eigenaren van in dit najaar gedekte geiten, die wenschen mede te dingen naar deze fokpremiën moeten het dekbewijs der moeder vóór 1 Januari 1918 inzenden aan den secretaris der commissie en binnen 2 maal 24 uren na de mogelijke geboorte van het boklam, daarvan eveneens mededeeling doen aan den secretaris der commissie.

De besturen der vereenigingen worden uitgenoodigd, aan het bovenstaande bekendheid te geven bij hunne vereeniginhslēden.

De commissie ter bevordering van de geitenfokkerij in Utrecht.

J. Hyma. Voorzitter

H. Tromp van Holst. Secr.-Penn.

Tien geboden voor den melker (de melkster.)

1. Zorg steeds voor reine, zindelijke kleederen bij het melken. Wasch de handen, bijzonder de nagels zorgvuldig! Veeg den uier voor het melken met een schoonen, zachten doek af. Denk er om, dat elke reuk, die de kleeren of de handen afgeeft, tijdens het melken door de melk opgenomen wordt.

2. Behandelt de dieren vriendelijk. Heb bijzonder veel geduld met de geiten, die voor den eersten keer gemolken worden. Een ruwe behandeling voor of tijdens het melken kan aanleiding zijn tot het zoogenaamd „optrekken“ der melk en dit is schadelijk voor de gezondheid van het dier.

Melke bijzonder in 't begin der melkperiode 4—5 maal daags. De werkzaamheid der melkklieren wordt daardoor bevorderd.

4. Strijk, voor het melken, eenige malen met zachten druk van boven naar onderen langs den uier, tot aan de spenen; het neerlaten der melk wordaar daardoor opgewekt. Is de uier daardoor stijf geworden, alsook de spenen, dan kan men beginnen te melken.

5. Melk de uier altijd geheel uit, „De laatste drop is de boterknop“. Ook wanneer de lammeren zuigen, moet de geit nagemolken worden, opdat de in den uier blijvende melk niet nadeelig werkt op de werkzaamheid der melkklieren.

6. Geef de geit na het melken steeds een weinig voeder.

7. Laat geen onbevoegde melken; hij kan het dier voor altijd bederven. Bewerk het melken steeds zelf, zoowel als ten minste eenigszins mogelijk is.

8. Meet van elke geit steeds de melk en schrijf de opbrengst in een boek. Gij verkrijgt dan een vertrouwbaaren maatstaf tot het bepalen van het nut, dat het dier voor U afwerpt. Bij melkrijke geiten vooral kunt ge dan met meer zekerheid bepalen, welke mannelijke of vrouwelijke nakomelingen uwen dieren als goed fokmateriaal kunnen dienen. Daardoor draagt ge veel bij tot bevordering der geitenteelt in het algemeen.

9. Verwijder de melk terstond uit den stal en breng ze in een heldere, luchtige ruimte. Bij het zeeften der melk zij men bedacht op pijnlijkste zindelijkheid.

10. Koel de melk terstond af om de vermeerdering der mogelijk aanwezige baccillen tegen te gaan.

**Abonneert U op
Ons blad „De Geit.“**

Bladvulling.

Volgens de veetelling in 1912 waren in het Duitsche rijk 3,410,400 geiten. Geslacht werden er dat jaar 1.206.400, waarvan 731.850 direct voor de consumptie. De waarde der slachtdieren beliep 15 miljoen mark, waarvan 8 miljoen voor slachtlammeren en 7 miljoen voor geiten komen.

In Oostenrijk is de geitenhouderij onbeduidend. Bij de laatste telling vond men er 1,256,800. Het schaap verdringt daar de geit.

Ook in Hongarije is de geit klein in aantal tegenover het schaap en het zwijn. In 1911 waren er 331,400, in Kroatie en Slavonie daarentegen 95,600 stuks.

In België is groote vooruitgang merkbaar, ook op 't gebied der melkrijkheid. Men wil, dat die tot 800 L. is gestegen per jaar. In 1910 telde men er 217,820, waarvan het leeuwenandeel in de beide Vlaanderen.

In Servie waren in 1911: 630,600 en in Bulgarije 1,464,700 stuks. Dit laatste rijk voert veel geiten uit naar Turkije, in 1912 voor 120,000 gulden.

In Aziatisch Turkije is de geit zeer talrijk, bijzonder in het vilajet Angora, waar men alleen 1,500,000 geiten aantreft. De Angora-geit wordt vooral gehouden om haar haar, dat zeer duur betaald wordt. Voor Anatolie zou 3 miljoen geiten te weinig geschat zijn. Het haar eener Angora-geit wordt hoofdzakelijk naar Engeland verkocht, in 1910 voor 16,8 miljoen mark.

ADVERTENTIËN.

Te koop aangeboden door de Geitenfokver. te Nieuw-Vennep een volbloed

Saanen-Dekbok,

geb. 1913. Wit en ongehoord, met afstammingsbewijs. Vruchtbaarheid gegarandeerd.

Te bevragen bij den Secretaris P. CLEMENT, Sloterweg 667, Nieuw-Vennep.

Wegens overcompleet te koop een witte, ongehoorde

SAANENBOK,

geboren uit geïmporteerde ouders. Te bevragen bij H. J. GEURTSSEN, Voorzitter Geitenfokver. Voorst bij Zutphen.

Adverteert in dit Blad

Eerste Groote Verloting

ten bate en ter bevordering der

Geitenfokkerij in Nederland

(Goedgekeurd bij Kon. Besl. van 1 Nov. 1917, No. 59.)

van Bokken, Geiten, Lammeren, Pluimgedierte en
Huishoudelijke artikelen.

Aantal uit te geven loten 10.000.

Aantal prijzen minstens 500.

Prijs per lot 30 cent. 11 Loten voor f 3.

TREKKING IN FEBRUARI 1918.

De netto opbrengst komt geheel ten goede aan den Nederl.
Bond van Geitenfokverenigingen.

Loten verkrijgbaar vanaf 20 November aan het adres: Druk-
kerij „De Geit“ te Gendringen.

Na ontvangst van postwissel, plus 10 cent voor porto, wordt
U het verlangde aantal loten franco per post toegezonden.

Flinke wederverkoopters gevraagd, die wij de loten in depôt geven.

De Loterij-Commissie:

J. E. TIGGELOVEND, Ulft, President.

J. H. RASING, Ulft, Voorzitter, Red. van „De Geit“.

H. A. C. BEEKMAN, Gendringen, Uitg. van „De Geit“.

**Loten uitsluitend aanvragen aan de Druk-
kerij van „DE GEIT“ te Gendringen.**

Orgaan van de Ned. Commissie voor de Geitenfokkerij.

Abonnementsprijs per jaar. . . f 0.60
 franco per post . . . . . „ 0.75
 Buitenland. . . . . „ 1.—
 stukken in te zenden voor den 10en,
 Advertentiën voor den 13en.

REDACTIE: ULFT (Geld.)
 ADMINISTRATIE EN UITGAVE:
 Stoom- en Electretrische Drukkerij
 „GENDRINGEN” te Gendringen.

Prijzen der Advertentiën:
 Van 1—6 regels . . . . . f 0.60
 Elke regel meer. . . . . „ 0.10
 Bij Abonnement aanzienlijk Rabat.

Nederlandsche Commissie voor de Geitenfokkerij.

De Statuten der Nederlandsche Commissie voor de Geitenfokkerij zijn goedgekeurd bij Kon. Besluit van 9 November j.l., No. 62.

Alle Provinciale Organisatiën enz. worden uitgenoodigd tot de Nederlandsche Commissie toe te treden. Den exempl. der Statuten zal eerst-daags worden toegezonden.

In verband met verschillende verzoeken wordt de *algemeene vergadering*, welke in December gehouden zou worden, voorloopig, *tot nader bericht uitgesteld*.

Nog wordt medegedeeld, dat de aangekondigde verloting *niet* uitgaat van de Nederlandsche Commissie voor de Geitenfokkerij, doch door eene afzonderlijke, daar buiten staande, Loterij-Commissie is georganiseerd.

De Secretaris der Nederlandsche Commissie v. de Geitenfokkerij,
 BERGMAN.

P.S. Zooals we in ons vorig nummer mededeelden komt de opbrengst geheel ten goede aan de Nederl. Commissie van de Geitenfokkerij.
 (Red.)

Winter.

De arbeid in den tuiu of op den akker is afgeloopen. Wel is het zaak den grond voor de komende lente om te leggen, opdat de lucht er zijn vrije inwerking op kunne uitoefenen. Ook dient de mest licht ondergewerkt te worden om het vervliegen der beste bestanddeelen tegen te gaan, doch daarvoor is zooveel tijd niet noodig, ook omdat een en ander minder correct kan geschieden. De geitenhouder heeft nu meer tijd, zich met zijn melkdier te bemoeien. Als hij na afloop van werktijd thuis is, heeft hij nu goed gelegenheid om eens na te gaan, wat er veranderd dient te worden, opdat de geit in zoo gunstig mogelijke omstandigheden verkeert buiten de voeding. De stal kan goed schoongemaakt en gewit worden. reten en gaten worden dichtgestopt voor den tocht, het houtwerk wordt afgekrabd en schoongemaakt, waarna er een weinig carbolineum of petroleum op gestreken wordt om het ongedierte te verdrijven of het te beletten er een schuilplaats gedurende den winter te vinden. Als de vloer niet hellend genoeg ligt of door andere omstandigheden het wegvloeden der urine wordt belet, wordt dit desnoods met behulp van den metselaar verbeterd. Het dier zelf wordt nu eens een keer vaker onder handen genomen en met kam en borstel bewerkt. Dit is wel noodig, omdat het in den winter in een dichteren haardos is gestoken. De k. auwen worden wat vaker nagezien en besneden, want die groeien in den warmen stal sneller, dan wanneer de geit buiten staat. Verder wordt de aandacht geschonken aan het bijwerken der melklijsten en het aanleggen van nieuwe. Plannen dienen gemaakt omtrent het al of niet aanhouden van een jonge geit en de eventueel noodige ruimte reeds nu aangewezen, zoo mogelijk in gereedheid gebracht. Kortom, de zorgzame geitenhouder vindt veel te doen voor het dier, dat hem in de huishouding van zooveel nut is.

Maar ook buitenshuis moet hij in de richting der geitenfokkerij werkzaam zijn. De winterdag leent zich het best voor vergaderen. Vandaar dat er thans ook druk gebruik van gemaakt wordt. Jammer, dat we nog in zoo menig verslag lezen: „de opkomst was slecht“, of van „niet-talrijke aanwezigen“, uitdrukkingen, die er op wijzen, dat velen een gang naar de vergadering der geitenfokvereeniging te zwaar vinden of onnoodig. Het is helaas waar, velen meenen genoeg gedaan te hebben, met zich als lid op te geven en de contributie te betalen. Doch dezulken zou men doode leden kunnen noemen. Wel kunnen ze tijd vinden om bij buurman den avond noor te brengen met te praten over allerlei nuttelooze zaken, wel kunnen zij een geruimen tijd soms in een herberg doorbrengen, waar hun het verblijf al spoedig een paar dubbeltjes kost, doch voor de vergadering der geitenfokvereeni-

ging hebben ze geen animo. En toch zijn zij daar noodig. „Wat zal ik er doen?“ vragen ze. We zullen trachten ea een antwoord op te geven. Vooreerst uw belangstelling toonen in de goede zaak. Daardoor vuurt ge anderen en u zelf aan, maar vooral, ge steunt zodoende uw bestuur in het vervullen zijner vaak zware taak. Of denkt ge niet, dat het verlamdend op uw voormannen werkt, als deze zien, dat men hun werk niet waardeert? Ze zullen verslag doen van hetgeen ze in het belang van u en uw medeleden hebben gedaan en gij schittert met velen door afwezigheid, zoodat tafels en stoelen of banken het grootst aantal toehoorders zijn, is dat voor hen plezierig en aanmoedigend?

Als gij eens in hun plaats stond, zoudt ge er niet gauw den brui van geven en zeggen: loop heen met uw zaakje, waar ge zelf niets om geeft? Uw bestuursleden doen dat niet en terecht, want zij weten, dat ze een bij uitstek goede en groote zaak overstaan, doch toon dan ten minste uw achting en dankbaarheid door op de vergadering te verschijnen. Kunt ge onmogelijk, geef dan even kennis, dat is fatsoenlijk en het sterkt Uw bestuursleden. Want meen nu niet, dat hun taak zoo gemakkelijk is! Niemand beter dan gij kunt dat beoordeelen. Immers gij en velen met U laten al het werk aan hen over; dan moet dat wel zwaar zijn! Voorzeker, uw bestuur heeft recht op uw erkentelijkheid. Zou men U er in willen kiezen, ge zoudt bedanken wellicht, omdat het lidmaatschap te veel van U zou vorderen. Maar is hetzelfde niet het geval met de mannen, die zich wel met een bestuursfunctie willen belasten? Veelal leggen uw bestuursleden bij hun werk nog geld toe, alleen om de vereeniging op de been te houden en te doen bloeien.

Het ware te wenschen, dat alle leden eener geitenfokvereeniging dit konden lezen en herlezen; ze zouden dan, naar we hopen, tot de overtuiging komen, dat het bestuur recht heeft op uw aanwezig zijn op iedere vergadering, althans zoo veel mogelijk.

Uit Noord-Holland.

Driehuis-Westerveld. Op 22 Nov. 1917 hield de Afdeling Santpoort en Omstreken haar gewone Ledenvergadering.

De vergadering was als gewoonlijk zeer slecht bezocht. Van de ruim 70 leden waren er maar 17 ter Vergadering gekomen. De Voorzitter en de Commissaris schitterden beiden door afwezigheid; de Voorzitter deze keer met kennisgeving. Alhoewel Voorzitter en Commissaris beter op hun plaats moesten zijn, is ons ledental met 15 vermeerderd.

De 2de Voorzitter en de Secretaris werden met algemeene stemmen herkozen, die beiden hun benoeming weer aannamen.

Verder werd besloten een register uit te vaar-

digen, waarin de leden door hun handteekening verklaren, een Huishoudelijk Reglement ontvangen te hebben en zich daaraan te zullen houden.

De heer Meijer wordt als afgevaardigde benoemd voor de Kringvergadering en als plaatsvervanger de heer A. Kelting. Verder werd een woord van dank gebracht aan onzen nieuwen bokhouder, den heer J. J. Stegemeier, voor de uitstekende zorg, die hij aan den bok besteedt.

Daarna sloot de heer Meijer, als 2e Voorzitter, de Vergadering, met een woord van dank aan de aanwezige leden.

Uit Gelderland.

Beek. Op Dinsdagavond 4 Dec. j.l. werd in Hotel de Oorsprong alhier een vergadering gehouden van de Geitenfokvereniging Beek-Ubbergen-Berg en Dal, die door slechts 15 van de ruim 100 leden werd bijgewoond.

Na voorlezing der notulen van de vorige vergadering, die onveranderd werden vastgesteld, merkte de voorzitter op, dat de kleine opkomst van de leden der fokvereniging met hun geiten op de op 24 Juli j.l. door den Rijksveeteeltconsulent gehouden keuring voor inschrijving van door dezen goedgekeurde geiten in het fokregister, het bestuur geen vrijheid zal kunnen geven, om op een ander jaar opnieuw den Rijksveeteeltconsulent voor het houden van zoo'n keuring uit te noodigen; 't zij dan, dat dan het verzoek daartoe van de leden zelf zal uitgaan, en dat zij, die het verzoek doen de opkomst van een voldoende aantal geiten garandeeren.

De leden moeten toch begrijpen, dat het lam van een geit die na keuring door den Rijksveeteeltconsulent ingeschreven is in het fokregister (later zal dit register stamboek worden), heel wat meer geld waard is, dat van een niet ingeschreven geit.

Waar voor het vervoer van de geiten naar de 3 keuringsplaatsen geen passen noodig waren, maar dit, door tegemoetkoming van de autoriteiten, op verzoek van het bestuur, op vertoon van de gewone lidmaatschapskaarten geschied kon, en waar de keuring voor het gemak der leden op 3 verschillende plaatsen, in Berg en Dal, in Beek en in de Ooij plaats vond is het resultaat van die keuring, wat het aantal aangeboden geiten betreft, zeer teleurstellend, voor het bestuur weinig bemoedigend.

En wanneer door de leden zoo weinig liefhebberij voor de goede zaak, waarvan de voordeelen uitsluitend in hun eigen zak terecht komen, getoond wordt, zullen zij op den duur ook van het bestuur geen ambitie meer kunnen verwachten.

Verder werd door den voorzitter medegedeeld dat door hem bij den burgemeester dezer gemeente pogingen in het werk waren gesteld, om in den komenden winter met het oog op den

nu reeds heerschenden en in nog erger mate te verwachten voedernood, van gemeentewege op de een of andere wijze aan de geitenhouders de behulpzame hand te bieden. En tot zijn pogingen kon de voorzitter mededeelen, dat zijne pogingen niet zonder succes gebleven waren en dat bij raadsbesluit van 3 November aan de fokvereniging, boven de reeds toegezegde subsidie van f 30, nog eene subsidie van f 50 toegekend was geworden.

Aan het bestuur werd overgelaten, om dit geld op de meest nuttige wijze te besteden.

Bij de verkiezing van den voorzitter den heer Van Laer, werd deze met op een na (blanco) algemeene stemmen herkozen.

Na rondvraag waarbij aan allen de gewenschte inlichtingen werden verstrekt, werd de vergadering met een opwekkend woord van den voorzitter, om in het vervolg wat meer ambitie voor de goede zaak te toonen, gesloten.

Vragenbus.

Vr. 107. Ik heb een geit, die de zoogenaamde dikkop heeft; wat daarvoor te doen of welke middelen daarvoor aan te wenden?

Antw. Ga eens na, wat de oorzaak is of kan zijn. Het gebeurt wel, dat de wind op een deur staat, zoodat die bij opening het achterhuis in waait en dan tevens de geit treft. Bijna altijd is een dikke kop dan het gevolg. die gewoonlijk na een dag of drie weer verdwijnt, als ten minste de oorzaak ophoudt.

Het kan ook een ontsteking der oorspeekseldklieren zijn en dan heeft men te doen met de bof, die ook kinderen nog al eens hebben. Wat doet men daarom? Warm houden niet waar? Behandel uw geit evenzoo. Smeer boven dien de dikke plek met vet of olie. Helpt dit niet, dan naar den veearts.

Vr. 108. Welke is de beste wijze om jonge geiten van een herkenningsteeken te voorzien? Waar worden ze te koop aangeboden?

Deze vraag gesteld voor J. J. te V.

Antw. Het beste middel zal tatoueren zijn. U heeft waarschijnlijk wel eens iemand gezien, die een blauw anker op zijn hand of arm heeft staan, dat door wasschen beslist niet verwijderd kan worden. Zoo ongeveer worden ook de geiten in het oor gemerkt. Vraagt catalogus bij Kappelhoff en Hooving te Schiedam. Daarin vindt u alles vermeldt met teekening, wat voor het merken van dienst kan zijn.

Vr. 109. Onze oude bokhouder heeft een bok, waarvan geen geit bevrucht wordt. Hij is in goeden staat en vertoont veel deklust. Wat kan hiervan oorzaak zijn?

Antw. Uitvoerig is in „De Geit“ geschreven over het helaas veelvuldig voorkomen van on-

vruchtbaarheid van bokken. De heer Wester van de veeartsenijsschool heeft een grondig onderzoek naar deze kwaal ingesteld, waarvan hij het resultaat mededeelde op de conferentie der Ned. Commissie voor de geitenteelt en dat ook in zijn geheel is opgenomen in „De Geit“. Zie No. 9 van den 2e Jaargang.

U zal daarin vinden, dat verkalking der geslachtsdeelen van den bok de oorzaak is. Laat een veearts onderzoeken.

Vr. 110. Ik heb een geit, is $1\frac{1}{2}$ jaar oud, kan niet best eten. Aardappelen en bieten lust ze wel, doch kan ze niet stuk bijten. Ze wordt wat stijf in de voorbenen, zonder zich bezeerd te hebben. Wat is hiervan de oorzaak?

Ant. Wij vermoeden: beenverweeking, ook uitvoerig in „De Geit“ behandeld. Heeft U wel gezorgd voor kalkrijk voedsel of toediening van voederkalk? Zoo neen, doe het laatste dan nog terstond. Kan U geen voederkalk, dat is phosphorzure kalk, bekomen, geef dan geschraapt krijt, gemalen gips, heel fijn gestampte eierschalen.

Laat de geit legeren op droog zand. We willen voor U hopen, dat dit nog helpt, anders is uw geit verloren.

Vergissen we ons, wat we niet gelooven, en zouden gebreken in den bek of aan de tanden oorzaak zijn, dan die opsporen en verhelpen.

Vr. 111. Stamboekbewijzen zijn bij den vorigen eigenaar zoek geraakt. Kan ik die nog terugkrijgen?

Antw. Mogelijk wel, natuurlijk bij hem of haar, die ze afgegeven heeft. Hebt ge de geit gekocht onder conditie, dat stamboekbewijzen er bij geleverd moet worden, dan moet verkoper ze opschaffen.

Vr. 112. Ook zijn de bewijzen zoek van een eersten prijs op de tentoonstelling te Deventer behaald. Hoe nieuwe te krijgen?

Antw. Degene, die met die geit den prijs behaalde moet zich wenden tot den secretaris der tentoonstellingscommissie, misschien weet die raad. Kunt ge bewijzen, dat uw geit dezelfde is, waarvoor stamboekbewijzen zijn afgegeven en waarvoor een eerste prijs is gewonnen, dan zal een en ander u ook wel gelukken: doch rechten, anders dan bij verkoper, kan u niet doen gelden, dunkt ons en dan nog alleen wanneer bijlevering der documenten bedongen is.

Vr. 113. Ik heb een volbloed Saanengeit, die rechtstreeks uit Zwitserland is ingevoerd, waarvan de jonge geitjes steeds dood gaan. Wat te doen? Zij staat nooit droog.

Antw. Een maand of iets korter droog staan is *ten zeerste* aan te bevelen, ook met het oog op de lammeren, die geboren zullen worden.

Immeas met de melk gaan veel voedende bestanddeelen weg, die anders grootendeels de in wording zijnde jongen ten goede komen. Vast staat, dat lammeren, geboren van een geit, die niet droog stond, altijd veel „flauwer“ zijn. Beproof dus uw geit droog te krijgen, door onregelmatig en slechter te voederen, onregelmatig te melken en weinig nat voer. Doch wees omzichtig opdat het geneesmiddel niet erger wordt. dan de kwaal, doordat ook uw geit haar goede hoedanigheden verliest. Wo hopen, dat het u gelukt jongen van uw best melddier te kunnen aanhouden en dat ge ons, voor onzen raad, een er van cadeau doet.

Onzen besten dank aan hen, die ons een No. 2 zonden.

ADVERTENTIËN.

Gevraagd een witten, ongehoornden, volwassen

Saanen-Dekbok.

Aanbieding met noodige omschrijving te adresseren aan J. V. D. PAS, Gemeenteraadslid, Stratum.

DEKBOK.

Voor direct gevraagd, te koop of te huur, een
prima Saanendekbok.

Brieven met nadere omschrijving aan G. J. H. VERMEER, Wageningen.

Te koop aangeboden een drachtige

Gekruiste Saanengeit,

gepaard met Volbloed Saanendekbok, wit en ongehoornd, geb.-bewijzen voorhanden, bekroond op de Paashtentoonstelling te Zaandam met den tweeden prijs bij G. ZOON, Sluispad, Koog-Zaandijk.

Te koop gevraagd een of twee

volbloed reekleurige Geiten,

kaalharig, 2 à 3 jaar oud, met opgave van melkproductie. Adres: Secretariaat van de Prov. Ver. ter bevordering der Geitenfokkerij in Limburg te Swalmen.

Aan hetzelfde adres kan prijsopgave gevraagd worden van alle soorten **Lammeren, Geiten en Bokken.**